

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.
 —
 A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagiak a
 lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyilttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA”

XX. évfolyamára.

Közelg ismét az új év; a mult idők sötét sirjába újlag eltemettünk egy esztendőt. A le-
 tünt évnek záró kövénél s a jövő esztendő kü-
 szöbén kötelességünknek tartjuk őszinte köszö-
 netünket kifejezni olvasóinknak, a kik szives
 támogatásukkal szerencsétlítették lapunkat.

A közönség részéről ez évben is a régi
 jóindulatot tapasztaltuk és a közönségnek ez a
 jóindulata, elismerése a legszebb elismerés, a
 mely bennünket, a sajtó szerény munkásait érhet.
 Jele ez annak, hogy a közönség méltányolja
 törekvéseinket és megérti intencióinkat; jele
 annak, hogy egyetért velünk, elveinket megosztja
 s a mindig csak a jóért, szépért és nemesért
 munkálkodó tollunknak minden vonását rokon-
 szenvvel kíséri.

Es a midőn a multban tapasztalt támogatásért
 őszinte köszönetünket fejeztük ki, a jövőre vo-
 natkozólag egyuttal ismételten bizalommal fordul-
 lunk olvasóinkhoz.

Lapunk irányát ismertetni fölösleges; ismeri
 azt mindenki s ép azért csak azt hangsúlyozzuk,
 hogy a régi elvekkel, a régi ambícióval óhajtuk
 továbbra is szolgálni a közvéleményt.

Reméljük, hogy az a barátság, a mely 19
 évben át összekötő kapcsolatot képezett lapunk és a
 közönség között, a 20-ik évtolyam alatt még
 szorosabbá fog fűződni.

Előfizetési feltételek:

**Helyben házhoz hordva vagy vidékre
 postán küldve:**

Egész évre 6 frt.
 Fél évre 3 frt.
 Negyed évre 1 frt. 50 kr.

■ Néptanítók számára: ■

Egész évre 4 frt.
 Fél évre 2 frt.
 Negyed évre 1 frt.

Előfizetési pénzek Bittermann Nándor
 és fia könyv- és könyvnyomdája küldendők.

Karácsonykor.

Zombor, 1896. december 24.

A legszebb családi ünnep a Karácsony, az
 Isteni Megváltó születésének magasztos ünnepe.
 Minden család, az egyes családok tagjai, apraja-
 nagyja az őszinte szeretettel sziveikben csopor-
 tosulnak a kedves otthon tűzhelye körül s
 örömmel, a lélek és szív hamisítottan érzelmeivel
 szentelik az estét s az utána következő két napot
 az egymás iránt való igaz szeretetnek és a bő
 kegyelmű Mindenható szent Fiának. Ott van
 minden családnál a szent karácsony egyik szép
 külső kifejezője, a karácsonyfa, a gyermekek édes
 boldogsága s a gyermekek boldogságával együtt
 a szülőknek s a felnőtteknek is öröme. A sok
 széppel és jóval teleaggatott fának gyertyalángjai
 legszebb kifejezői a magasztos ünnep jelentősé-
 gének; a kis gyertyák fénye az örök szeretetnek
 ragyogása s a lángok minden egyes lobbanása
 mintha csak az emberi szívnek örömteljes dobban-
 ását jelképezné, — az emberi szívnek öröm-
 teljes dobbanását, hogy eljött az Isten fia a régi
 idők bűneit eltisztítani s megteremtteni a keresztény
 világot s az igaz hitet!

Ez évben is megértük szent karácsony napját.
 Ma este is, a szent estén összeülnek a családok
 tagjai s csendes boldogságban, igaz szeretettel
 üdvözlik egymást, minden jót kívánnak s bol-
 dogan szentelik idejüket a viszontlátás fölötti
 édes örömmel; elbeszélgetnek a multról, a jövő-
 ről, beszélnek sok mindenről, de bármiről cseveg-
 jenek is, minden szavukat az öröm s az édes
 boldogság hangja hatja át.

Nekünk magyaroknak, a keresztény magyar
 államnak kétszeresen örömmel az idej karácsony.
 Hazánk hű fiait az idej karácsonykor nemcsak a
 családi örömök hatják át; a milleniumi esztendő-
 ben minden öröm összeolvad a haza ezeréves
 dicsősége fölött érzett igaz örömmel s minden

ünnep a haza ünnepe is. Hiszen a mi hazánk
 sorsa ugy összeforrott a keresztény vallás sor-
 sával, hogy e nélkül elképzelni sem lehet; a
 keresztény vallás adta meg a magyar nemzetnek
 a biztos létalapot, a melyre támaszkodva, nagy-
 gyá, hatalmassá fejlődhetett; és a magyar nemzet
 viszont évszázadokon keresztül ontotta vérének az
 üdvözítő hit hősi védelmében. A karácsony min-
 den évben meghozza szeretetteljes örömeit; az
 idej karácsony meghozta a keresztény magyar
 államnak is a legnagyobb örömet.

Jól esik az örömmel és szeretettel napján
 visszatekintnünk a hazánk történetében oly
 nevezetes és arany betűkkel feljegyzett 1896-iki
 esztendőre. Az elmúlt ezer év nehéz küzdelmei-
 ből és kemény tusáiból hazánk győzelmesen került
 ki s hogy mily nagygyá, hatalmassá és sza-
 baddá fejlődött, azt az egész világnak ez az
 esztendő mutatta meg. Lehet-e a magyarnak
 szebb és örömteljesebb karácsony-ünnepe, mint
 az idej, a dicső milleniumi évnek karácsonya!?

A milleniumi ünnepekből nagyon sok
 örömteljes tanulságot vonhatunk le. Mint egy
 vihartépet, de erejében és hatalmában megedzett,
 nagyságában és imponáló külsejében megnöveke-
 dett óriási tölgy, — ugy tünt fel nemzetünk.
 Bámulattal és csodálattal tekintett felénk a kül-
 föld, a szeme káprázott, mert eddigi meggyőző-
 désével szemben egyszerre, mintha csak a pillanat
 varázsolta volna elő, egy erős államot látott
 maga előtt. A külföld bámulata és elismerése
 mellett milyen jól esik nekünk magunknak, e
 haza hű fiainak, hogy láttuk, mik vagyunk, mire
 vagyunk képesek s hogy milyen alapon indulunk
 az újabb ezer év felé.

Es milyen jól eső öröm hatja át sziveinket
 azon tudatban, hogy van egy jóságos Uralkodónk,
 a kit méltán neveznek a fejedelmek mintaképének.
 Hogy milyen igaz atyja a mi királyunk az ő

A „BÁCSKA” tárcája.

Régi könyv.

Lapozgatok egy régi könyvben
 Az est óráim át.

S a mult éjéből újra ébred
 Egy eltűnt szép világ.

E könyvből mintha csak pirosló

Hajnal sugárzanék, —

Hej! pedig annak, a ki írta,

Letűnt a napja rég . . .

. . . Ez eszme új! . . . E gondolat szép! . . .

Ez érzés elragad! . . .

E szenvedély magába csap fel

Sasröptű szárnyakat! . . .

Ez alak oly nemes! . . . Az oly nagy! . . .

Ah! és mindégjékn

Nem a halottnak bolygó árnyját:

Az élet látom én.

A mindöröktől fogva küzdöt,

Az örök álmódót.

Az önfeláldozót, a hitet,

A szenvedőt, a — jót.

A kik nem a tömeggel élnek,

Mégis a — tömegért;

Kiket sokan nem értnek meg,

S kiket szívem megért.

. . . Dicső e könyvnek minden lapja!

De a költője ki?

Egy névtelen. A csillag fénylik

S elég az ő neki.

Nem az önzés emelte lelkét:

A szeretet, a hű;

Forrása nem volt a hiúság:

Forrása volt a — szív.

Dömötör Pál.

A TAPSRÓL.

Írta: Holéczy Ilona.

Színész nő vagyok . . . Azzá tett hajlamom és elő-
 szeretetem e pályá iránt, mely göröngyös, tekervényes
 utakon vezet a dicsőség, a hír, a ragyogás napfényes
 terére, — vagy szárnyaszegetten, a küzdelemben teljesen
 kimerülve botlik el rajta a küzdő s letűnik mint a meteor,
 a feledés, a homály birodalmában.

Igen, ez a sorsom nekem is!

Küzdeni, törni előre, szívem minden hevélvel lángol-
 ni a színpadi dicsőség után, — az élet prózaiasságával
 szemben felvett harcban ki nem merülni.

Nagy feladat, vajjon kibirnom-e?

Nagyon sok kellemes emlék fűz engem — bátran
 mondhatom — a kedves közönséghez, de nem tagadha-
 tom el, hogy kellemetlenségek is értek már — különösen
 egyesek részéről. Ezen esetekben gyakran véltem felis-
 merni egy bizonyos hatlövétű fegyvert, ritkán a rossz
 indulatot, de minek bolygassam ezt most, hiszen a kedves
 közönségről annak előttem mindenkor oly becses kitünté-
 téseiről, az én éltető elememről — a tapsról írok, a mi
 engem még legkedélytelenebb állapotomban is felbuzdit
 és nagy mértékben elősegíti azt, hogy feladatomnak, sze-
 repem nehézségeinek megfeleljek.

Este 6 óra van. A kiállott napi izgalmtól kime-
 rülve alig bírok felvászorogni az öltözőmbé. Idegesen
 dobom le magamról felöltömet, öltöztető nőm szó nélkül
 öltötet. Kiolvassom arcairól az irántami szánalmat, azon
 gondolatát, hogy fogok ma ily kedélyállapotban játszani!

Megpróbálom, hátha bele tudnék jönni rendes ke-
 délyállapotomba. Nem megy. Szemeimből könnyek tör-
 nek elő és lelkemben élénk vonásokban tűnik elő sorsom,
 nehéz helyzetem.

Ilyen a színész nő, ilyen az én életem. Játszanom
 kell mindig és bármit, a mit az írók jól vagy rosszul
 megírtak, a mit az igazgatók jövedelmük gyarapítása cél-
 jából megvesznek és minket szegény színészeket kineznek
 anélkül, hogy gyarapítanak tudásunkat és kielégítenék
 vágyainkat.

Játszanom kell, pedig sirni szeretnék, pedig tele van
 szívem fájdalommal, keserűséggel, bus érzelmekkel.

Hangzik az ügyelő csegetése. A csegetés nekem
 szól. Ugy cseng fülembé, mint az utolsó itéleten az an-
 gyalok trombitája . . . Szívemet hangosabban érzem do-
 bogni . . . merengésemben felocsudok . . . idegesen járok
 fel alá a kulisszák mögött. Elfelejtettem az életet, annak
 mindennapiságát . . . mindent, mindent felejték . . . teljesen
 beleélem magamat szerepem szellemébe . . . nem vagyok
 többé Holéczy Ilka — hanem a büszke, az élet viharjai-
 ban edzett „Magda”, a ki idegesen járkal atyjának háza
 előtt, — várva, hogy szülei észrevegyék s tárt karokkal
 vigyék fel otthonába, abba a kedves régi otthonba, mely
 után szíve annyira vágyik . . . A végszó elhangzik . . .
 belépek a színpadra . . . a jó közönség tapsviharral fogadja
 megjelenésemet . . . ez boldográ tesz, felvillanyoz . . .
 egészen átváltoztat . . . összeszedem minden erőmet, szívvel,
 lélekkel játszom le tapsok között szerepemet . . .

Az előadás után barátaim üdvözölnek és én azt fe-
 lelem: nem engem illet a dicséret, hanem a jó közönsé-
 get, ki engem ma rossz kedélyállapotomban felvillanyozott,
 — és tudják-e önök mivel? — a tappsal; és tudják-e önök,
 mi a taps nekünk? — éltető erőnk, mely felemel és újja-
 terem, vagy semmivé tesz, a mi nélkül mi nem élhetünk!

szertő magyar népének, azt is fényesen beigazolta a millenáris esztendő. A jó király itt volt mindig hű népe között; örömkönn az ő öröme volt, büszkeségünk, boldogságunk ép úgy áthatta nemes szívét, mint a haza legegyszerűbb polgárát. Soha nemzet és király jobban nem értették meg egymást, nagyobb szeretettel, ragaszkodással nem viseltettek egymás iránt. Áldja is a magyar az ő jóságos öreg királyát s biztos abban, hogy ha a trónon ilyen fejedelmi erényekben gazdag, nemes szívű és magasztos gondolkodó uralkodó ül, úgy a haza sohasem foroghat veszélyben, mert a nagy uralkodó és a hű alattvalók megértve egymást, mindig megtalálják a biztos haladás és boldogulás útját.

Nem kétszeresen örömmel népe az idej karácsony a magyar államnak, a midőn olyan eklatánsan bebizonyosodott, hogy őfelsége a király és a magyar nép szíveikben egybeolvadva, a hazaszeretet közös érzetével mutatták be a külföldnek a magyar nemzet nagyságát, hatalmát és erejét? Ez a tapasztalat biztos záloga a boldog jövőnek s az öröm és szeretet ünnepén legnagyobb öröme a magyarnak!

A mikor a magyar nemzetnek általános köz-örömről beszélünk, a most lezajlott választásokra is vissza kell tekintenünk. Tudjuk mindnyájan, hogy a választások a szabadelpártnak milyen fényes diadalával végződtek. Egyes ellenzéki pártok ugyszólván teljesen megsemmisültek; más ellenzéki pártok pedig, ha fel is tudnak mutatni némi eredményt, maguk is kénytelenek belátni, hogy mostoha gyermekei a hazának, hogy e nemzet óriási többsége csak ritkán tapasztalható teljes bizalommal van a kormány és pártja iránt. Ezen legújabb örömdetes politikai tények és a millenáris év dicsősége között lehetetlen az összekötő kapcsot fel nem találni. Az ellenzéki csoportok hosszú évek során át a vádak záporát zúdították a szabadelpártra; hangzatos beszédekkel ország világnak hirdették, hogy ez a párt s minden kormánya nemcsak hogy nem működik a haza javán, hanem valóságos ellensége a nemzetnek. A szabadelpárt s kormányai mindig visszautasították az ellenzéki vádaskodásokat s minél sürűbben hangzottak fel azok a korholó és kárhóztató beszédek, annál fokozottabb munkássággal igyekeztek a szemmel látható cáfolatot megadni. A legimponálóbb cáfolatot meghozta a millenáris esztendő. A szabadelpárt s annak kormányai készítettek elő az ezredik esztendő ünnepségeit; ők mutatták be a magyar hazát a világnak. A világra szóló sikerek, a külföld csodálkozó elismerése első sorban az ő érdemük!

A magyar nemzet sohasem volt hálátlan! Most is belátta, hogy mit tett a szabadelpárt

s mit tettek annak kormányai a szent haza érdekében. Az ellenzéki rágalom elvesztették minden erejüket s a nemzet megadta annak a pártnak s annak a kormánynak, a mely legigazibb támasza a haza érdekeinek, a méltó elégtételt. Soha ilyen fényes diadalt a szabadelpárt még nem aratott. Igazán elmondható, hogy az ország pártja, olyan lelkesedéssel, olyan őszinte rokonszenvvel nyerte meg az óriási többséget. Őntudatra ébredt a magyar nemzet! Elérte azt a politikai érettséget, a melylyel jól meg tudja különböztetni a helyest a helytelentől; és ez a politikai érettsége újból azok kezébe adta az ország ügyeinek intézését, a kik annyi lelkesedéssel, annyi szorgalommal áldozták minden percüket Magyarország jólétének előmozdítására.

A magyar nemzet karácsonyi örömehez tartozik ez a tapasztalat is. Vagy nem öröm, végtelen nagy öröm-e egy országra nézve, ha azt látjuk, hogy a nép a legszentebb alkotmányos jogát mennyi politikai érettséggel gyakorolja, hogy napról-napra tömegesebben tér arra az útra, a mely eddig is a haza fejlődéséhez, haladásához vezetett.

És nem kedves karácsonyi öröme-e a magyarnak, ha azt látja, hogy az ország ügyeit egy olyan kormány intézi, a mely úgy a korona, mint a nemzet feltétlen bizalmát bírja s erre a bizalomra minden tekintetben reá is szolgál.

Bizony a magyar embernek édes és büszke öröm az idej karácsony-ünnepnek öröme. A jóságos király sokszorosan bebizonyított atyai szeretete, a milleniumi esztendő dicsőségei, a hazának a külföld előtt bebizonyított virágzó nagysága, ereje és hatalma, a népnek a mult idők tapasztalatainál még fokozottabb mértékben bebizonyított politikai érettsége, a kormánynak közmegelegelésre folytatott hazafias működése stb. mind olyan dolgok, a melyek egy még dicsőbb ezer éves cyklusnak ragyogó képét rajzolják elénk. S nem lehet egy nemzetnek sem szebb karácsonyi öröme, mintha befejezve egy hosszú, ezer éves multat, teljes önértettel és jogos reménnyel tekinthet a bizonytalan jövő esetleges küzdelmei elé!

Ha mindezek után szűkebb körökre osztsuk fel a nemzetet, akkor a mi szívünket a családi érzés első sorban ideláncolja Bácskának kedves földjéhez. Ennek a megyének vagyunk fia, ennek a földnek gyermekei; egy családot képezünk vele, mint szűkebb értelemben vett anyánkkal. Hát ennek a családnak milyen az idej karácsonya? A karácsonyfáján van-e sok szép és hasznos dolog s leragyog-e róla a gyertyafény, a szeretetnek symboluma?

A ki megyénk politikai viszonyait, közigaz-

gatását és közéletét figyelemmel kíséri, az bizony örömmel ismerheti el, hogy a megye karácsonya szép, nagyon szép karácsony.

A mi megyénk csendes egy vármegye. Népe békés, munkás nép; szorgalmas és értelmes; jó hazafi, de nem heves, hanem higgadtan gondolkozó. Hallgat az okos szóra s belátja a helyes és jó irányt. Az általános politikai győzelemben a mi megyénk aratta a legszebb diadalt. Ez bizonyítja legjobban népünk értelmességét.

A megye adminisztrációja mintaszerű. A főispán és alispán népszerű alakjaiban, továbbá a megye adminisztrációját végző tisztviselőiben olyan emberek intézik közigazgatásunkat s adják meg a közéletnek a tonust, hogy a mig egyrészt a vármegye minden téren a legszebb haladást tünteti fel, addig másrészt közéletünk is csakhamar a békés és szeretetteljes együttélés mintaképévé fejlődik. Ennek volt már a képviselő választás is a tanúsága. A jó egyetértést, a kölcsönös bizalmat és bizalmat eklatánsan bebizonyította.

A népszerű főispán ritka tapintata és a népszerű alispán rendkívüli buzgalma a haladás és fejlődés réve felé kalauzolják illetve vezetnek kedves anyamegyénket; napról-napra tapasztalhatjuk és itt (a már létesített vagy tervbe vett hasznos intézmények felsorolása nélkül) büszkén konstatáljuk, hogy az ő bölcs vezérletük mellett biztos léptekkel közeledünk azon rév felé. Erős akaratu, a közjóért lelkesedő férfiak ők! El fogjuk hát érni azt a révet s majd akkor azt mondják megyénkről „ime egy minta-vármegye”, — ha ugyan már most is nem az. Az érdem az övéké lesz, nekünk az öröm s az irántuk való őszinte tisztelet és hála jut osztályrészül!

Ugy is mint a hazának s úgy is mint specialiter e megyének gyermekei szent karácsony napján ürvendjünk szívünk minden melegével, őszinte érzelmével. És hogy örömkönn a jövő évi szent napon még fokozottabb lehessen, törekedjék mindenki a maga szerény körében a tapintatos és bölcs vezéralakjaink által megjelölt uton haladni!

Szerédy Attila.

Vármegyei közgyűlés.

Vármegyénk törvényhatósági bizottsága kedden, folyó hó 24-én tartotta meg dr. Vojnits István főispán elnöklété alatt az idej utolsó (IV-ik) rendes közgyűlést. A közgyűlést dr. Vojnits István főispán d. e. 9 órakor a nagy számban megjelent bizottsági tagok lelkes éljenzése között nyitotta meg; a jegyzőkönyv vezetésével Vojnits István főjegyzőt, a szólni kívánók feljegyzésével pedig dr. Frank Mihály aljegyzőt bizta meg.

Adriennének.

*Kis Adrienne hozott az Isten
Te nekem a gyöngyöret hozod.
Arcképeden hogy elmerengtem,
A sorsom úgy megváltozott.
Szegény voltam, meggyaldagoltam,
Tengernyi kincs a birtokom.
Mind ott ragyog két szép szememben,
Édes parányi ajkadon.*

*A fecskefészket néztem eddig,
S ha csiripelt a kis sereg:
Vártam mohón az anyjuk jöttét,
Hogy aprót csesse meg.
Ha kis gyermek került élémbe,
Eljűsztam vele boldogan.
S ime öröm vonul szivembe,
Van csicsérgő kis madaram.*

*Ugy-e mindig vidám leszesz majd,
Elűzöl tőlem a borát?
Peciny fejedre esőközömből
Fonok majd ékes koszorút.
Betöltöd zújjal a kis fészket,
Peciny ajkad csicsérg, gagyog.
Veled fogok majd énekelni
S gyöngyöret mesélnék a dalok.*

Kunhegyi Miklós.

KÉT KARÁCSONYEST.

Írta: Molnár Sándor.

Karácsony esteje van...
A keményen befagyott ablakok jégkristályos táblái megtízszerezetten boesátják át a karácsonyfa ágaira akasztott

gyertyácskák fényét. megjelölve, hogy hol virrasztják a világ Messiasának születését...

Belecseng az utcák méla esendjébe a gyermekek örömkacaja, kik végre-valahára teljesülve látják rég ohajtott reményüket. — A kis Jézus ajándékaiban...

Csak a Matay pénztáros házában ablakai vesznek el a ködsűrítette sötétségbe.

Oly csöndesség van azon a nagy portán, mintha minden lakó kibált volna belőle.

Pedig még tavaly azok az ivelt ablakok is fényárban fürdöttek, mikor az isteni kised belopta az ajándékoktól hajladozó fát Lajoska számára...

Persze azóta nagy változás esett a házban!

Az anyát szomorú fűzzel lepte meg a husvét, az apát meg istentagadó embergyűlölővé tette ez a csapás...

S az égő szivar mégis csak elárulta, hogy abban a házban is van lélek...

Matay ur bámul mogorva arccal a kivilágított ablakokra, rákönyölve az ablak támlájára.

— Ostoba nép. — dörmögi maga elé — alig van néhány krajeárja, a mivel betevő falatját megszerezze s döreségében még azt is elpocsékolja.

S miért? Egy örült rögeszméért, mely elhíti vele, hogy Jézusban az Isten öltött magára testet... Ha, ha, ha!... Isten ember... szűzességben szült anya... fából vaskarika...

— S ez a buta nép hisz annak az elvakult államfelforgatóknak istenségében!...

— Messiasának tartja, aki megváltotta őt az eredeti bűn büntetésétől...

Mivel váltotta meg?... Talán, hogy lázító rajongása a Golgotára vitte?!

— Szenvedhet egy test annyit, a mely milliók lelkére rótt tartozást törleszthetne le?...

— De milyen tartozás is az?... Kell-e ennél a csak örült elmében megfogalmazott képtelenségénél súlyosabb érv, hogy halomra dőljön az az ördögös koholmány, az a téveszmék zagyva összessége, mely Istenné től fel egy tanatikus népámitót?...

— Eredeti bűn! ha, ha, ha!...

— Egy ember-pár bűnéért millióknak és millióknak bűnhödni!...

— Bűnt követni el a megfogalmazás pillanatában,

kárhóztatra megérni, mielőtt különbséget tudnánk tenni a jobb és ball kéz között.

— S miért?... Mert egy magát Istennek nevező képzelte lény szeszélyes boszúja úgy parancsolja.

— Hol itt az igazság... hol ott a logika, a hol megférhetők tartják a boszút, az igaztalanságot a tökéletesség fogalmával...

— Vagy ha Isten nem boszúálló, nem igaztalan, hogy az apa bűnét ezeriziglen büntesse, miért áldozta fel magát Jézus, ha pedig boszúálló, igaztalan, elfogadja-e őt valaki, — mint tökéletlen lényt Istenné!...

— S ez az ostoba nép vakon hisz mindent! Persze a babona... a sötétség apostolainak butító erőlködése, szemvesztő ármánnyal az utolsó falatot is kiragadni a nép szájából — a vallás védőpajzsa alatt.

— Igen, a parasztnak jó lesz ott a tulvilágon. — a honnan még senki sem tért vissza, hogy megeatolja e hamis tanokat, hogy lelélezze a bizott testtel lelkigyönyöröket ígéro proféták csalárdságait, — mert még senki sem ért oda...

S itt megszakadt a pénztáros ur gondolatainak fonala, a harang vágott belé, éjféli misére hívta a népet...

Megrezzenve húzódtott vissza az ablaktól; restellné, ha valaki őt meglátva azt hinné, hogy a legkevésbé is érdeklí őt a szent nap...

— Borzasztó!... E miatt a nyomorult nép miatt itt kell gunyvasztanom a sötétben.

— Aludni nem hagy annak a bigott népnek értelmetlen ordítóása, világosságot meg nem tűrök ma a házban: azt hinné az a csöcselék, hogy én is az ő Megváltójukat lesem.

— Csak legalább ne volna ily közel az a templom! S a pénztáros ur idegesen nyult kalapja után; nem bírta hallgatni az ájtatos nép örömeikét...

A kis Lajos sem tudott szegényke elaludni, rég várta már ő ezt a napot, s ime apja, amint alkonyodni kezdett, keményen ráparancsolt, hogy aludni menjen.

— Édesapa — szolt a távozó apjához, hát miért nem hoz a Jézuska most is ajándékot, mint mikor a mama élt, hiszen most is jó voltam.

A pénztáros ur zavarba jött az ártatlan kérdésre; erre nem számított.

I.
A
tudósítás
nagyobb
beszámolt
Legn
tisztí főig
nak betöl
— mint t
bizottság
a közgyűl
Fernbach
meg; dr.
Siskovits
Istvánt ne
felfüggeszt
A ka
után a fői
tudomására
hogy a biz
nél hosszú
állásra t
I-ső aligv
lelkes élj
Ernöt ritka
meg főügy
Az
hangulag
szolgabíró
választottá
ürült szolg
Kálmán k
hangulag
nyomban le
A val
sára hozta
jogánál fog
dr. Molnár
Lőrinczet
tb. járásorv
Kálmán sz
után szolgá
osztotta be.
A köz
adta a fői
hogy az ig
Béla bizotts
Örvend
belügyminis
a megye az
lenáris eszté
zását illető
jük meg, ne
egy lelkes
községi jeg
niumi év 2 e
egyhangulag
zatot jóváha
miniszternek
Az 189
ságból kilép
utján egyhá
Ertl János
Zákó Milár.
A közp
— Csak
nem szorulu
nek viz aján
A kis la
majd ha ők is
A pénztá
A buzgó nép
midőn Betleh
Csorda
igyekezett ell
Mikor a b
sietett el mell
Haldoklón
Kárörömm
— Ott sa
Folyt a há
járt a kártya
vesztett.
Mikor a k
S a köve
találták.
Játszótlars
mit naponta ma
hogy honnan va
Uj év nap
de nem találták
Hanem a t
Födözte
Matay ama
gondolt, hogy
is jönnek.
Hiszen ne
tárból elvitt, am
Csak akkor
másnap, ujév ne
Oly rövid
hiányzó összeg
Előbb öng
kére gondolt, el
Felcsomag
éj esődjében é

I. melléklet a „Bácska” 99. számához.

A közgyűlés lefolyásáról alább részletes tudósítást közlünk; itt csak néhány fontosabb és nagyobb érdeklődést keltett tárgyról óhajtunk beszámolni.

Legnagyobb érdeklődést keltette a megyei tisztii főügyészi és az ó-becsei főszolgabírói állásnak betöltése. A választásnak előzetes processusa — mint tudjuk — a kandidálás. A kandidáló bizottságba Karácson Gyula alispán javaslatára a közgyűlés Eigl József, Latinovits Géza és id. Fernbach Bálint bizottsági tagokat választotta meg; dr. Vojnits István főispán a maga részéről Siskovits Tamás, Piukovits József és Bezeredy Istvánt nevezte ki. A közgyűlést a főispán ezután felfüggesztette.

A kandidáló bizottság rövid tanácskozása után a főispán újlag megnyitván a közgyűlést, tudomására hozta a törvényhatósági bizottságnak, hogy a bizottság a főügyészi állásra egy a megyénél hosszú évek óta buzgón működő s a díszes állásra teljesen érdemes tisztviselőt, az eddigi I-ső alügyészt, Pribil Ernőt jelölte ki. Leirhatlan lelkes éljenzés hangzott fel ezen szavaira. Pribil Ernőt ritka lelkesedéssel egyhangulag választották meg főügyészé.

Az ó-becsei főszolgabírói állásra szintén egyhangulag dr. Balaton Gyula, eddigi ó-becsei szolgabíró jelöltetett ki. Egyhangú lelkesedéssel választották meg, a megválasztása folytán megürült szolgabírói állásra pedig dr. Kovacsics Kálmán közigazgatási gyakornok szintén egyhangulag választották meg. A három új tisztviselő nyomban le is tette a hivatali esküt.

A választás után dr. Vojnits István tudomására hozta a közgyűlésnek, hogy törvényadta jogánál fogva Latinovits Gézát tb. főjegyzővé, dr. Molnár Károlyt tb. főügyészé, Rohonczy Lőrinczet tb. aljegyzővé és dr. Huber Józsefet tb. járásorvossá nevezte ki és hogy dr. Kovacsics Kálmán szolgabíró az alispán meghallgatása után szolgálatfételre az ó-becsei szolgabírószághoz osztotta be.

A közgyűlés további folyamán tudomására adta a főispán a törvényhatósági bizottságnak, hogy az igazoló választmány elnökévé Sándor Béla bizottsági tagot nevezte ki.

Örvendetes tudomásul vette a közgyűlés a belügyminiszternek leiratát, a melylyel jóváhagyta a megye azon határozatát, a mely szerint e milienáris esztendő a megyei tisztviselők nyugdíjazását illetően 3 évről 2 évről fog számíttatni. Itt említjük meg, hogy Piukovits József bizottsági tag egy lelkes hangú indítványt adott be, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvének nyugdíjazására nézve a millenniumi év 2 esztendőnek számíttassék. A közgyűlés egyhangulag elfogadta az indítványt. A határozatot jóváhagyás végett felterjesztik a belügyminiszternek.

Az 1896. év végével a közigazgatási bizottságból kilépő 5 tag helyébe névszerű szavazás útján egyhangulag megválasztottak: Eigl József, Ertl János id., Fernbach Antal, Vissy Károly, Zákó Milán.

A központi választmányba Szojtkovits Vazul

— Csak aludjal kieszé, majd én hozok teneked, nem szorulunk mi a Jézuskára, az most csak a szegényeknek visz ajándékot.

A kis Lajos tovább szötte terveit; milyen jó lesz, majd ha ők is szegények lesznek...

A pénztáros urnak a templom előtt kellett elmennie. A buzgó nép örömtáncos énekelte: „Csorda pástorok, midőn Betlehembe...”

Csorda; csorda...! mormogta Matay, s sietve igyekezett elbágyani a templom táját...

Mikor a kávéházhoz ért, a segédlelkész a szentséggel sietett el mellette.

Haldoklóknak vitte az utolsó vigaszt. Kárörömmel nézett Matay a távozó pap után.

— Ott sem hiszem, hogy vigan várják a Messiást... Folyt a kártyázás. Mataynak is osztottak. Sehogysem járt a kártyája... Mentől izgatottabb lett, annál többet vesztett.

Mikor a kártyasztaltól felkelt, egy krajcárja sem volt. S a következő napok megint csak kártya mellett találták.

Játszótársai gyanus szemmel nézték a sok pénzt, mit naponta magával hozott; utoljára is mi közük hozzá, hogy honnan veszi, csak ők nyérjék meg...

Uj év napján Matay nem ment hivatalába. Keresték, de nem találták sem őt, sem fiát...

Hanem a pénztárban sem találtak egy jó esomó pénzt. Födözte a hiányt Matay háza-mije...

II.

Matay annyira belemerült a kártyázásba, hogy rá sem gondolt, hogy a naponként elszikkasztott pénznek nyomára is jönnék.

Hiszen nem épen tulságos összeg volt, amit a pénztárból elvitt, annyit házáért is adtak volna.

Csak akkor eszmélt fel, mikor értésére esett, hogy másnap, újév napján, pénzlár vizsgálat lesz.

Oly rövid idő alatt már nem szerezhette meg a hiányzó összeget.

Előbb öngyilkosság jutott eszébe, de mikor gyermeke-re gondolt, elállt ettől a szándékától.

Felcsomagoltatta a legszükségesebb tárgyakat és az új csónkjában elhagyta a várost.

elhalálása folytán megürült tagsági helyre 2 évi időtartamra szintén névszerű szavazással egyhangulag Gombos Béla választották meg.

Közfelkiáltással egyhangulag megválasztottak: a Szász János elhalálása folytán megürült állandó választmányi tagsági helyre Bezeredy István, a Krappenheim József elhalálása folytán megürült egészségügyi bizottsági tagsági helyre pedig Latinovits Géza bizottsági tagok.

Megalakította a törvényhatósági bizottság az igazoló választmányt és a megyei gazdasági választmányt. Az igazoló választmány tagjaiul közfelkiáltással egyhangulag megválasztottak: Bertolino Sándor, Czifrusz Ferenc, id. Ertl János, Kohut Henrik, Roheim Károly.

A megyei gazdasági választmány tagjaiul pedig szintén egyhangulag közfelkiáltással a következő bizottsági tagokat választotta meg a közgyűlés: Alföldy Gedeon, Bezeredy István, id. Ertl János, Eigl József, Gräber Gyula, Hegyessy Ferenc, Keszeltbauer Károly, Hercz Ede, Latinovits Géza, Latinovits János, Lelbach Péter, Nagy Mihály, Popovits Sebő, Rácz György, ifj. Szalay Károly, Szemző István, Siskovits Tamás, Trischler X. Ferenc, Ungár József, Vény Márton.

A közgyűlés a vármegyei házipénztári megakartarítás terhére ez évben is rendkívüli segélyben illetve jutalmazásban kívánta részesíteni a megyei tisztikar, illetve a kezelő- és segédcszemélyzet, továbbá a szolgazsemélyzet néhány tagját, a kik vagy a jutalmazásra szolgáltak reá rendkívüli szorgalmukkal, vagy pedig sorscsapások folytán segélyre szorulnak. Karácson Gyula alispán javaslatára a törvényhatósági bizottság úgy határozott, hogy jutalomban illetve segélyben részesíti a következőket és pedig:

Krusetz János és Zottományi Mihály közigazgatási számvevőket egyenként 50 forintban, Horváth József árvaszéki alszámvevőt 50 forintban, Szaich Lajos közigazgatási, Tóth István árvaszéki kiadókat egyenként 40 forintban, Mokry Dezső kulai törvényhatósági állatorvost 30 forintban, Jadszko Ede vármegyei irnokot 20 forintban, Piszárovits György megyei rendszerinti díjnokot 20 forintban, Zsámbokréty Aladár díjtalanul alkalmazott iroda-gyakornokot 25 forintban, Kustár Géza díjnokot 20 forintban, Hrubányi Illés hódásghí járási irnokot 30 forintban. Továbbá Hüss Lipót palota-felügyelőt 30 forintban, a 11 központi és 13 szolgabírói hivataliszolgát egy a 12 csatlós legény közül a nyugdíjazott Mihelics Antal és a fegyelmi eljárás alatt álló Bisztricsán Ferenc kivételével 10-et, egy a két központi és 2 járási lovas-huszárt egyenként 10 forintban.

A határozatot felterjesztetik a belügyminiszterhez jóváhagyás végett.

A közgyűlés dr. Vojnits István főispán felhívása folytán a minden évben a törvényhatósági bizottság kebeléből kiküldött bizottság által megajándékozott pénztárvizsgálatot is elrendelte. A bizottságba megválasztottak: dr. Molnár Károly (elnök), Kuluncsits Ágoston és Szilágyi Mór bizottsági tagok. A bizottság a jelentését a jövő közgyűlés elé fogja terjeszteni.

Közel volt a határhoz, hamar elért a szomszéd országba.

Egy kis faluban állapodtak meg, hol Matay óráját és gyűrűt pénzzé téve, egy kis szobát bérelt ki a falu szélén.

Hanem az a pénz, mit Matay csecse-becséiért kapott, csakhamar fogyni kezdett. Foglalkozás után kellett látnia. S a pénztáros urból díjnok lett.

Szerényen éltek, a szenvedés megtörte őt, de azért ő még mindig a hajthatatlan Matay volt...

Jó idő eltelt már a szökevényességben; közeledett karácsony.

Matay láthatólag komorabb lön; eszébe jutott, milyen számottevő ember volt ő egy év előtt és most — beestelen sikasztó.

S összeszorított ököllel fenyegetőzött. Persze, nem ő volt a hibás, hanem az a buta nép, mely a kártyások közé kergette őt...

A szeretet lángjai ismét kigyulladtak. Karácsony esteje volt...

Matay megint csak oda könyökölt az ablakdeszkára, hogy folytassa gondolatait ott, ahol tavaly a harang megszokította.

Hanem a kis Lajos is ott folytatta, ahol az álom félbe vágta tervezgetéseit: milyen jó lesz, majd ha szegények leszünk...!

Hizelegve ölelte át komor arcu apját, örvendő arccal rebegeve:

— Édesapa, te tavaly azt mondtad, hogy a Jézuska csak a szegényeket látogatja meg. Most már mi is szegények vagyunk, ugy-e mi hozzánk is bejő?...!

Az apa elfordult, hogy a hivatlan könnyecseppet kitorúlje szeméből.

Eltűnt a szobából, s mikor visszatért, egy fenyőágot hozott kezében.

Azon fehéren hozta, hogy a karácsonyi hópihe csillogoskái feldiszipitették, s mire a Lajoska kitombolta örömet, a kemény szív könnyé olvadt fagya összefolyt a felengedt hó rezgő cseppjeivel...

A közgyűlés egyéb tárgyairól a következőkben számolunk be:

Alispáni jelentés a közttygek állapotáról. — A részletes és lelkes éljenzéssel egyhangulag tudomásul vett jelentést lapunk más helyén egész terjedelmében közöljük.

Belügyminiszteri leirat a vármegye 1897. évi költségvetésének jóváhagyása és illetőleg az 1896. évi budapesti hódoló diszfelvonulás költségeire szűkséges 1/2% megyei pótdadó megszavazásának tudomásul vétele iránt. — A belügyminiszter jóváhagyta a költségvetést és jóváhagyta a 1/2% pótdadóra vonatkozó határozatot is. Tudomásul vétetik.

Belügyminiszteri intézvény a kiállítási sokak-ház költségeiről bemutatott elszámolás tárgyában. — A belügyminiszter a számadásokat jóváhagyta. Tudomásul vétetik.

Vallás- és közoktatásügyminiszteri intézvény a gazdasági ismétlő iskolák szervezése tárgyában. — Tudomásul vétetik s az ismétlő iskolák szervezeti terve az alispánnak kiadatik.

Belügyminiszteri intézvény a vármegye közönsége által a koresma, sörház és pálinka-mérések tárgyában alkotott szabályrendelet módosítása tárgyában. — A szabályrendelet módosítást s jóváhagyás végett ujjolag felterjesztetik a miniszterhez.

Kereskedelmi miniszteri rendelet a megállapított közúti bálózat jóváhagyása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Belügyminiszteri intézvény Szmederevác Atyim titeli bíró jutalomdíja tárgyában. — Kérelmével a törvényhatóság már elutasította; mert közvetlenül a miniszterhez fordult; a törvényhatósági bizottság ismét elutasító határozatot hozott.

Belügyminiszteri intézvény Hill Lipót ó-sztapári helyettes volt jegyző járandóságai megállapítása tárgyában. — A járandóság 93 forintban állapítatik meg s kiutalványoztatik.

Belügyminiszteri intézvény a kedvezményes vasuti utazásra feljogosító állandó arcképes igazolványoknak miként leendő használata tárgyában, illetve ez ügyben alkotandó szabályrendelet. — A megalkotott szabályrendelet szerint a megyei tisztviselők a hivatalos kiküldetéseikben tartoznak igazolványukat használni s csak az ennek alapján váltott mérsékelt vasuti jegy árát számíthatják fel. Az arcképes igazolványért járó 2 frt kezelési díjat az első utiszámlában felszámíthatják.

Békés vármegye közönségének átirata az állami és törvényhatósági tisztviselők nyugdíjügyének egységes rendezése illetően a viszonyosság megállapítása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Kolozsvár városának kérelemlevele a Hunyadi Mátyás-szobor-alap javára leendő adomány tárgyában. — Az alispánnak adatik ki, hogy a gyűjtést a megye területén eszközölje.

Az ezredéves kiállítás „vizépitkezés, vizrendezés és talajjavítás” alcsoportjának átirata a tisztai ármentesítés megkezdésének emlékéül készített szobororsoportozat megrendelése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület átirata az ifjusági turistáskodás iránt megindított mozgalom támogatása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

A vármegye alispánjának illetve a megyei árvaszékeknek előterjesztése a megyei házipénztár és az abban kezelt alapoknak felesleges pénzkészletének illetve a másképen el nem helyezhető árpapénzeknek az 1897. év folyamán miként leendő gyümölcsösztetése iránt. — Az alispán figyelemmel arra, hogy a vármegye területén lévő pénztintézetek annak idején kérelmet adtak be a törvényhatósághoz, mikép a vármegye pénzeiből náluk is helyeztessenek el bizonyos összegeket, hosszasan megindokolt előterjesztésében javasolja:

Néhány kisebb alap, továbbá a mintegy 250,000 forint meghaladó báró Rudics-féle ösztöndíj-alap pénzkészletei, melyek eddig a Magyar Jelzálog Hitelbanknál voltak elhelyezve, helyeztessenek el a vidéki bácsme gyei pénztintézetekben, ugy azonban, hogy ezek teljes biztosítékot nyujtsanak, tehát a vármegye által kiszabandó feltételeket mindenben elfogadják. (Ilyen feltételek: az egyes pénztintézetek igazgatósági tagjai személyes szavatosságot is vállalnak, a megyének joga van valamely szakközvege által minden évben a pénztintézeteket megvizsgáltatni, az évi és évközben meg nem változtatható kamatláb 5 1/2%, előnyös felmondási határidők stb.) Az alispán előterjesztése alapján a most ismertetett feltételek mellett a közgyűlés névszerű szavazással egyhangulag elhatározza, hogy a laktanya-alapot a csantavéri, az építkezési alapot a bács-almási, a Kovács-féle ösztöndíj-alapot a bács-ó-morovicai, az uj-verbácsi honvédszobor-alapot a katymári takarékpénztárakba helyezi el; továbbá a báró Rudics féle ösztöndíj-alapból a sztanisicsi takarékpénztárba 50,000 forint, a bács-topolyai takarékpénztárba 50,000 forint, az ada-moholi takarékpénztárba 30,000 forint, az ó-becsei ker. hitelbank részvénytársaság pénztintézetbe 30,000 forint, a bács-bresztováci takarékpénztárba 15,000 forint, az ó-kéri takarékpénztárba 10,000 forint, a cservenka-és uj-szivaci takarékpénztárba 10,000 forint, az ó-és uj-soóvei takarékpénztárba 10,000 forint, a palánkai járási takarékpénztárba 25,000 forint, a bajai takarékpénztárba 50,000 forint és a zombori kereskedelmi és iparbanknál az árva- és szeretetház alapjának pénzeit helyezi el.

A vármegye összes egyéb pénzei és alapjai, jelesen a központi árpapénztár összes készpénzkészlete, az utadóalap, a vármegyei tisztviselők nyugdíjalapja, a községjegyzői nyugdíjalap, a Ferencz József-ösztöndíjalap, a betegápolási alap stb. az 1897. évről a zombori takarékpénztárban helyeztetnek el; és ekként a zombori takarékpénztárnál elhelyezett pénzkészlet csakis mintegy 80,000 forinttal fog apadni.

A vármegye igazoló választmányának átirata a választott megyebizottsági tagok 1897. évről érvénytelen bírandó névjegyzékének kiigazítása tárgyában. — A névjegyzék megállapítatik.

Alispáni előterjesztés az 1896. évi betegápolási kiadások mikénti fedezése és bőszedése tárgyában. — Az előterjesztés elfogadtatik.

Alispáni előterjesztés az 1896. évi községi számadások megvizsgálására kirendelendő számvizsgáló elnökök megválasztása iránt. — Az alispán által javaslatba hozottakat egyhangulag megválasztották.

Me gy ei számv evő szék jelentése az 1895. évi köz-

ségi szegényalap számadások tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Az ezredéves országos kiállítás igazgatóságának átirata, melyben a sokac-ház bábalakjaiért, biztosítási és egyéb költségeiért 417 frt 84 krnak kifizetését kérelmezi. — 417 frt 84 kr jár még megvénytől a kiállítás igazgatóságának; a törvényhatóság az összeget a közművelődési és közgazdasági alaptól utalványozza.

Az ezredéves országos kiállítás igazgatóságának átirata, melyben értesít, hogy a sokac-ház belső berendezését az 1388./közgy. számú határozat értelmében a nemzeti múzeumnak kiszolgáltatta. — Tudomásul vétetik.

Alispáni előterjesztés az adorjani vasuti állomáshoz vezető ut helyreállítása tárgyában. — Az alispán megbiztatja az ut kiépítésére.

Ugyanannak előterjesztése Mosorin község a temesvári posta- és táviró igazgatósággal kötött egyesülés jóváhagyása tárgyában. — Az alispán megbiztatja az egyesülés megkötése után annak jóváhagyására.

Megei árvászek előterjesztése 2 díjnak további engedélyezése tárgyában. — Félévre engedélyeztetik.

Főispán ur ömeltőségének átirata f. évi december 19-én megtartott számonkérésének eredménye tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Zenta rend. város képviselőtestületének határozata a számvévi szak feletti rendelkezés tárgyában s ez ellen Szárits Bertalan városi főügyész felebbezése. — A határozat feloldatik.

Vezelity Milutin és társai felebbezése a szent-tamási fogyasztási adó ellenőri hivatalnak megválasztása ellen. — A választás megerősítetik.

Horváth András és t. b.-földvári lakosok felebbezése a községi választókörletek megállapítása ellen. — A határozat jóváhagyatik.

Dobrojevits György és t. pívnicai lakosoknak felebbezése a községben megjelölt bírói választás ellen. — A választás megsemmisítetik.

A volt 14 csajkás község határozata a felvenni szándékolt 500,000 frtos kölcsönről kiállítandó okmány aláírásával megbízott egyének kiküldetése tárgyában. — Jövahagyatik.

A megei közegészségügyi bizottság jelentése a Prigl.-Szt-Iván és O-Verbász községekben felállítandó gyógyszerár tárgyában. — A törvényhatósági bizottság a gyógyszerárak felállítását véleményezi. Olyan értelmű felterjesztést tesz a miniszternek.

Ugyanannak jelentése O-Kanizsa községben felállítandó II. gyógyszerár tárgyában. — Olyan értelmű véleményes felterjesztést tételik, hogy a martonosi gyógyszerár helyezessék O-Kanizsára.

Ugyanannak jelentése Uj-Palánka községben felállítandó gyógyszerár tárgyában. — A gyógyszerár felállítását nem véleményeztetik.

Kulpin község képviselőtestületének határozata a segédjegyző fizetésének felemelése tárgyában. — Jövahagyatik.

O-szivac község képviselőtestületének határozata egy irnoki állás rendszeresítése tárgyában. — Jövahagyatik.

Kis-Hegyes község képviselőtestületének határozata az óvónői és dajkái állás rendszeresítése tárgyában. — Jövahagyatik.

B.-Martonos község képviselőtestületének határozata Bali Pál kártalanítása tárgyában. — Jövahagyatik.

Bács-Petrovosszellő község kérvénye a petrovosszellő-ó-becsei törvényhatósági utnak műtűt leendő kiépítése iránt. — A kérvénynek nem adatik hely.

O-Becse község képviselőtestületének határozata Magnusz Herman és ifj. Antal András részére 37 ölnyi területnek átengedése tárgyában. — Jövahagyatik.

Zenta város kérvénye a csókai vicinális ut építési és fentartási költségeinek visszatérítése tárgyában. — Jövahagyatik.

Ada község képviselőtestületének határozata a nagyréti töltés építése tárgyában. — Jövahagyatik.

Bács-Petrovosszellő község kérvénye 26612 frt 58 kr tartozásának befizetésére adandó halasztás és a megei utalaptól járó 5000 frtnak kiutalványozása iránt. — A halasztást megadja a bizottság.

Uj-Verbász község képviselőtestületének határozata az italmérsi adó kezelésével megbízott községi pénztárnok tiszteletdíja tárgyában. — Jövahagyatik.

Zenta város tanácsának jelentése Bergel Adolf zentai lakos által felállítandó kézi zálogüzlet után leendő biztosíték tárgyában. — A kamatlábak megállapíthatnak s a kereskedelmi miniszterhez felterjesztés intéztek.

Martonos község képviselőtestületének határozata a toronyórák kijavítása illetve újbóli beszerzése tárgyában. — Jövahagyatik.

O-Becse képviselőtestületének határozata a községi adóellenőr lakbéré tárgyában. — Jövahagyatik.

Káty község képviselőtestületének határozata a szigetcsősz fizetésének felemelése tárgyában. — Jövahagyatik.

Mohol község képviselőtestületének határozata II. orvosi állás rendszeresítése tárgyában és ez ellen Karáti Pál s társai moholi lakosoknak felebbezése. — Jövahagyatik.

Deák Zsigmond főbíróknak kérvénye hivatalos helyiségi bértöbblet (100 frt) engedélyezése iránt. — A kérelem nem teljesíthető.

Plávna község képviselőtestületének határozata a községben felállítandó postahivatal költségéhez évi 100 frttal leendő hozzájárulása tárgyában. — Jövahagyatik.

Ada község képviselőtestületének határozata 100,000 frtos nagy kölcsön felvétele tárgyában. — Jövahagyatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata a község tulajdonát képező regálé kötvény elzalogosítása tárgyában. — A határozat feloldatik.

Gospodince község képviselőtestületének határozata Teofánovits Péter és Fleischer Simonnak kifizetett összegek utólagos jóváhagyása tárgyában. — Jövahagyatik.

Topolya község képviselőtestületének határozata az ottani önk. tüzoltó-testület által építkezési célokra és felszerelvényekre kért segély tárgyában és ez ellen dr. Hadzsy Jánosnak beadott felebbezése. — Jövahagyatik.

A jegyzői nyugdíj ellenőrző választmány határozata Pacher Béláné nyugdíjaztatása tárgyában. — 340 frttal nyugdíjaztatik.

Ugyanannak javaslata Eremits Vljakó b.-martonosi jegyző nyugdíjaztatása tárgyában. — 350 frttal nyugdíjaztatik.

Ugyanannak javaslata özv. Sztokovits Vazulné sz. Popovits Emilia volt turiai jegyző özvegyének a nyug-

dij illetmény felemelése iránt beadott kérvénye tárgyában. — A kérvénynek nem adatik hely.

A megei nyugdíjalap részesei által tartott ülésen hozott határozat, mely szerint a nyugdíj kezelőválasztmányba Késmárky Béla helyébe Városv László választott meg. — Tudomásul vétetik.

A vármegye nyugdíjkezelő választmányának határozata özv. Kleiner Fábriáné nyugdíjának és gyermeknevelési pótlékának megállapítása tárgyában. — A nyugdíj a gyermeknevelési pótlékkal együtt 660 frtban állapítottik meg.

Ugyanannak határozata dr. Koch Mór j. orvos nyugdíjaztatása tárgyában. — 360 frttal nyugdíjaztatik.

Ugyanannak határozata Mihelits Antal öröllő legénynek nyugdíjaztatása tárgyában. — 190 frttal nyugdíjaztatik.

Ugyanannak határozata Molnár József megei állatorvos nyugdíjaztatása tárgyában. — 360 frttal nyugdíjaztatik.

Ugyanannak határozata Bieber József m. közig. iktató nyugdíjaztatása tárgyában. — 435 frttal nyugdíjaztatik.

Ugyanannak határozata Raab Béla főszámvevő nyugdíjalap törzsjáruleka tárgyában. — Jövahagyatik.

Ugyanannak határozata Kukinthal Sándor volt járási irnoknak még járó 25 frnyi végkielégítés összeg kiutalványozása tárgyában. — A 25 frt kiutalványoztatik.

Özv. Kósa Jánosné felebbezése a nyugdíjkezelő választmányának özvegyi ellátása tárgyában hozott határozata ellen. — A felebbezésnek hely nem adatik.

Kolluth község képviselőtestületének határozata a templom melletti községi épület kijavítása tárgyában. — Jövahagyatik.

Gospodince község képviselőtestületének határozata Osztoics Milica segélyezése tárgyában és ez ellen Rauskt Mladen és társai által beadott felebbezés. — Feloldatik.

Mohol község képviselőtestületének határozata Dejanovits Mihály özvegyének segélyezése tárgyában. — Jövahagyatik.

Ugyanannak határozata a kántori javadalmaszának 1897. évi május hó 1-ig leendő folyosítása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Apatin község képviselőtestületének határozata a „Kandle“-fele telkek eladása tárgyában. — Jövahagyatik.

Bácsujfalu község képviselőtestületének határozata a faiskola és járványkórház megvétele tárgyában. — Alaki hiányok miatt pótlás végett kiadatik.

Parabuty község képviselőtestületének határozata a községi tanító fizetésének felemelése tárgyában. — Jövahagyatik.

Bács-Martonos község képviselőtestületének határozata a kisbírók rubaátalánya tárgyában. — Jövahagyatik.

Bács-Szent-Tamás község képviselőtestületének határozata Kuszli János végkielégítése tárgyában. — Jövahagyatik.

Gospodince község képviselőtestületének határozata a pénztár kulcsainak ki által leendő őrzése tárgyában. — Feloldatik.

Bács-Földvár község képviselőtestületének határozata az 5. szerb tanító díjazásának folyosítása iránt. — Jövahagyatik.

Ugyanannak határozata a község felesleges készpénzének mikénti elhelyezése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Szt.-Tamás község képviselőtestületének határozata a kertészlak felépítése tárgyában. — Pótlás végett kiadatik.

Gajdobra község képviselőtestületének határozata a nagyvendéglő felépítése tárgyában. — Jövahagyatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata az ismétlő iskolai tanítók díjazása tárgyában és ez ellen Foryó Pál által beadott felebbezés. — A határozat jóváhagyatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata a polgári fiú iskola óra díjainak megállapítása tárgyában. — Jövahagyatik; a latin nyelvre vonatkozó intézkedés figyelembe nem vétetik.

Ada község képviselőtestületének határozata a végrehajtó mellé egy becsült alkalmazása tárgyában. — Jövahagyatik.

Ugyanannak határozata 2 díjnoki állás rendszeresítése tárgyában. — Feloldatik.

Gyulafalva község képviselőtestületének határozata egy tűzfecskendő beszerzése tárgyában. — Jövahagyatik.

O-Kér község képviselőtestületének határozata az óvónői és dajka fizetésének megállapítása tárgyában. — Jövahagyatik.

Titel község képviselőtestületének határozata a képzési és nevelési alap pénzkészletének elhelyezése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Ugyanannak határozat az ág. ev. egyház község segélyezése tárgyában. — Jövahagyatik.

O-Kér község képviselőtestületének határozata a fogyasztási adópótlék hovatartozása tárgyában. — Jövahagyatik.

Sándor község képviselőtestületének határozata a regálé kötvény kisorsolásából befolyt összeg mikénti felhasználása tárgyában. — A község újabb határozathozatalra utasítottik.

Katymár község képviselőtestületének határozata a községi homok területek egy részének elidegenítési tárgyában. — Alaki hiányok pótlása végett kiadatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata a polg. leányiskola segélyezése és községi kezelésbe való átvétele tárgyában és ez ellen Kovács József, Huszka és társainak felebbezése. — Jövahagyatik.

Gyurgyevó község képviselőtestületének határozata Nikolits Csodolnits segélyezése tárgyában. — Feloldatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata a tanító földet visszaadásának megtagadása tárgyában és ez ellen Foryó Pál s társainak felebbezése. — Jövahagyatik.

Ugyanannak határozata a kised ovoda helyiségének bérbevétele tárgyában. — Jövahagyatik.

Bács-Földvár község képviselőtestületének határozata Wittmann Béla községi irnok fizetési előlege tárgyában. — Jövahagyatik.

Zenta r. t. város képviselőtestületének a tornatanár fizetésének felemelését megtagadó határozata és ez ellen Klazsik Rókus felebbezése. — A határozat feloldatik.

Ada község képviselőtestületének határozata a 3.

tanterem építési költségeinek mikénti fedezése tárgyában. — Jövahagyatik.

B.-Madaras község képviselőtestületének határozata a tanítók napi díjai tárgyában és ez ellen Valits János felebbezése. — Jövahagyatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata az első leányosztály részére tanterem bérbevétele tárgyában és ez ellen dr. Vojnovits Áron által beadott felebbezés. — Jövahagyatik.

Glozsán község képviselőtestületének határozata az ág. ev. templom tér bekerítése tárgyában. — Feloldatik.

Apatin község képviselőtestületének határozata a Herschafttreppplatz bérbeadása tárgyában. — Az árverés megtartása elrendeltetik.

Tovarisova község képviselőtestületének határozata a községház és jegyzői lak terveinek költségei tárgyában. — Jövahagyatik.

Uj-Palánka község szabályrendelete a földhordási gödör mikénti használata tárgyában. — Jövahagyatik.

O-Morovica község szabályrendelete a fogyasztási és italadó kezelése tárgyában. — Jövahagyatik.

B.-Kula község szabályrendelete a községi hirdetések közzététele tárgyában. — Jövahagyatik.

Uj-Soóvé község szabályrendelete a községi hirdetések közzététele tárgyában. — Jövahagyatik.

Katymár község jelentése a vásártér tulajdonjogának bekebelezése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Kiszács község jelentése a fogyasztási adókezelési szabályrendelet tárgyában. — A község a szabályrendelet hozatal kötelezettsége alól felmentetik.

B.-Monostor község szabályrendelete a községi hirdetések közzététele tárgyában. — Jövahagyatik.

Dr. Antalik Károly, dr. Dembitz Sándor, dr. Csónór Jakab és dr. Orth Mihály orvostudor oklevelének meghirdetése. — Meghirdetetik.

Sztanumirov Halasz Mária, Abatheisz Szabó Mária, Sárkány Lőrinc Julianna, Schvarcz Hochanez Roza, Voda Bozár Julia születésnői oklevele meghirdetése. — Meghirdetetik.

Steckl Ferenc és t. kernyajai b. kérvénye a területekre fenálló zálogjogi előjegyzés részbeni törlése iránt. — A kérelem ezuttal még nem teljesíthető.

Uj-Szivac, B. Cséb, Szeghegy, Gajdobra, Uj-Futtak, Torzsa községek 1895. évi árvtári számadásai. — Részint felmentő, részint marasztaló határozat hozatik.

Torzsa község határozata az ottani árvaipentárnál adósként szereplő Hegyes község tartozásának a tartalékalapból leendő fedezése tárgyában. — Jövahagyatik.

Obrovác 1893., Topolya, Apatin 1894., Tiszakálmánfalva, Bács, Kernyaja, Keresztur 1895. évi közpénztári számadásai. — Részint marasztaló, részint felmentő határozat hozatik.

Krusevlya, Sztanisits, Obrovác, Csurog, O-Futtak, O-Szivac, O-Verbász, Lok, Bács-Popolya, Begecs, Gardinovec, Mosorin, Bács-Szent-Tamás, O-Palánka, Szabaly, Gospodince, O-Kér, Tatabáza, Kiszács, Torzsa, Szónta, Kucura, B.-Kula, Csantavér, Nemes-Militics, Kis-Kér, Uj-Szivac, B.-Monostorszög, B.-Bresztovác, Uj-Palánka, Ada, Plávna, Bács-Martonos, Járek, Baracska községek és Zenta város 1897. évi költségvetése. — A zentai és adai költségvetések pótlás végett kiadnak, a többi jóváhagyatik.

Titeli rétkelző bizottság 1897. évi költségvetése. — Jövahagyatik.

Zenta város, Plávna, Veprovác, Gajdobra, Béreg, Szónta, O-Kér, Mosorin, 1896. évi pótköltségvetése. — A plávnai és béregi nem, a többi jóváhagyatik.

Martonos község 1895. évi Hóos Margit alapítványi számadása. — A felmentvény kiadatik.

Lok község 1895. évi képzés és nevelési alapszámadása. — A felmentvény megadatik.

A közgyűlés pont 12 órakor ért véget. A Karácson Gyula alispán elnöklete alatt folyó hó 24-én d. e. 11 órakor megtartandó hitelesítésre a főispán Kohut Henrik, Czirfusz Ferenc, id. Mihályi János és Hoffmann Frigyes bizottsági tagokat kérte fel.

Elnöklő dr. Vojnits István főispán a bizottsági tagoknak boldog ünnepeket és boldog újévet kívánt s megköszönte a közgyűlésen való megjelenésüket.

A közgyűlés a főispán elttetésével ért véget.

Alispáni jelentés.

— Felolvastatt december hó 22-én tartott rendes közgyűlésen. —

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Mielőtt törvényes köteletségemhez képest a vármegyei közállapotokról szóló évnegyedes jelentésemet előadnám, szomorú, de elengedhetlen kötelességet teljesítek akkor, midőn megemlékezem azon vesztéséről, mely a törvényhatósági bizottságot utolsó közgyűlésünk óta Krappenheim József, Sztokovits Vazul, Radoysich Endre, Arnold Antal vármegyei bizottsági tagok elhalálzásával érte, hű és ügybuzgó munkái voltak ők a közeletnek s nem vélem elveszettnek azon pár pillanatot, melyet emléköknök kötelességszerűleg szenteltem.

Ez alkalommal meg kell emlékeznem még azon vesztéséről is, mely a vármegye tisztikarának Kleiner Fábrián házipénztári ellenőr elhalálzásával érte. Benne a vármegye tisztikara szeretett tisztársat, a vármegye közönsége pedig szorgalmas és becsületes tisztviselőjét veszítette el.

Ezek után átérve a vármegyei köztügyeknek az utolsó évnegyedbeni állapotára, mindenekelőtt felemlítendőnek tartom, hogy a vármegyei tisztviselők tevékenysége kielégítő volt. Mindannyian túllik telhetőség iparkodtak feladatuknak megfelelni s ha ez teljesen nem sikerült, az nem jó akaratukon mulott, hanem kellő indokát találja a napról-napra szaporodó teendők halmozásában, mely a tehetésegebb tisztviselők munkabírását is erős próbára teszi.

A vármegye pénztárát havonként megvizsgáltam s azokat teljesen rendben s kifogástalanul kezelték találtam.

Az ott kezelt alapok állapotát a folyó hó 15-ikével a következőkben van szerencsém felsorolui:

I. Az uti alapot illetőleg az utolsó közgyűlés alkalmával terhelte hátralék 204,056 frt 37 kr, ehhez

II.

időközben

tozas tel

Erre

frt 42 k

összesen

111,410 f

A z

el van be

64,998 f

A r

415,998 f

Az

díjban vol

cember 15

13,041 fr

Eze

gyümölcs

kitesz 52,5

II. A

pénzkészlet

tárban gy

frtot; az a

III. A

ugyanakk

lakorekpe

49,000 fr

Hog

álljanak, e

község az

A község

menyiben

87-nek k

tott, 34-e

jövahagyá

Barac

Zenta rend

vetélek m

az illet

eddigé

és

mit az el

sz küldet

mielőtt

bírándó

észrevetel

s nagy te

költségvet

Egyben

hogy a k

segek az

a megtor

Jele

községek

18

ték, kivé

késedelem

polgármest

— a pénz

okot, —

in

késedelem

a dulhasson.

A kö

kielégít

alig egy

pusz

szellon

ad

ahol is

ism

resztül a

né

tárnok

hiva

fiokját

kifesz

4345 frt

32

eltö

II. melléklet a „Bácska” 99. számához.

időközben szaporodás lett 398 frt 86 kr, az összes tartozás tehát kitett 204,455 frt 23 krt.

Erre a f. hó 15-éig befolyt készpénzben 91,399 frt 42 kr, szabályszerűen leíratott 1645 frt 81 kr, tehát összesen 93,045 frt 23 kr; s így behajtás alatt áll még 111,410 frt.

A zombori takarékpénztárban az alapot illetőleg el van helyezve 351,000 frt, a pénztári készlet kitesz 64,998 frt 92 krt.

A rendelkezésre álló alap állaga kitesz tehát 415,998 frt 92 krt.

Az utóbbi közgyűlés alkalmával közmunkaváltság díjban volt hátralek 15,495 frt 19 kr, erre befolyt december 15-ig 2453 frt 69 kr, behajtás alatt áll tehát 13,041 frt 50 kr.

Ezen alap pénzkészlete jelenben 1591 frt 25 kr, gyűmölcsözőleg elhelyezett tőkéje 51,000 frt, mi együtt kitesz 52,591 frt 25 krt.

II. A vármegyei nyugdíjalapnak december 15-iki pénzkészlete volt 55 frt 1 kr; a zombori takarékpénztárban gyűmölcsözőleg elhelyezett tőke kitett 234,500 frtot; az alap állaga tehát volt 234,555 frt 1 kr.

III. A községjegyzői nyugdíjintézmény alapján ugyanakkor volt pénzkészlet 883 frt 72 1/2 kr, a zombori takarékpénztárban gyűmölcsözőleg el volt helyezve 49,000 frt, összesen tehát 49,883 frt 72 1/2 kr.

Hogy a községek háztartásában zavarok elő ne álljanak, éber figyelmet fordítottam arra, hogy minden község az év végéig jóváhagyott költségvetéssel bírjon. A községek legnagyobb része már bir is ilyenekkel, a mennyiben a vármegye területén levő 126 község közül 87-nek költségvetése már az előző gyűlésen jóváhagyott, 34-é pedig a jelen közgyűlésen fog tárgyalatni és jóváhagyási javaslattal előterjesztetni.

Baracska, Borsód, O-kanizsa, O-Beese községek és Zenta rendezett tanácsú város költségvetései annak idején beterveztettek ugyan, de miután azokra nézve észrevételek merültek fel, azok megfelelő felvilágosítás végett az illető községekhez visszafelvittek, azonban azok közül eddig elcsúszott az ó-beesei és zentai érkezett vissza, míg az előluevezett 3 községé ismételt szorgalmazásomra se küldetett be — intézkedni fogok azonban, hogy azok mielőbb beterveztessenek s egy január havában összehívandó rendkívüli közgyűlésen a jelen közgyűlésből észrevételezett zentai s a csak f. hó 20-án beerkezett s nagy terjedelműt fogva át nem vizsgálhatott ó-beesei költségvetéssel együtt érdemlegesen elintéztessenek. Egyben tisztelettel bejelentem, miszerint intézkedtem, hogy a költségvetésük betervezésével késedelmes községek azon közegei ellen, kik a késedelem okai voltak, a megtorló eljárás megindíttassék.

Jelentem továbbá, miszerint a vármegyebeli összes községek 1895. évi zárszámadásait már beterveztették, kivéve Zenta rendezett tanácsú városát, ahol a késedelemre — több ízben tett sürgetésekre a város polgármesterének 14462. szám alatt adott jelentése szerint — a pénztári személyzet gyámoltalansága szolgáltatott okot, — intézkedni fogok azonban, hogy jövőre ily késedelem a számadások betervezése körül elő ne fordulhasson.

A közbiztonság állapotát a lefolyt évnegyedben kielégítőnek állíthatom. Jelentékenyebb bűncselekmény alig egy pár követett el, ezek sorába tartozik a Petrovovszellon november 30-án elkövetett betöréses lopás, ahol is ismeretlen tettesek a község ház padlásán keresztül a menyezeti keresztillőréseivel a községi pénztárnok hivatali helyiségébe leereszkedve az iróasztal fiókját kifizitették s a pénztárnok által ott elhelyezett 4345 frt 32 krt kitevő hivatali pénzt eltolvajolták, ezen eltolvajlott összeg azonban az illető községi pénztárnok által megtérítettett, ellene pedig a fegyelmi vizsgálat azon okból, mert a hivatali pénzt nem szabályszerűleg kezelte, elrendeltetett. A lefolyt évnegyedben elkövetett tiltott cselekmények sorozatát az alábbiakban van szerencsém jegyezkelem:

Előfordult: gyilkossági kísérlet 2, emberölés 1, testi sértés 23, melyek kiderítették; magzatelhajtás 1, mely vizsgálat alatt áll; rablás 1, mely kiderítettett; lopás 76, kiderítettett 41, vizsgálat alatt áll 35; sikkasztás 1, orgazdaság 6, melyek vizsgálat alatt állanak; közokirathamisítás 1, mely kiderítettett; vadászati kibágás 9, kiderítettett 2, vizsgálat alatt áll 7; halászati kibágás 7, utrendészeti kibágás 12, jövedéki kibágás 9, közszemérem elleni kibágás 1, közegészség elleni kibágás 1, erdei kibágás 2, közrend elleni kibágás 2, közcsend elleni kibágás 1, melyek kiderítették; tűzbiztonság elleni kibágás 39, kiderítettett 17, vizsgálat alatt áll 22; szerencsejáték kibágás 5, szabályrendeletekbe ütköző kibágás 30, melyek kiderítették.

Vármegyénk lakosságának józanságát dicsőreleg felemlítendőnek tartom imíten, hogy az országgyűlési képviselőválasztások a legnagyobb csend és rendben folytak le, hatalmi eszközök igénybevételére sehoh sem volt szükség.

A közegészségügyi állapot vármegyénk területén a folyó év IV-ik negyedében a beállott változatos időjárási viszonyok ellenére eléggé kedvező volt. A leginkább észlelt kórok voltak: a légző szervek heveny és idült, hurutos és lobbos bántalmái, valamint az influenza.

A heveny fertőző betegségek közül nagyobb számban felmerült: a roncóló toroklob, kanyaró és hasi hagymáz, míg a többi járványos kórok, mint a vörheny, gyermekágyi láz, himlő, vérhas csak szórványosan voltak észlelhetők.

Az állandó jelleggel urálgó trachomás szembántalom a hatósági és kirendelt állami szakközegek buzgó tevékenysége mellett is, alig csökkent.

A heveny fertőző kórok közül észleltetett: 1. a roncóló toroklob 33 községben: O Szivac, Sztanisics, O-Beese, Szenttamás, Bulkesz, Lality, Veprovác, Csurogh, Vaskut, O Kanizsa, Ada, Petrovovszelló, Német-Palánka, Titel, Kovil-Szt Iván, Doroszló, Mohol, Hódásgh, Bács, Kula, Cseryenka, Uj-Verbász, Kis-Kér, Apatin, O-Sztopár, Temerin, Madaras, Goszpodince, Turia, Szántova, Káty, Tiszakálmánfalva, Csantavér községben és Zenta város területén.

Megbetegedett összesen 434 gyermek, ebből meggyógyult 280, meghalt 144, gyógykezelés alatt áll 10; 2. a kanyaró 8 községben, u. m.: Veprovác, Bezdán, Gákova, Ada, O Kanizsa, Szilbás, Titel, Nádaj községben és Zenta városban.

Megbetegedett összesen 243 gyermek, ezek közül meggyógyult 215, meghalt 17, gyógykezelés alatt áll 11; 3. a hasi hagymáz 16 községben, u. m.: Ada,

O-Kanizsa, Kerynaja, Kumbaja, Vaskut, Zsablya, Cseryenka, Uj-Verbász, Bács, O-Beese, Parabuty, Rác Militics, Veprovác, Temerin, Kulpin, Petrovovszelló községben és Zenta városban.

Megbetegedett összesen 157 egyén, ezek közül meggyógyult 87, meghalt 31, gyógykezelés alatt van 39.

Szórványosan a vörheny 3 községben, u. m.: Csurogh, O-Beese és O Kanizsa községben és Zenta városban; a vérhas O-Kanizsán; a himlő Adán és O-Morovicán; a gyermekágyi láz Zentán merültek fel.

Trachomás egyén a lefolyt évnegyedben a vármegye területén gyógykezelést 9827, ebből valódi trachoma 4891, trachomagyanus 4936.

A gyógyszerárakban a következő változások állottak be:

A katymári „A szűz Máriához” címzett gyógyszer-tár személyes üzleti joga Marcell Elemérről Posch Albert gyógyszerészre;

a szeghegyi „Az isteni gondviseléshez” címzett gyógyszer-tár személyes üzleti joga Tormay Gyuláról rigyicai Kovács Bélára;

a csunoplai „A segítő Máriához” címzett gyógyszer-tár személyes üzleti joga rigyicai Kovács Béláról Krig Károlyra;

a zsablyai „A gyógyhoz” címzett gyógyszer-tár személyes üzleti joga Toth Gáborról Pintér Vidorra ruháztatott át.

Gajdobra községben Nagy Jenő részére egy személyes üzleti jogu gyógyszer-tár felállítására engedélyeztetett.

Kezi gyógyszer-tár általam a lefolyt évnegyedben adományoztatott dr. Gotthardt János járeki községi orvosnak.

A folyó évre előirt anya- és kezi gyógyszer-tári vizsgálatok ez évnegyed végével teljesen befejeztettek, azok a kellő rendben találtak. Megvizsgáltatott 47 auyagyógyszer-tár és 48 kezi gyógyszer-tár.

A folyó évben a vármegye területén véghez vitt himlőoltások számadatai a következők: jó sikerrel beoltatott 19,869 gyermek, újraoltatott 19,601 gyermek, összesen 39,470 gyermek.

Az oltásokról elmaradtak utólagos beoltása iránt a kellő hatósági intézkedések megtételek.

Végül felemlíteni bátorodom, hogy a folyó évben törvényhatósági bizottsági ülésünkben 6 orvostudori és 37 szülésznői oklevél lón a tiszti főorvosi hivatalban történt bemutatás után kihirdetve.

Az állatgészségügynek a jelen utolsó évnegyedbeni állapotára nézve az alábbi számadatok nyujtanak kellő világot:

lépfenében elhullott 2 ló; takonykórban kiirtatott 5 ló; vesztésében kiirtatott 9 eb; száj- és körömfájásban megbetegedett 1819 szarvasmarha, ebből meggyógyult 1285, elhullott 1, gyógykezelés alatt maradt 533.

Ezen betegség Bács-Topolya, Bács-Feketehegy, Mathovics, Nadaly, O-Morovica, H-dságh, Uj-Soóvé, O-Kanizsa, Kulpin, Bács-Martonos, Alsó-Kovil, Melykut községek és Zenta rendezett tanácsú városában uralgott, illetve ma is uralg.

A sertésvész Bács-Feketehegy, Bács-Szenttamás, Borsód, Melykut, O-Kér, Uj-Verbász, Sztanisics, Csatalja, Veprovác, Bács-Topolya, Bajsa, Temerin és Goszpodince községekben lépett fel. Ezen korban megbetegedett 1648 drb sertés, ebből meggyógyult 154 drb, elhullott 1191 drb, gyógykezelés alatt áll 263 drb.

Ezen ragályos kóroknak elfojtása céljából az előirt óv- és gyógyintézkedések mindenütt ahol azok felléptek, megtételek.

A nemzetgazdasági szempontból leginkább káros sertésvész megszüntetését azonban felette megnehezíti az egyesek nyereményvágya, kik csak saját hasznukat tekintve, nem állják a szomszédos és zár alatt álló Horvát- és Szlavonországban olesón megvett sertéseket a szabad átkelésre szolgáló révek és hajtókutak elkerülésével a Duán átcsépészni és azokkal vármegyénket elarasztani annak dacára, hogy ellenükben a fenálló megtorló szabályok lehetőleg a legnagyobb szigorral alkalmaztatnak.

Ezen csempészetet meggátlandó újból is intézkedtem, hogy már korábban 18408. szám alatt kiadott rendeletem egész szigorral végrehajttassék s felhívtam a vármegye Duua mellékével határos járásainak főszolgabíráit, szigorúan ügyeltesseuk fel arra, hogy az említett helyekről se az átkelési réveken, se máshol sertések át ne hozassanak s ha ily áthozatal mégis megkísértetnék, a határon elfogott sertéseket származási helyükre visszaküldjék, az esetben pedig, ha a sertések már a vármegye területére áthoztak volna, a kibágást elkövetők ellen a megtorló eljárás megindítása s az elkobzás eszközése iránt a szabályszerű eljárást indítsák meg, hozzá pedig esetről-esetre jelentést tegyenek.

A közigazgatás keretébe tartozó vízi és utúgyekre vonatkozó jelentésemet a következőkben van szerencsém előterjesztetni:

A hosszabb ideig tartott dunai magas vizzállás folytán megrongált védőülések helyreállítása iránt tett intézkedéseim a beerkezett jelentések szerint nagyobb-részt már foganatosítva leitek és részben még végrehajtás alatt állanak.

Az 1897. év tavaszán netán bekövetkezheto árviz elleni sikeres védekezés érdemében szükséges előkészületeket szinte megtettem.

A bács-földvár-nádajli ármentesítő társaság belvizrendezési ügyében azon változás állott be, hogy a tervezett munkát a Tisza folyam e részének szabályozása érdemében tett kormányhatósági intézkedés által — ugyannyira érintetik, hogy a szabályozásnak keresztülvitelével a társulat által tervezett vízmű — a létesítésre való jogosultságát elvesztette, miért is, mielőtt a tervbe vett munkálatot a társulatnak engedélyezném, a szegedi folyamúrnőki hivatal szakvéleménye alapján felhívtam a társulat igazgatóját, miszerint a tervbe vett vízműnek létesítési ügyét a megváltozott viszonyoknál fogva, a közgyűlés részéről újból tárgyalta s ennek eredményéhez képest tegyen újabb előterj-stést.

A Bácsér viz-elcsapoló-társulat árterfejllesztés folytán a topolyai beézagásnak engedélyezését és vízműnek létesítését kérelmezvén, az e tárgyban hozott határozatom ellen Topolya község felebbezést adván be, az ügy a II. od foku hatóságnál elbírálás alatt áll.

A futakvidéki lecsapoló-társulat érdekeltségébe bevont Chottek-féle uradalom a társulat által tervezett,

de eddig meg nem valósított vízműveknek az uradalmi területre eső részét létesíttetni óhajtván, az engedélyezés iránt hozott határozatom Uj-Futak község, valamint több ó-futaki lakos részéről felebbezéssel megtamadtatott, a megtamadott határozat Uj-Futak község méltányos kívánságának figyelembevételével, némi módosítással a másodfoku hatóság részéről helybenhagyott.

Bosnyák János és Vadas Kálmán a bezdáni határban levő ugynevezett Sebesfokot mesterséges haltenyésztés céljaul elzárni óhajtták, a létesítendő vízmű iránti kérelmük a VIII. kerületi kulturmérnöki hivatalnak felküldetett, annak onnan való leérkezete után a törvény által előirt további eljárás folyamatba tetetni fog.

A vajszka-bukini öblözetebe tartozó Vajszka, Bogyán, Plávna, Novozselló és Bukiu érdekelte községeknek ármentesítő társulatát leendő alakítása érdemében az árterti kimutatásokat elkészítetvén, a tárgyalás december hó 17-én Plávnan megtartott, de mert az érdekeltek többsége a társulat ellen szavazott, a vizjogi törvény 82. § a értelmében az érdekelteknek hiva lból leendő társulatát alakítva iránt az összes iratokat a hatósági szakértői vélemény beérke tével a földmívelésügyi miniszter urnak fel fogom terjesztetni.

A Szentmáson (u. nd) 4 árterzi kut létesítése érdemében a helys ini tárgyalás megtartott és annak eredményéhez képest, valamint a hatósági szakértő véleménye alapján ezen vízi műveket engedélyező határozat meg fog hoztatni.

A vármegye területén 1896. évi október hó 8-án történt építkezésről és biztosításról szóló jelentésemet a következőkben van szerencsém előterjesztetni:

1. A bajmok-pacsér-ó-morovicai törvényhatósági műnt munkálata befejeztetvén, ezen munkálat folyó hó 10-én Haasz József kir. műszaki tanácsos ur, mint a IX. közuti kerület felügyelőjének, valamint általam felkért Pinkovits József és Pilaszánovits József megyebizottsági tag urak közül ez utóbbinak közbenjött mellett felülvizsgáltatott ugyan, de az átvétel elhalasztatott.

2. A gombos-bódsághi uton épült utkaparobáz felülvizsgáltatott és átvétetett.

3. A topolya-ó-morovicai uton készült átereszt felülvizsgáltatott és átvétetett.

4. A verbász-kulai uton épült hid felülvizsgáltatott és átvétetett.

5. A titeli kongótéglautra szükségelt kongótégla kiszállítatott és átvétetett.

A kijavítási munkálat befejeztetett, felülvizsgáltatott és átvétetett, a leszámolás folyamatban van.

6. A kisvácsi vasuti állomáshoz vezető út építési munkálata befejeztetett, az felülvizsgáltatott és átvétetett.

7. A bács-martonosi vasúthoz vezető törvényhatósági utnak kiépítése 25,700 frt vállalati árban biztosított s a munka a vállalkozónak átadatott oly kötelezettséggel, hogy az utat a meghatározott irányban még ez év folyamán kihatítani és a földmunkát elkészíteni tartozik.

8. Roheim Károly és fia cég a törvényhatósági utakra szükséges kavicsot a szarvósnak megfelelőleg kihordatván, az átvétetett.

9. Végül a közforgalom s közlekedési igényeknek létesítésére a vármegye alsó vidékén épített hegyes-feketehegy-palánkai b. é. vasut is elkészítvén, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur által elrendelt műtanrendőri bejárás eredményéhez képest, ezen a vármegyének felvirágzása és jólétére oly fűdős befolyást gyakorolni hivatott vasutvonal november hó 4-én adatott át a közforgalomnak; továbbá jelentem, hogy a vasuti hozzájáró utaknak felülvizsgálása az előzetesen hozott határozat alapján elfogadott tervek alapján foganatosítatván, a melynek alapján az egyharmados hozzájárulás tekintetében a leszámolás a vármegyei érdekelte községek és a vasuti vállalattal szemben megejtetett; nemkülönben ezen vasut mentén létesített párhuzamos utak és utátjárók stbinek bejárása is eszközöltetvén, mely bejárásokr az érdekeltek által előterjesztett kérelmek és kívánalmak meghallgatvatván, jegyzőkönyvbe vétettek és a m. kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz végeldöntés végett felterjesztettek.

Bejelentem továbbá a vármegye 1897. évi szükseglete, irodaszerek, megyei szolgák ruházata, tűzifa stb. a vállalkozók részéről részben már beszállítatott s átvétetett, a még hiányzó cikkeknek szállítása folyamatban van.

Kérem a tekintetes törvényhatósági bizottsagot, hogy ezen jelentésemet tudomásul veuni kegyeskedjék.

Ujdonságok.

A szent karácsony alkalmából lapunk olvasóközönségének, munkatársainak és levelezőinek boldog ünnepeket kívánunk. Lapunk legközelebbi száma — a karácsonyi ünnepekre való tekintetből — 1897. január hó 1-én jelenik meg. Mai számunk 18 oldal.

Főispáni ebéd. Dr. Vojnits István a folyó évi december hó 22-én tartott megyei közgyűlés alkalmából ebédet adott, melyre hivatalosak voltak: Siskovits Tamás, Pinkovits József, Széchenyi József, Bezeredy István, dr. Molnár Károly, Zákó Milán, Kozma László, Vojnits Sándor, Szemző Gyula, Szemző István, Karácson Gyula, ifj. Vojnits István, Pribil Ernő, Koczár Zsigmond, Eigl József, Milodánovits Simon, Rohonczy Lőrinc, Rác György, dr. Alföldy Gedeon, Latinovits Géza, Fernbach Lajos, Kuluncsits Ágoston, Tóth József, Balázs Vince, dr. Engelmann Zsigmond, Radics Elek, Latinovits Gyula, Vissy József, Vojnits Máté, dr. Széchenyi Tamás, dr. Mikosevits Kanut, dr. Balaton Gyula, dr. Kovatsits Kálmán és ifj. Szemző Gyula.

Véglegesítés. Dr. Vojnits István főispán ifj. Mihályi János vármegyei ideiglenes alszámvevőt ezen állásában véglegesítette.

Bankett dr. Szilágyi Vilmos tiszteletere. Dr. Szilágyi Vilmos István, a zombori jogász emberek egyik fiatal ritka tehetségű tagja, január hónapban Budapestre költözik s ott nyit ügyvédi irodát. A közkezdeltsegű fiatal ügyvéd eltávozása alkalmából a mult héten a zombori ügyvédek bankettet rendeztek a tiszteletere. A banketten dr. Szilágyi Vilmos István a legszívesebb ovációk tárgya volt; a kártársak fényes karriert s boldog jövőt kívántak a távozó fiatal ügyvédnek.

Kézi gyógyszerár. Karácson Gyula alispánnak folyó évi december hó 5-én kelt 47,410. számú határozatával dr. Gotthardt János járeki községi orvosnak megengedtetett, hogy kézi gyógyszerárt állíthasson fel.

Megegyezések elhelyezése. A „Zombori Hírlap” tendenciájának látszó élel azt írja, hogy 300,000 frt megyei pénz a vidéki pénzüzetekbe fog elhelyeztetni, nem a Zombori Takarékpénztárban. Ezzel szemben utalunk közgyűlési tudósításunkra, a hol a megyei pénzek elhelyezésére vonatkozólag a hiteles tényállást közöljük. Itt is megjegyeztük, hogy azon összeg, melyet a vidéki pénzüzetek kapni fognak, nem a Zombori Takarékpénztárnál lévő betétek állományából vonatik el, hanem a Magyar Jelzálog és Hitelekintézet kezelt Rudics-féle ösztöndíjalap vétetik ezen budapesti pénzüzetből ki s adatik a vidéki pénzüzeteknek. Ezen alap összegét kikerekítik a Zombori Takarékpénztárból kiveendő mintegy 80,000 frttal. Így tehát a Zombori Takarékpénztárnál elhelyezett óriási összegű megyei pénzek elenyésző csekély különbséggel érintetlenül maradnak.

Ováció az új főügyésznek. A megyei közgyűlésről irt tudósításunkban megírtuk, mily nagy lelkesedéssel választották meg Pribil Ernőt vármegyei tisztifőügyészszé. Méltó embert ért a vármegye közönségének kinttintető bizalma. Pribil Ernő a vármegye egyik régi, kipróbált eréjű szorgalmas tisztviselője; a megyei társadalmi életnek pedig egy közkezdveltségű, népszerű alakja, a kit mindenki részéről a legőszintűbb tisztelet környez. Az új főügyész megválasztása alkalmából tisztelői, jóbarátai és ismerősei rendkívüli szívélyes ovációban részesítették. Pribil Ernő vendégszerető háza valóságos bucsujárnak volt a színhelye. Egymásután jöttek városunk előkelőségei s a végtelen nagyszámú jebarátok, hogy őszinte üdvözlőket fejezzék ki. Esti 7 órakor a kaszinó-egyleti dalárda, melynek Pribil Ernő a buzgó elnöke, szerenádöt adott az új főügyész tiszteletére. Három dal elénekelték Popovits Sebő, a dalárda alelnöke szép szavakban üdvözölte Pribilt. Pribil Ernő szívből jövő szavakban köszönte meg a szívélyes ovációt. A szerenád után a dalárdisták betértek Pribil Ernő vendégszerető házába, a hol aztán a többi vendégekkel együtt a hajnali órákig pohárcsengés mellett ünnepeik az új főügyész.

Isteni tisztelet. Az ág. ev. híveknek tudomására adatik, miszerint karácsony másodnapján délelőtt fél 10 órakor az e célra kibérelt helyiségben uracsorával egybekötött isteni tisztelet fog tartatni, melyre a tisztelt hívek ezennel meghívattak. Korosy Emil, ut. ág. ev. lelkes. Medveczy Zsigmond, egyházi felügyelő.

Szilveszter estély. A zombori kaszinó-egyleti dalárda 1896. évi december hó 31-én Szilveszter estélyén a „Vadászkürt” szállóház emeleti termeiben tombolával egybekötött IV. alapszabályszerű dal- és táncestélyt tartja, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja. Műsor: 1. „Suhog a szél . . .”, férfiak, Kovács Emilől. 2. „Erdei ábitat”, Ábt Ferentől, zongorakísérettel mellett éneklő Rajcsics László ur. 3. „Anyanyelvem”, férfiak, Engelsberg E. től. 4. „Karácsonyi szimfónia”, zongora és gyermekhangszerekre Chvasal F. től. 5. „Jó pásztorom az ur” (XXIII. szoltár), férfiak, Schubert F. től. A táncdarabokat Herczenberger Sándor zenekara szolgáltatja. Belépőjegyek 1 frtjával Sztrilich Zsigmond ur kereskedésében előre is válthatók. Pártoló tagok a tagsági jegy negyedik szelvényével válthatnak jegyet. Egy tombolajegy ára 10 kor. Kezdeté 8 órakor.

A helybeli ev. ref. gyülekezet karácsony másodnapján, szombaton délelőtt 11 órakor uracsorával egybekötött istentiszteletet tart a szokott helyiségben.

Kozma László mint előadó. A képviselőház második bíráló bizottsága a Sima Ferenc mandátuma ellen beadott petíció tárgyalását 1897. évi január 14-ikére tüzte ki. A kérvény előadója Kozma László lesz.

Dal- és táncestély. A zombori iparos dalárda — mint már említettük — folyó hó 26-án, karácsony másnapján a „Vadászkürt” szállóház emeleti termeiben dal- és táncestélyt rendez, mely iránt az érdeklődés városszerte oly nagy, hogy az estély fényes sikere már most biztosítva látszik. Az iparos dalárda a maga részéről mindent elkövet, hogy az estét minél kellemesebbé és fényesebbé tegye. Nagyon életrevaló a dalárdának az a határozata, a mely szerint az estély folyamán „Nemzetközi világpóstát” rendez; azon hölgy, a ki a legtöbb levelezőlapot kapja, szép és kedves emléket fog a rendezőségétől kapni.

Rendkívüli közgyűlés. Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1896. évi december hó 28-án d. e. 10 órakor a városbába nagyteremben rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. A vallás- és közoktatásiügyi miniszter határozata a Gyalokay-alapítványhoz tartozó ingatlan bérbeadása tárgyában. 2. Békés vármegye közönségének megkeresése a tisztviselők nyugdíjügyének egységes rendezése tárgyában. 3. A közigazgatási bizottság kilépő tagjai helyett öt új tagnak beválasztása. 4. Az igazoló választmány megalakítása. 5. A számonkérőszék két tagjának megválasztása. 6. Az alsófoku ipariskola felügyelőbizottságának megalakítása. 7. Bács-Bodrogh vármegye kérvénye az árva- és szeretetház céljára megvett telek utáni birtokváltozást illető leiratára iránt. 8. Hasonló kérvénye a zombori gör. kel. hitközségnek a közoktatási célra ingatlan vásárlás alkalmából. 9. Hasonló kérvénye a rom. kath. hitközségnek temetői célra történt ingatlan vásárlás alkalmából. 10. Dr. Zákó István, Jakobsits Mihály és Pocskay Sándor kérvénye a legtöbb adót fizető bizottsági tagok sorából törzése iránt. 11. A városi közevetvám, helypénz és közvágóhídi díjak, ugy a fogyasztási pótadó szedési jog bérbeadása tárgyában megtartott árverés jegyzőkönyve. 12. A zombori korszolya-egylet kérvénye 1500 frt kamatnélküli kölcsön megadására iránt.

Jubileum. O. Kérről írják: Lélekemelő ünnepély folyt le községünkben e hó 17-én. Török Pál római katolikus kántorantónó 25 éves szolgálati jubileumát ünnepeiként ó-kéri tisztelői. D. e. 9 órakor Te Deum mise volt a rom. kath. templomban, a mely után az ott jelenlévő intelligencia az iskola helyiségében diszülésre gyűlt egybe. Fűtő Ferenc plébános lelkes beszédben üdvözölte a jubiléust és méltatta annak kiváló érdemeit. Ezek után pedig egy díszes arany óra nyújtott át a jubiléumnak, mely a rom. kath. iskolának és intelligencia adakozásából befolyt összegben vétetett.

Meghívó. A Bács-Bodrogh vármegyei Történelmi Társulat f. évi december hó 27-én (vasárnap) d. u. 4 órakor a megyeház kistermében választmányi ülést, azután pedig közgyűlést tart, melyre a társulat tagjai ezennel tisztelettel meghívattak. A közgyűlés tárgysora: 1. Titkári jelentés. 2. Az 1895. évi zárszámadások bemutatása. 3. Az 1897. évi költségelőirányzat megállapítása. 4. Az orsz. Statiszt. hivatal elnökének átirata a megyei helységeknek megállapítása ügyében. 5. Értekezések: a) Bács-Bodrogh vármegye helynevei. (Bemutatja a titkár.) b) Néhány szó Bács-Bodrogh vármegye tagozatáról és két nagy folyójának fejlődéséről. (Czifrusz Ferentől.) c) A megye területén lévő legrégebbi írott emlék 1456-ból. (Bemutatja a titkár.) d) Zenta r. t. város 1506. évi privilegiuma alapján készült új címere és pecsétje. (Bemutatja u. az.) 6. Indítványok. Kelt Zomborban, 1896. december hó 21-én. Schmausz Endre, elnök. Dr. Dudás, titkár.

Gyászír. Vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak, valamint számos testvér és rokon nevében mélyen szomorodott szívvel tudatják, hogy forrón szeretett és felejtethetlen nőm, illetve anyám, anyós és nagyanyám Lang János szül. Paupert Magdolna f. évi december hó 19-én d. u. 3 órakor életének 70 ik évében, boldog házasságának 50-ik évében rövid szenvedés után az Urban elhunyt. A boldogult hült tetemei f. hó 20-án d. u. 1/4 órakor az itteni r. kath. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Lelki tüdőért a halotti szentmise áldozat folyó hó 21-én reggel 1/8 órakor fog a helybeli rom. kath. szentegyházban az Urnak bemutatatni. Hódság, 1896. december 19-én. Béke legyen áldott porai felett! Lang János, férje. Lang Ferenc, dr. Lang József, Lang Márton, Lang Lenka, Lang Mariska, gyermekei. Sommer Éva, Bodnár Piroksa, Haag Katica, menyei. Traub József, Neumayer Péter, vejei. Lang Márton, Lang Antal, Lang Róza, Lang Aristid, Lang Mariska, Lang Márton, Lang József, Lang Katica, Lang János, Lang András, Neumayer Mariska, Neumayer Katica, Neumayer Gyula, Traub Alfréd, Traub Margit, unokái.

Egy apatini tanár találmánya. Oppenländer Gyula apatini polgári iskolai tanárnak Bács-Bodrogh vármegye közönsége anyagi támogatásával kiállított centr. vetítési tanszerrel a napokban kerültek a vallás- és közoktatási miniszteriumban bírálat alá. A bírálat eredményével Oppenländer meg lehet elégedve, mert a Hivatalos Közlöny legújabb számában olvassuk, hogy a vallás- és közoktatási miniszter Oppenländer tanszerrel az összes magyarországi főreáliskolának, az intézkedő igazgatóiból intézett külön leiratban beszerzésre ajánlotta. S így, míg egyrészt Oppenländernek tárgyai készítésére fordított évekig tartó vasszorgalma legfőbb fóruma előtt méltó elismerést nyert, másrészt a főreáliskolákat látogató ifjúság legnagyobb része által a „nehézebb” tantárgynak tartott centrálvetítéstan ez eszköz használatát mellett most már a „könnyebben felfogható” tantárgyak közé fog tartozni. A bannulatos leleményességgel készült tanszerrel Oppenländer a tudományunk szolgálatát tett. Ennek értékét növeli azon körülmény, hogy szereivel utóirói munkát végzett s a magyar tanuló ifjúság az első, ki e tanszernek hasznát veszi, házagtalan, alapos kézünltségre tehetvén szert e szép tantárgy megismerésében. Blütschk lehetünk arra, hogy hazánkban készült az első ilyenmű gyűjtemény és bízské lehet e miatt különösen Apatini községe, melynek polgári iskolájában Oppenländer már hosszú idő óta működik, aki saját iskolai tanszerát már régebben teljesen berendezte és időt talált a működési körétől is messze eső főreáliskolai tanszerrel összeállításával is sikeresen foglalkozni.

Kereskedelmi és iparkamarai ülés. A szegedi kereskedelmi és iparkamara 1896. évi december hó 29-én (kedden) délután 4 és fél órakor Szegeden saját helyiségében ülést tart. Az ülés tárgysorozata a következő: 1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése. 2. Elnöki jelentések. 3. Titkári jelentés az iroda tevékenységéről. 4. Interpellációk és indítványok. 5. A kereskedelemügyi miniszter ur 60620. számú leirata az ötkrajcáros utalvány-írlapok és a váltóírlapok lebélyezése ügyében. 6. A kereskedelemügyi miniszter ur 73196. számú leirata, melylyel véleményes jelentésre megküldi Kisvács község folyamódását három országos vasár engedélyezéséért. 7. A kereskedelemügyi miniszter ur 76180. számú leirata Szegvár község vásárhelypénzszabályrendeletének véleményezéséért. 8. A kereskedelmi és iparkamarák kolozsvári országos értekezletének átiratai. 9. A vidéki malmok országos egyesületének átirata emlékiratának pártolásáért. 10. A soproni kamara átirata a közgazdasági előadói intézmény reformja ügyében tett fölterjesztésének pártolásáért. 11. Csongrád vármegye alispánjának átirata egy Szentesen létesíteni tervezett szövetintézmény ügyében. 12. Az elnökség jelentése a hmvásárhelyi agyagipari tanműhely létesítése ügyében tett fölterjesztéséről. 13. Az elnökség jelentése az apatini kosárfonó-szövetkezet segélyezése ügyében tett fölterjesztésekről. 14. Az elnökség jelentése a szegedi kamarai kerület szövő iparosainak szövetkezete ügyében eddig elért eredményekről. 15. A kamara hmvásárhelyi kültágainak beadványa a postatakaréktári és osztrák-magyar bank giro-forgalmi rendszerének változtatása tárgyában. 16. A hmvásárhelyi kerületi betegsegélyező pénztár kérelme a kereskedelemügyi miniszter urhoz intézendő fölterjesztésért. 17. A zombori pénzügyigazgatóság átirata üzleti könyv minősítéséért. 18. A szegedi felső kereskedelmi iskola igazgatóságának átirata ösztöndíjak adományozásáért. 19. Müller Lajos hmvásárhelyi gabonakereskedő beadványa Hmvásárhelynek Budapesttel való közvetlen távírdai összeköttetése ügyében. 20. A Baja városi ipartanácsba egy pöttág választása. 21. A kamara állandó szakbizottságának megválasztása 1897-re.

Jóteknycélú műkedvelői színelőadás Topolyán. Topolyáról írják: Föltéte élvezetteljes és kellemes estélye volt Topolya és környéke műpártoló közönségének f. hó 20-án vasárnap. A jóteknycélú műkedvelői színelőadásnak előkelőbb férfi és női tagjai műkedvelői színi társulatot alakítottak és feladatult tüztek ki maguknak, hogy jobb és válogatott színdarabok előadásával, — a melyek természetesen kiválóan kirivadtig tartó táncvígalmak nélkül el nem képzelhetők, — fogják a hosszú téli estéket megrövidíteni. Hogy azonban a kellemes a jó és hasznossal legyen összekötve, a rendező bizottság az előadás tiszta jöve-

delmét a legnemesebb célra szentelvé, azzal sok szegény családnál a tél szűlle inséget óhajtja enyhíteni, a mennyiben a didergő meztelábos iskolás gyermekeket meleg téliruhával látja el. Műpártoló társulatunk, mely már több ízben fényes jelét adá színpadravaló tehetségének, ez alkalommal egy igen nehéz műdarabbal a „Vasgyáros”-sal próbálkozott meg s ez tökéletesen díszére is vált, mert a legmesszebbre menő igények is a legnagyobb precizitással lőnek kielégítve. A dícséret és őszinte elismerés elsősorban Riszner József urat illeti, a ki bokros hivatalos elfoglaltsága mellett jélt napállá tett, nem sajnálva fáradságot s anyagi áldozatokat, igen sikeresen össze tudta választani a díletans művészeket, úgy hogy a fölötte nehéz darab betanítására is nagy könnyedséggel folyt. Mindamelllett eléggé kijutott Risznernek a része az izzadságból és mondhatom, ez éj alatt ő is átélte a szindirektorság örömeit és fájdalmait. Az előadás, valamint a díszletek föltéte sikeresek voltak és a szereplőknek ugyancsak kijutott a tapsviharból, mindegyiküket többszörösen kihívták a lámpák elé. A közreműködők, kik mindegyikéről külön-külön dícsérő cikket kellene írnom lelkes és fellelkesítő játékaért, — a következők voltak: Riszner Józsefné urölgy mint Beaulien marquisné; Limbek Elekné urnő mint Claire; Boskó József; Gyikos Mihály; Fischer Mariska; Stern Ignác; Riszner József mint Derblay Philippe a vasgyáros; Honig Janka kisasszony; Erenyi József mint Mouniet gazdag gyáros és Erenyi Józsefné urnő mint leánya Athenais; Vig Vilmos; Beer Mór; Lszaki Péter és Honig Irma kisasszony. Az előadást igen szép anyagi siker is koronázta és végül megrezegtették a zenészek hegyedűiknek hurjait és folyt a tánc egész reggelig.

Ajánlkozás. Allami képezdét végzett okl. tanítónő, ki a tanítói pályán tizenhárom év óta a legjobb sikerrel működött, a mely működését okmányival igazolhat, óhajtatja az elemi tantárgyakból külön órákat házakban avagy saját lakásán adni. — Bővebbet Basa-utca volt Fratricsevits-féle ház.

Művészet és irodalom.

Irodalmunk millenárius diadala külföldön. Magyarországi irodalmára is meghozta a dícsőréget külföldön ezredéves fennállásának ünnepe Németország legelőkelőbb könyvkereskedő cége, a „Deutsche Verlags-Anstalt” Stuttgartban, Magyarország költőit mutatja be a művelt Európának „Ungarische Dichterwald” című német verses anthológiájában, ezzel Magyarországot azon nemzetek sorába emelve, kik a világirodalomban vezérszerepet játszanak. Cserhalmi H. Irénnek érdeműs irónőnknek köszönheti a magyar nemzet e megbecsülhetetlen munkát. Milyen fontos esemény ez, mutatja ama örvendetes kinttintetés, hogy a tudós egyptologus regényíró Georg Ebers a külföld előtt eddig ismeretlen költőink műveit elkesztve, vállalkozott arra, miként mellettünk lándzsát törjön, megírva e munkának irodalmi esemény számba menő előszavát, melyben úgy nyilatkozik a magyar irodalomról, hogy ezek után, a mit e munka nyújt, a világirodalom többé el sem képzelhető a magyar költők remekéi nélkül és a fordítottól, hogy az most nem csupán nemzeti körében, hanem a külföldön is a legelső költőink sorához csatlakozik. Ötven magyar költő fametszetei, művészi kivitelű miniatúrák-kepeivel illusztrált díszmunka ez és fényes külső kiállításának értékét emeli az a körülmény, hogy Balassa Bálintnak — a kivel sora nyílik költőink csoportjának — eddig ismeretlen arcképe a magyar tudományos akadémia lekötölező szíveséggelől díszíti a nagyérdemű művet. Csokonaitól Petőfiig, Aranytól Madáchig, Jókaitól Kiss Józsefig, Vajda Janostól Komjáthi Jenőig valamennyi költő nagyságunk legjobb verseit mutatja be e kötet, melynek összeválasztása oly művészi, hogy hazai anthológiánkat is föllülmolja. A mi pedig a költemények művészi tökélyű, úgy rimben mint mértetben mindig szigoruan forma- és tartalomlábú fordítását illeti, Ebers szavaira utalunk csak, ki szöszierint ezt írta: „A magas foku költői tehetséggel megáldott irónőnk sikerült a magyar poéták gondolatait és érzelmeit úgy visszatükrözni, hogy azok az eredeti költemények varázsával hatnak.” E Magyarországot külföldön élt elismerés új elévülhetlen érdemeket szerzett Cserhalmi H. Irén irónőnek, kinek sokoldalúsága már eddig is méltán feltűnést keltett és ki most már két nemzet irodalma nevezhet a magáénak. Tekintetbe véve azt, hogy a legnagyobb német regényíró és a legelőkelőbb kiadócég ilyen buzgalmat fejtettek ki a mi érdekünkben, a magyar nemzetnek viszont hazafias kötelessége, hogy a könyvet a megérdemelt pártfogásban részesítse, annál is inkább, mert maga a művészi kivitelű arcképcsoportozatban is nagy gyönyörűsége telik minden könyvbarátnak. A huszonöt éves díszmű ára 7 márká és megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben.

Bács-Bodrogh vármegye Egyetemes Monografiája.

I.
Hazánk ezredéves fennállásának ünnepe alkalmából adta ki Bács-Bodrogh vármegye közönsége. Tiszteletre méltó és mindenesetre maradandó becsű formája ez a millenium megünneplésének. Mert míg a kiállítás ragyogó épület csoportjaiban ezer éves multunk sok nemű kizdelmeinek eredményeiben gyönyörködhetünk, hogyan szereztük vissza virrasztó gondolat, a mit a véres harcok közt keresni időnk sem volt, addig vármegyénk monografiája élénk tárja azt a szorgalmatos, tisztességes és fárasztó hangya munkát, melyet a nemzet testéhez nőtt vármegye fejtett ki az ezredév kisebb, nagyobb szakában.

Monumentális díszes alkotás. Rendkívüli fontos történelmi, irodalmi és művelődési becsesel bíró munka ez, mely minden ízében magyar viseli azt a szerető gondot, mely nem tér ki a lelkiismeretes igazság elől sem. Magának a tartalomnak elrendezése győz meg minket leginkább arról, mily rendkívül becses anyag van fölhalmozva és művészi egészbe öntve e munka lapjain. A vármegye történetének kompendiuma a honfoglalás előtti kortól az alkotmányos aeráig, szereplésének vázlatos ismertetése, multjának, fejlődésének, jelen állapotának oknyomozó leírása fontos és új adatok egész halmazával: ez képezi az első kötet tartalmát.

A második kötetben találjuk vármegyénk cimer-tani, geologiai, földrajzi, égbajlati, természetrajzi, vallási, tantügyi, népességi, mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi,

hitehgyi, kö
viszonyainak,
nak rendszer
ezredéves m
nyai vannak
gos része e
mint külső
elsőik, a legj
A monog
káján meglá
sedés tárgya
Az egé
harmonikus.

Mindez a
Gyulának mu
ki fáradságo
kének bélyeg
Mintha e
mást tesz reá
közreműködő
Az egé
módon felel m
Szóval m
a magyar irod
aránt, méltó a
méltó a nemze

Rajzok, s
Utazni . .

Nem mondom
tékes utazást
lönbség van. A
meg szellemi t
ér. A ki csak a
benye szórako
„Zwei Heimge
ir le. Bejárta k
szelőlásból kelt
nemelyeknél, r
emléitsek — a
vitte, bajtotta.
rilytették őket
egyik ásitovya
littunk! Áaal
eseredező . . .
sik s lelkesülé
mező, fak és p

Vértési a
hanem a vágy,
tehetsége meg
tatja az, hogy
szellemi teheté
melyekben utaz
számára följev
nemcsak néz, b
irant érdeklődik
is érdekesen e
hetjük igazán e

Hogy enny
még semmit, la
Vertesi utazás
két oka van. E
„Ködképek a m
írói munkásság
ünnepeit (187
pálya maga is
három kötetet
szágból; Több
könyvnek jel

Ködképek
csak első felér
össze ezeket a
magyarozatul a
egyaránt. A t
kint vonulnak e
az időben kele
magam is költé
— Alexandria.
lyet a „Tóth s
Balaton-Féred.
lékezés Karshalt

Ebben egész l
bokröknek, fűve
névüket is megz
zaradéka „A z
élmébetekéről.
s ezt épen 25
ban, 1871. évi m
nyilvános előad
közönség hallgat
mütblől! — Goo
dekes, apróbb vo
nak 1848—49-i z
Utólag a
század multján. M
sáról szol. Életeh
jelent meg a B
szemének betegs
Krankenhau”-t
kinek sikerült s
ködöt.

Most követ
nem beszélnek. El
kebb körben s k
velők. Nem, mint
lettek volna érde
szerint meg — a
műfajnak. Bár a
völöbészédőtől a
vad-töstyig sok n
csak lötyög állat
szükségük volna
őket, mint a „Ra
irodalmi termé
rokonok és rok
szeretettből kiadat

hitelügyi, közlekedési, közigazgatási és törvénykezési viszonyainak, valamint a szellemi és anyagi kulturájának rendszeres bemutatását. Az első kötetben tehát az ezredéves mult, a második kötetben a jelen közviszonyai vannak feltüntetve. Mindannyi közérdekű tanulságos része e munkának, mely egy belső tartalmánál, mint külső kiállításának fényénél fogva, bizonyára az elsők, a legjobbak között foglal helyet irodalmunkban.

A monografiát többen irták és kinek-kinek munkáján meglátszik a szerető gond, a természetes lelkesedés tárgya iránt és a fegyelmzett kritikái érzék.

Az egész mégis egyenletes, összhangzatos, stíle harmonikus.

Mindez a monografia szerkesztőjének dr. Dudás Gyulának munkás kezét, kímélt, diskrét ízlését dicséri, ki fáradságot nem ismerve, lehelte e műre gondos lelkek blyegét.

Mintha egy kéz írta volna az egészet, oly benyomást tesz reánk, mert egy volt a lelkesedés, mely a közreműködő kezeket és elméket vezérelte.

Az egész belső tartalmas értéknek szinte impozáns módon felel meg a külső kiállítás.

Szóval vármegyénk oly munkával ajándékozta meg a magyar irodalmat, mely tanulságos és fölemelő egyaránt, méltó a vármegyéhez, melynek multjáról beszámol, méltó a nemzethez, melynek örömtünepére készült.

(Folyt. köv.)

Don Carlos.

KÖDKÉPEK A MULTBÓL.

Rajzok, beszédek. Irta Vértési Károly. Ára 1 frt 25 kr.

Utazni... A legnemesebb foglalkozások egyike. Nem mondom pusztán szórakozásnak az érdekes utazást. Mert utazás és utazás között nagy különbség van. Az egyikhez két tehetség szükséges: anyagi, meg szellemi tehetség. Az első a második híján keveset ér. A ki csak azért utazik, mert *teheti*, annak az utazás bonye szórakozás, üres időtöltés. — Grün Anastasius „Zwei Heimkehrer“ című költeményében két utazót ír le. Bejárták az Alpekek vidékét. Az egyik csupa szokásból kelt utra. (Mert az utazás épügy szokás, divat némelyeknél, mint pl. Zomborban — hogy egyebet ne említsek — a színházba járás.) A másikat régi vágya vitte, bajtotta. Mikor hazatértek, barátok, rokonság körülvették őket: „Nos, mit láttatok? Meséljétek!” Az egyik asitovza szolt: „Nem voltak különös, a mit láttunk! Áááh — napsugár, kék ég, mező, fák és patak, csergező...” Szánakozó mosolylyal hallja ezt a másik s lelkesült hangon ismelti: „Ah, napsugár, kék ég, mező, fák és patak, csergező!”

Vértési a második utazó. Nem a szokás, a divat, hanem a vágy, a lelkesedés hajtja, vezeti. Neki mindkét tehetsége megvan az utazáshoz. Anyagi tehetségét mutatja az, hogy már sok szép országot-világot bejárt; szellemi tehetségének pedig bizonyossága az a négy könyv, melyekben utazási élményeit a maga s az érdeklődők számára följegyezte. Mert Vértési jártában-keltemben nemcsak *néz*, hanem *lát* is; s akármint lát, ball, minden iránt érdeklődik s érdekes tapasztalait szereti is, tudja is érdekesen elbeszélni. Csakis az ilyen utazást nevezhetjük igazán érdekesnek és értékesnek.

Hogy ennyi beszéd után az ismertető könyvről még semmit, hanem általában az utazásról s különösen Vértési utazásairól s azoknak leírásáról szoltam, annak két oka van. Egyik, hogy Vértési Károly most kiadott „Ködképek a multból” című munkájával egyszersmind írói munkásságának 25 éves jubileumát is (hallgatagon) ünnepli (1871—1896); már pedig huszonöt éves írói pályája maga is szép ut. Másik oka meg az, hogy eddigi három kötete (Az Alpekek között; Utiképek Olaszországból; Több országból) kizárólag uti rajzok; mostani könyvének jelentékeny része is szintén uti emlékek.

Ködképek a multból. E cím a könyvnek inkább csak első felére vonatkozik. „Különböző időből állítottam össze ezeket a képeket” — mondja mintegy címmagyarazatul a szerző — „a távoli és közeli multból egyaránt. A távoliak, a már régmúlt benyomások ködként vonulnak el lelkem előtt; a közeli pedig abban az időben keletkeztek, midőn látásom elhomályosult s magam is ködben voltam.” Tekintsük át e képeket! — *Alexandria*. Részlet szerzőnek keleti utazásából, melyet a „Tóth Kálmán-kör” egyik estélyén olvasott föl. *Balaton-Füred*. Szeged az árvíz alatt. *Kahlenberg*. Emlékezés Karlsbadra. *Botanikus séták a zombori parkban*. Ebben egész leltárát kapjuk a parkban levő fáknak, bokroknak, fűveknek és virágoknak. Még kettős latin nevüket is megtanulhatjuk belőle. Ennek mintegy elégtel zarádék a „*Zombori parkban levő állatok*.” — *Az elméletgyekekről*. E cikktől számítja Vértési írói működését, s ezt épen 25 évvel ezelőtt írta s felolvasta „Zomborban, 1871. évi május 27-én a „Felolvasási-Egyesület” nyilvános előadásán.” Itt nem lehet elfojtani egy csudálgató megjegyzést: mennyivel előbbre volt Zombor 25 évvel ezelőtt! „Felolvasási-Egyesület!” — melynek nyilvános előadásait bizonyos számú, érdeklődő közönség hallgatta... Ez már csakugyan *ködkép a multból!* — *Gondolatok és visszaemlékezés*. Néhány érdekes, apróbb vonás van benne Bácskának és Zombornak 1848—49-i állapotáról. *Huszonöt év multán*.

Utóhang a harminc éves találkozókról. Egyharmad század multán. Mind a három pécsi tanuló találkozásáról szól. *Életvilágban*. E cikksorozatban mely nem rég jelent meg a *Bácskában* — Vértési részletesen elbeszéli szemének betegségét, megismerteti a „Wiener kais. kön. Krankenhaus“-t s magasztalja, áldja Fuchs doktort, kinek sikertült szerencsésen eltávolította szeméről a ködöt.

Most következnek aztán a „Beszédek”, de azokról nem beszéllek. Elég volt őket egyszer meghallgatni szűkebb körben s kár volt a nagy nyilvánosság elé lépni velök. Nem, mintha az illető helyen és alkalommal nem lettek volna érdekesek, de, mivel — legalább ez idő szerint még — a *pohárköszöntőket* nem tartjuk *irodalmi műfajnak*. Bár a március 15-ki emlék s a főispáni üdvözlőbeszédétől a „*Rákkestélyen*” elmondott, ugynevezett *vad-tóztig* sok mindenféle van bennük: mégsincs még csak olyan *általános* értékük sem, hogy — a kiknek szükségük volna rá — például, mintál használhatnák őket, mint a „*Rajta fiúk, mulassunk!*” című ponyva-irodalmi termék felköszöntőit. Ha már a „*barátok, rokonok és rokonkák*” iránt való tiszteletből és szeretetből kiadta őket, rá kellett volna nyomatnia,

hogy „*lézivat gyanánt*”; akkor az ismertető fel volna mentve, hogy csak meg is emlékezzék róluk. (Mennyivel más szempont alá esnek előbbi kötetek. Az azokban levő utirajzok már irodalmi beccsel bírnak s lám a fővárosi legtekintélyesebb lapok közölték, mint a Fővárosi Lapok, Ország-Világ, Magyar Salon, Pesti Napló, Nemzet, stb.)

Még valamit Vértési előadómódjáról. Nyelve tiszta, magyaros. Ez mai napság már érdemszámba megy s örülnünk kell, ha akadunk oly magyar íróra, a ki tud magyarul írni. Csak egy kirívó hibája van: „A mulandóságnak nem-e legszebb képe ez?” (Nem legszebb képe-e?) „Nem-e bucsuzott el ez is?” (Nem bucsuzott-e el?) (Tapsifülesnek sem a szamarat mondjuk, hanem a nyulat; amaz csak *füles*. Alexandria 12. lap). Előadása könnyen folyó, áradó.

Leírásait apró történetekkel, adomákkal tarkítja az érdekesség rovására terjedősen előadva. Szeret elmélni, s egy-egy szebb (s nem mindig saját) gondolatot szeret ismételtetni. Szereti az idézeteket s azokat kölesön veszi Plautustól épügy, mint Virter Ferenctől. Általában nagyon szeret írni: írni még jobban, mint beszélni s ezt épen a „Beszédek”-ből látom. Némely előre megirt beszédének felét ha elmondja élő szóval. Igen kellemes és nemes szórakozás is az az írás, akinek nem foglalkozása. Maga a szerző mondja: „Nem irtam az általános érdeket és bees szempontjából veendő marandóság igényével: — inkább mint műkedvelő. Jóakaratu fogadtatás és méltatásnál tehát nem is várok egyebet.” Ezt aztán meg is érdemli.

A szerző areképe is disziti a kötetet, s azt lehet leolvasni róla, hogy e ködképek után az előbbiekből hasonló fényképeket várhatunk még tőle.

Olvasó.

Színház.

Fedóra.

Hétfőn, december hó 21-én.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Sardou Viktor.

A francia nagymester Európaszerte híres drámája nálunk összevágó jó előadásban került színre. A szereplők mindegyike többé-kevésbé hozzájárult az est sikeréhez, de különösen kivált az ensemleből Holéczy Ilona, ki a címszerepet adta, teljes drámai erővel és lévvel. Vidéken kevés oly Fedórát láthatunk, a mint Holéczy ezt ábrázolja. Ugyszólván magával ragadta a közönséget és minden jelenetében nagy hatást ért el, a miért ki is jutott neki bőven az elismerés tapsaiból, melyek nemcsak a felvonások végén, hanem nyílt színen is felzúgtak. A rendezés azonban hiányos volt és több szereplő jobban is megtanulhatta volna szerepét.

t. k.

Béni bácsi.

Kedd, december 22.

Beöthy László repertoárja — hála Istennek — ki van merítve. Ma ugyanis színre került Beöthynek második bohózata, a „Béni bácsi” is. A darabot, úgy látjuk, már megelőzte rossz híre, mert, noha a vármegyei közgyűlés folytan a vidéki intelligencia nagy része is összegyűlt Zomborban, a színház még sem telt meg.

A „Béni bácsi” meseje röviden a következő: „Tarnói Vass Béla huszárkapitány fiatal feleségével, Ellával, Béni bácsi unokahúgával násztra készült Taplófűdredre. Eközben az anyakönyvvezető Béni bácsi tudtára adja, hogy Béla és Ella házassága nem érvényes, mert egy, a házassághoz szükséges, fontos okirat elvesztett. Béni bácsi, a Sziporka család becsületének féltékeny öre, most már megakarja akadályozni a fiatalok elutazását, de noha Béla előtt felfedi a valót, ez nem sikerül neki, sőt Béla azzal fenyegeti, hogy lelövi, ha Ellának valamit szol a dolog felől. A fiatalok elutaznak, de Béni bácsi utánuk megy egy szál frakkban Taplófűdredre, itt beavatja tervébe a vendéglőst, régi ismerősét s az ő, valamint a fűrdövendégek felhasználásával folytan háborgatja a fiatalokat, nehogy Béla Ellát tényleg feleségévé tehesse s hogy így megmentse a Sziporka család becsületét. Mindenkép azon van, hogy szétválassza őket, folyton lesekedik reájuk, — s eközben többször igen komikus helyzetbe kerül, — de nem meri felfedni Ella előtt a valót, mert életét mégis csak jobban félti a Sziporka család becsületénél. Béla, hogy megsabaduljon tőle, örültnek adja ki; de ekkor sikerül Béni bácsinak kezébe keríteni Béla revolverét s így most már ő kerekedik felül; felfedi a valót s ezzel a maga pártjára téríti Ellát is, meg a többi fűrdövendéget, míg végre Ella anyjának sürgönyéből kiderül, hogy az elveszettnek hitt okmány megkerült s így Béla és Ella házassága érvényes.”

A darab maga nem sokat ért; értékét a fővárosi lapok annak idején megbecsülték s így erre nem is terjeszkedem ki, csak az előadásáról akarok pár szót szólni. Mondhatjuk, hogy ily gyenge előadást még nem láttunk az ideit tarsulattól. Jóformán egy szereplő sem tudta becsületesen a szerepét s a sugó hangja még az emeleti pábolyokba is az egész előadás alatt felhangzott. Különösen kivált a szerep nemtudásban Palágyi — kit eddig még mindig tehetséges, ambiciózus színésznek ismertünk — de ezt nem írjuk a rovására, mert hát oly nagy szerepet, mint Ipanoff Loris és Béla szerepe, nem is lehet két egymásután következő nap, pláne ha a színész egész délelőtt a próbákkal van elfoglalva, megjátszani. Ki kell emelnünk Ferenzi alakítását, ki Tipka Leánder segédtanár szerepét kitűnően játszotta meg. Kápolnai Irén és Kömley is jól megállták helyüket. Tomcsányi Rusi gyönyörű kis trafikos kisasszony volt, csak kár, hogy nem volt semmi szerepe s egy egész unalmas felvonáson keresztül kellett télenül vesztegelnie a színpadon; csodáljuk, hogy az igazgató nem lépteti fel már egyszer nagyobb szerepben is ezt a tehetséges fiatal színésznőt. Örömmel konstataljuk, hogy Kunbegenek jól megy nálunk a dolga, mert a „Nagy Galeottóban” bengáli gyufára is telttel neki s úgy látszik a parasztyufát is ki fogja szoritani a színpadról a szalonygufa. Még csak egyet akarok megjegyezni. A fővárosi színházakban vívőleckéket vesznek azok a művészek, akiknek szerepükben vívniök kell, s ha kláberzníök kell, talán kláberleckéket is — erre a leckére ugyan nehezen hiszem, hogy rászorulnának — jó lenne talán nálunk meghonosítani ezt a szokást s akkor talán nem történnék meg, hogy úgy játszzák a klábert, hogy kivesznek bizonyos számú kártyát s azután a játékosok elkezdik ütögetni egymás kártyáját. Ügyelni kell minden

kicsiségre, mert különben kiderül, hogy az egész csak komédia, rossz mimelés s vége az illúzióknak.

Ifj. K. Gy.

Csendes elmélkedés.

A vallás, a hit azon varázssziget, hová az élet hullámzó törekvései, idegtárasztó napi küzdelmeik között elmenekszünk, hol magunkba szállott lelkiünkkel keressük a kapcsolatot az égiek és földiek között. Az üdvözítő életnek nevezetesebb fázisai, az ünnepek, alkalmas időpontot szolgáltatnak saját eszünknek, belsőnknek vonatkozásba hozni az ur életével és örök tanuságként álló vallás-erkölcsi tanaival.

Ellentétlenül a mostani modern világ üres, tartalom nélküli pompájával, az ur egyszerű megjelenésével a világ színpadán olyan általános forradalmat idézett elő messze századokra, hogy születése a vallás-erkölcsi világban és általában az emberi nem fejlődése körül új teremtést, új, a régítől egészen elváló világot jelentett. Robogva összedőlnek, a természeti vallás, a pantheistikus görög és római mithológiának az emberiséget eddigelé járszalagon vezetett bálványai, nem a folyam és patakban, a menydörgés, a nap és az ég csillagaiban keresi ezután a gyermeki naivitást letett ember az isteneket, hanem magát az elrejtett, munkáiban nagy öserőt, — a függöny mögött felkeresi imájával a nagy mozgató szellemet.

Maga a zsidó vallás magasztos és a vallások történetében egyedül álló monotheismusával, papi alakítások és külsőségekbe oly annyira el volt merülve, hogy a tömeg belső vallási szükségletének, a régi atyák vallása, mely a zsidóságot a pusztán keresztül az ígért földére vezeté, többé meg nem felelt.

Egyes bölcsék a görögöknél és rómaiaknál a morált tárgyazó rendszereikkel elszigetelve állottak és a tömegekre ki nem hatottak, csak tudományos értékkel bírtak, az életbe át nem menve. Szóval az egyetemes emberiség valósággal, az összes rendszerek legzaddalkodásával, az erkölcs és vallás tönk szélén állott és epedve tekintett fel a magasba a megígért messiás után. El is jött, — és soha alkalmab időt nem talált hitújító mentő, — egyszerű, a tömegekhez közeli fenségében, magasztos, az ember belsejében régóta szzendergő és csak feltámasztást váró hit- és erkölcsanaival csakhamar meghódítá az emberiséget magának, életével és halálával vértanukat szerzett az új hitnek.

A keresztény hit nem elvont bölcelet többé, hanem maga az eleven élet, mely azt ezer változataiban és vonatkozásaiban áthatja — és idomítja. Nincsen tere a szellemi organismusnak, hol az nem érvényesülne, nincsen szellemi vívmány, haladás, hol a teremtő erejével, a felszabadult szellem munkásságával, mint támasz, mint segítség ott nem állna; miután a keresztény szellem az összes mai modern kulturánkat áthatja. Érti és tudja ezt a vallási külsőségek sokszor kevésbbé hódoló modern ember és e szerint keblében hordja vallásos életét is; hit és tudás, vallás és tudomány két, egymást az életben kiegészítő ikertestvér, boldog ki e kettőnek birtokában van.

R.

A nők hivatása.

— Gondolat töredékek. —

A nőnek igen magasztos és sok irányú hivatása van a családi és a társadalmi élet terén egyaránt. Hogy e hivatás-irányok közül melyik a legfontosabb, azt már nehéz eldönteni; mindenestre az életkorral és a viszonyokkal változik a nő hivatása is. Más a hivatása a leánynak, más a feleségnek, ismét más az anyának, nagyanyának stb. De valamennyinek hivatását egy szóval kifejezhetjük s ez: szeretni.

A szeretettel eltelt nő hivatása magaslatán áll; szeretete boldogságot áraszt maga körül; s nem a legszebb hivatása-e egy nőnek a család boldogságának megalapítása?

Brankovics György így ír: Egy hosszú élet tapasztalata mondatja velem azt, hogy az otthon boldogsága és jóléte akkor nyugszik a legbiztosabb alapokon, a midőn egy okos, eszélyes, jámbor és szerény nő uralkodik benne.

A szerető, kedélyes nő a családi életet menyországárá varázsolja; a durcás, szeszélyes, a hideg nő pedig pokollá teszi azt.

Hogy mennyire a nőtől függ a családi élet boldogsága vagy boldogtalansága, erre nézve álljanak itt a következő töredékek: „Az anya befolyása a gyermekekre, a nő befolyása a házasság életben, — ez ama két hatalmas forrás, melynek tisztaságától az élet boldogsága vagy boldogtalansága függ.” — „Az elégtelen lelkiismeret

után a földi bajok legnagyobbika az olyan nő, ki férje tetteivel meg nem elégszik — mondja br. Eötvös József. — És mit mond a koszorús Jókai? „A nő folytonos szomorúsága a legjobb ok arra, hogy a férj elidegenüljön.“ S vajjon kell-e ennél nagyobb boldogtalanság mindkét félre?

Mig ellenben a szerető nőről így zeng Ács Ferenc:

„Itthon vagy! E kis enyhe fészek
Egy tetszalott volt nélkülöd;
De abba, az ébresztő lélek
Im, visszazált ismét véled.
A szeretet új dalra készül,
Csak hallga... halga... kezdi már,
Az asszony és szerelme nélkül,
Még a tündérlak is sivar.“

A következő néhány sor is helyes világításba hozza az igaz nő hivatását:

A nő gyengéd kezekkel
Nagyon sok bajt emel el,
De csak ott: a hol szeret.
Különböztet súlyra rak
S mire a halál leart:
Megütőd az eget.

Elég jellemző a nő hivatására ez a magyar közmondás is: a nő csak arra való, hogy bele-szeressenek.

Nagyon szépen mondja Nagyvárady Mira a nőkről: A mely nő a családi szentély napja lehet, ne óhajtson az a világban szerte csillámló bolygó tűz lenni! — E mondást sok, a világi évek után futkosó nő megszivlelhetné.

A nő hivatását Guy de Maupassant francia író így írja körül: A nő két dolgra van teremtve: ez a szerelem és a gyermek.

Beniczky Irma szerint: a nő nem arra van alkotva, hogy ne legyen egyéb, mint nagy gyermek, piperebáb, rajongó eszelő vagy fúria; az ő hivatása, hogy boldogító hitves, gyermekeit nevelő és képező anya s a házi kör értelmes vezetője legyen. A nő pedig leghelyesebben teljesíti ezen hivatását, ha azon körben marad, melyet a természet és az alkotó számára kijelölt és ez — a család, az otthon.

Magasztos hivatása a nőnek a gyermeknevelés. Az olyan nő mondhatja magát igazán boldognak, a ki egyszersmind anya is. Ezért írja Bársony István: Anyaság a legnagyobb öröm, a mit Isten az asszonynak adhat, de az anyaság üdve, magában hordja a vezeklést is, Éva botlásáért.

Az anya szenvedése bőségesen kárpótlást nyer a gyermeknevelés nyújtotta örömeiben. Az a boldog mosoly, a mely előlül a csecsemő arcán, midőn anyja veszi karjára; az a ragaszkodás, melylyel a baba mamájához húzódik; az az édes csevegés, mit a kicsi az anya ajkáról tanult el; az a hamisítatlan szeretet, mely a gyermeket az anyjához fűzi — ezek a legékezebb bizonyítékai a nő hivatásának. Csakis a gyermekeiért élő anyának marad fenn emléke!

Az a nő tehát, a ki boldoggá tett egy férfit, a ki paradicsomná varázsolta az otthonát, a ki jól nevelt gyermekeket adott a hazának: betöltte hivatását.

—S.

A MEGFIGYELŐ OSZTÁLYBAN.

Írta: Gál Lajos.

Vagy egy tucat hosszú, csikos vászoningbe bújta-tott meztelbős alak ugrándozott körültem, mikor az orvos kíséretében beléptem.

En csak egyre függesztettem szememet; ő is meg-látott és kacagva integetett felém.

Kacagott vidáman, folytonosan. Csak nevesz szerencsétlen barátom, kacagj, én pedig amint zavaros szemeidbe tekintek, átgondolom hirtelenében a te tragédiádat.

Hát végre is ide kerültél. Lám az élet így fizet a becsületes munkásnak, az ideális, fenkölt gondolkodású érzékeny bolondnak! Most ne kacagj ám, mert tényleg bolond voltál, mikor azt hitted, hogy dacolhatsz a sorsral s nem akartad tudni, hogy csak hitvány lap-dája vagy, mint minden szegény ember, azt hitted, önkényt haladsz, pedig dobattál ide-oda.

Már kis gyermek korodban megízlelted az élet keserűségét és otthonos lettél a nyomorúságban. Kop-laltál mint a kutya, fáztál, kínlódtál s elég botorul boldognak érezted magad, erősnek hitted magad. A jövő tudófény ragyogta be élted sivatagságát s te hittél benne, biztál kitarításodban, szorgalmadban, ambiciódban.

Ostoba voltál, csak kacagj bátran! Tanultál erősen, dolgoztál kedvvel, nem riadtál vissza semmitől, a virrasztástól, a rakoncátlan gyermekek bosszantásától. Szolgá-ltad az önző gazdagokat s balgán elismerést, becsülést váltál azoktól, akik mig szűkségük van a magad fajta ostoba, de hasznos eszközre a saját érdekükben, meg-engedik, hogy pompás termeiket átélhesd, hogy nagy-reményű sarjuk vérgé boszantbasson, hogy asztaluknál az utolsó helyet elfoglalj, aztán mikor szeszélyük úgy hozza mágával, eldobnak, mint a kifacsart citromot.

Csalódtál bennük s ez végtelenül fájt, hiszen évekig voltál náluk, magad elhanyagoltad, hogy annál inkább megfelelhess kötelességednek, igen, mert azt hitted, hogy az emberek jók, hogy az ideális, a becsületes, a kitartó munkát méltányolni tudják s legalább kisujjukat fogják feléd nyújtani, hogy te is felfelé kapaszkodhass azon a kopott, de okvetlen szükséges lajtorján, aminek protekció a neve. Igen, mert neked legalább így mondták ismerőid, ugy-e? volt tehetséged, volt tudományod, de hiányzott a protekció, a nélkül pedig a mai modern világban haladni nem lehet.

A gazdagok azonban nemhogy ujjukat nyújtották volna neked, de öklükkel vertek le reményed, hited, bizalmad piadestáljáról.

Megrendültél az ítéstre nagyon, mert nemcsak te, hanem szegény beteges öreg anyád is érezte az ítéts hatását, megrendültél, de el nem csüggedtél. Fölvetted ismét a harcot a sorsral, büszkén, emelt homlokkal távoztál csalódásod színhelyéről s dacosan kiáltottad: „Azért sem fogok elveszni!“

Nos, ne hajtsd le fejedet, így volt, ne szégyeld.

S mig szived, az a bolondos, mélyen érző szived majd megszakad fájdalomában, hogy anyádnak is szenvedni kell a te nyomorúságod miatt, te erős lélekkel mélyedtél a tudományok száraz sivatagába, azt hived, hogy majd ezen a sivatagon leled meg egykor az ídító oázist, a mely a fáradoalmak után neked pihenést, anyádnak kényelmet és boldog öregséget biztosít.

A tudomány veszedelmes fegyver a mélyen gondolkozó, sokat csalódott emberre. Szaktudományod nem elégité ki szomjadat s nagy tudományosságod nem volt elég mindig egy jó nadrág beszerzésére. Bölcsekedni kezdted. Most kacagj egy nagyot, mert ez volt a legnagyobb ostobaság. Gondolkoztál a jó és rossz forgalmáról, láttad, mint halad előre a krakéler, a toladó, az íres fejű léha s mint marad homályban az igazi jó, a mély tudomány, nemesen törekvő szerény ember, mert nem tud reklámot csapni magából. Te pláne nem is akartál. Körvonalaztad theorice az önzetlenség magasztos fogalmát és láttad a magasztos jelszavak értelmét az önzés, a számítás mocsarába fullni. Könyveket olvastál az emberiség isteni hivatásáról s tapasztaltad, hogy az emberiség — bárhogy járjon is a szája — egy összeverődött rossz falca, melyben az a nagyobb, a ki társaira taposva, barrikádot készít magának s azon kürtöli a saját dicsőségét.

Te, a magad felfogása szerint, számarnak nevezted a kiemelkedőt, de sokkal többen vélték téged számarnak és igazuk is volt. Egyenlőségről és testvériségről ballottál zengeni s láttál felekezeti és nemzetiségi viszálykodást. Ismertél képmutató svihákokat, a kik szent eszmékkel ajkukon félrevezették a buta tömeget, hogy aztán igazi gazlánytáshoz méltóan romlásba vigyék azt. És a te szived sajgott, a lelked sirt, mert te „jó“ voltál és nagyon sokan titóttek rajtad egy „jót!“ Elmékedtél a gondviselésről, az örök jóról, az igazi eszményiről, melyet itt a földön meg nem találhattál soha... Hát hol? kérdéd megremülve; igen megremülve, mert az átkos tudomány, a bölcsekedés teljesen kirántotta alólad a talajt, a mit hitnek, vallásosságnak neveznek az emberek. Megbarátkozva Oerstädtel, Feuerbachal, Bűchnerrel, Comtedl, Schoppenbauerral s annyi más nagy gondolkozóval, alapfogalmaid ellentétbe jöttek egymással s csakbamar chaotikus gondolatok támadtak agyadban és sokszor nem bírtad megkülönböztetni — gondolatban — a jót a rossztól, az erényt a büntől, az őszinteséget a színteléstől, a szerelmet a kéjtől, a hazugságot az igazságtól és kétségbeesve kiáltottál fel:

„Villágosságot!“

S nem leltél sehoh egy vigasztaló szót a kétségbe-esés enyhítésére, a mi meggyőzötetted volna a reális valóról; nem találhattál sehoh egy nyugopontot amaz óriási ellentétek között, mik az okos emberek véleményeiben megnyilatkoznak.

E közben, miután te is csak gyarló ember vagy, szerelmes lettél. Csak kacagj bátran. Szegény leányt szerettél meg, aki koldustarisznyához még egy másikat hozott volna. Beláttad te is ezt a bolondságot s mivel, ha elveszed, édes anyád még nagyobb nyomorba jut, mert nem segítheted volna annyival, emberföltötti erővel nyomtad vissza szerelmedet a gyermeki szeretetét s így történt, hogy téged csalónak neveztek a leány hozzátartozói.

Ehhez járult még az is, hogy szegénység miatt teljesen felbe kellett hagyni a pályádat s így örökre vége lett a csöndes, szerény, biztos otthon reményének.

Még egypárszor felnyikkantál a sors ellen, mint a félig agyonvert kutya; még egypárszor a „világosságért“ kunyoráltál, hasztalan! A sötétség terjedt, egyre terjedt agyadban, mint a vízbefuló a szalmaszál után, te is mindenbe kapaszkodtál; voltál pusztai nevelő, ügy-védi irnok, de a céltalan munka nem nyugtatott meg többé, elvesztetted az egyensúlyt és ráleptél arra a lejtőre, melyről vagy az öngyilkosság, vagy az örület poklába jut az ember.

Nem akartál öngyilkos lenni, mert nem voltál gyáva sohasem s nem találkozott könnyörtlő ember, ki a lejtőn elébed állott volna a megmentő, az üdvözítő szavakkal: „En segíteni foglak, hogy tovább tanulhass.“

Igen, mert nem ismertek, nem voltál toladó, nem voltál reklám-mester! Látod, mily ostoba voltál: Oh, kacagj, kacagj, amint csak bírsz, majd én könyvezek érteled, én édes, én szerencsétlen barátom! Az orvos azt mondta kérdészemre: „gyógyíthatatlan!“

Felolvas szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,
köz-és váltó-üggyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Jó hazafiak

csak belföldi készítményeket vásárolnak!

A legjobb alkalmi ajándékokat képezik vadhatatlanul az „apatini műkösárfonó gyakorló műhely“ készítményei!

Ezen, mai napig Magyarországon egyedül álló műkösárfonó gyakorló műhelyben készítették a legszebb női karkosarok, különféle alakú női munkakosarok, új alakú, igen alkalmas piac-kosarok, gyermek kosarok, igen sok alakban

papirkosarak, utazó-, kézi utazó- és facosarak

különféle nagyságban;

könyv- és krotatartók, thea-asztalok

többféle alakban.

Virágasztalok, csokortartók

legszebb kivitelben;

játszó-asztalok és többféle csinos székek,

falikosarak, kefe- és fésű-tartók,

gyermekkoscsik, ékszer-tartók

legcsinosabb kivitelben,

valamint legszebb szabadiszek s. a. t.

Az összes tárgyak a legnagyobb választékban kaphatók.

Szolgáljon a nagyérdemű közönségnek szíves tudomására, hogy az itt nevezett tárgyak a legnagyobb választékban a

„zombori iparosok árucaarnokában“

és

Becker János kereskedő urnál Hódásghon

kaphatók, mivel az apatini műkösárfonó gyakorló műhely nevezett helyeken nagy

bizományi raktárt tart.

Mindenféle megrendelések szívesen fogadotnak és pontosan fogantositotnak.

A gyakorló műhely látogatása, egy a nagy áruraktár megtekintése a nagyérdemű közönségnek minden időben meg van engedve.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri teljes tisztelettel

6-5

az elnökség.

Pályázat.

Sztanisicon előléptetés folytán megfűlt tanítói állásra pályázat hirdettek **december hó 31-ig.** Ezen állás javadalma 170 frt, 4 hold föld, 35 pozsonyi mérő kétszeres buza váltása fejében 119 frt, ismétlő iskolaért 25 frt, 2 öl cserfa, fűtő-szalma helyett 25 frt és 70 frt lakbér.

Pályázhatnak a magyar és német nyelvben teljesen jártas okleveles tanítók. A kellőleg felszerelt folyamodványok a róm. kath. iskolaszékre címezve nagy- s ft. Meszner István apát-esperes urhoz Bezdánba (Bácsmegeye) küldendők.

1687. szám.

kig. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Kovil-Szent-Iván községében részint előléptetés, részint leköszönés folytán üresedésbe jött két gyalogrendőri állásra pályázatot hirdettünk és fölívjuk a pályázókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket **1897. évi január hó 15-éig** alulírottakhoz nyújtsák be.

Javadalmazása egyenként 200 frt évi fizetés.

Kovil Szent-Iván, 1896. évi december hó 21-én.

Gavanszky s. k.

Mayer s. k.,

jegyző.

3-1

bíró.

9552. szám.

kig. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye zentai járásához tartozó Bács-Martonos községben üresedésbe jött egyik községi jegyzői állásra pályázatot nyitok.

Ezen állás javadalmazása évi 700 frt fizetés és 100 frt lakbérből áll.

Felhívom az ezen állásra pályázni óhajtoakat, hogy a magyar és szerb nyelven történt képesítésüket igazoló jegyzői oklevél, valamint az eddigi közszolgálatokra vonatkozó okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám **jövő 1897. évi január hó 4-ig** bezárólag annál inkább adják be, mivel a később érkezők figyelembe vételét nem fognak.

Kelt Zentán, 1896. évi december hó 22-én.

Dr. Mikosevits Kanut,

főszolgabíró.

2-1

803. szám.

1896.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a palánkai kir. járásbíróóság 6932. számú végzése által Eiman László n.-palánkai ügyvéd által képviselt Első új-palánkai előlegezési egyeslet javára Pay-erle Adam és neje szóntai lakosok ellen 925 frt tőke, ennek 1895. évi február hó 2-ik napjától számítandó 8% kamatai és eddig összesen 168 frt 43 kr perköltés költségét erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírőlag lefoglalt és 761 frt 50 kr-ra becsült buza-tisztító gépek, géprészek stb. ingóságok nyilvános ár-verés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 8139/p. 1896. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis N.-Palánkán alperes volt lakásán leendő eszközzésére **1897. évi január hó 5-ik napjának délutáni 2 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Palánkán, 1896. évi december hó 20-án.

Kanyó Béla,

kir. bir. végrehajtó.

Az előkelő világ arczépitője a
Királynő arczéme,
 mely hatásánál fogva fölülmúl minden eddig ismert arczépitő
 szereket.

Ártalmas alkateszektől ment, nem tartalmaz zsíros anyagot, a bőr által teljesen felszívatik. Rövid használat után eltávolít az arcról minden börtisztítást, u. m.: szeptót, májfoltot, pörsest, mitessert stb., a bőrt fénytelen simává és hófehérre teszi, nappali használata megóvja az arcbort a szél és hideg káros hatásától. Igen alkalmas színházak és estélyekre, mivel a hölgyepor általa jobban tapad és az arcon állandóan megmarad.

EGY TEGELY 70 KR.

Mivel hasonló nével teljesen értéktelen és ártalmas utánzatok vannak, minden tegely védjeggyel van lezárva. Egyedül kapható:
TEMSVÁRY JÓZSEF
 Angyal-gyógyszertárban ZOMBORBAN.
 10-1 Postai megrendelések gyorsan eszközöltetnek.

Karácsonyi és újévi alkalmi vétel
 a -nál.

Egy esőtömeg megvétele folytán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy mindennemű
DUXER-ÁRUKAT,
 URI és NŐI FEHÉRNEMŰEKET,
 NŐI BLOUZOKAT és SZOKNYÁKAT,
 SZALAGOKAT, FÜZÖKET, HÁRISNYÁKAT, KÉZMUNKÁKAT
 és egyéb szakmánkba vágó árucikkeket a legolcsóbb áron elárulhatjuk.

Babák és játékszerek térszűke miatt féláron kaphatók.
NŐI KALAPOK
 még csak rövid ideig lesznek raktáron.
HIRSCHENHAUSER és KOVÁCS
 áruháza a GÓLYÁHOZ
 6-5 ZOMBORBAN.

10936. sz.
 kig. 1896.
Hirdetmény.
 Filipova községben megírult s évi 60 frt fizetéssel javadalmazott községi szülésznoi állásra pályázat nyitattik. Folyamodók oklevéllel s a német nyelv ismeretét tanúsító községi bizonylattal felszerelt kérvényüket ide **január hó 16-ig** nyújtják be.
 Hódásghon, 1896. évi december hó 16-án.
VISSY JÓZSEF,
 főszolgabíró.

Vetőmagvak.
 Ezredéves kiállításon díszoklevéllel: legmagasabb díjjal kitüntetve.
Répmag, sárga Oberndorfi
 50 kiló 12 frt.
 500 kiló 100 frtét
 kapható:
gróf Teleki Arvéd
 drászei uradalmában, u. p. Konca.
 Szétküldés az Alvine és Szászrégen utárvétellel, a pénz előre beküldésével.
 2-1 jének ára franco megy.
 Továbbá lucernamag, vörös löheremag, baltacimmag, fehér paszuly, Heine-féle és duppani zab, tölgylakerítés-oszlopok kaphatók.

ASZU-ÜRMÖS EGYEDÜLI RAKTÁRA.

Alulírottak teljes tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy nagy raktárt szereltünk fel
friss csemegék,
 kitűnő prágai és kassai sódar, naponta friss frankfurti és bécsi tormás-virstli, finom felvágottak, pácolt és konzervált halak, rák, kaviár, a legfinomabb sajtok minden fajtából, thea, rum és thea-süteményekből, nemkülönbön bel- és külföldi borokból.

Ugyszintén a legfinomabb aszu-ürmös, magyar és francia cognac, pezsgők minden minőségben, továbbá ajánljuk nagy raktárunkon levő fűszer-áruinkat pontos és olcsó kiszolgálás mellett.

Becses látogatásaikat kérve, vagyunk teljes tisztelettel

Hay és Neuhaus.
 Kossuth Lajos-utca. Dr. Popovics István-féle házban.
 A fekete kutyához.

8-7

ASZU-ÜRMÖS EGYEDÜLI RAKTÁRA.

AZ EZREDÉVES ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS
 JURY-TANÁCSA ÁLTAL MEGÍTÉLT LEGNAGYOBB KITÜNTETÉS.
A MILLENNIUMI NAGY ÉREM.

EGYETLEN MAGYAR KÖNYVÁRUS, KI AZ 1885. ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSON a kevés számú (110) legnagyobb kitüntetéssel:
 A NAGY DISZOKLEVÉLLEL lett megítéltve.
A KÖZÉPISK. TANÁR-EGYESÜLET JUBILEUMI KIÁLLÍTÁSÁNAK DISZOKLEVELE.
 SZÁMOS KÖZMŰVELŐDÉSI EGYLET TISZTELETBELI TAGJA s. a. b.

Szeresénk van a t. kaszinókat, olvasó- és közművelődési egyleteket, úgy irodalmi barátokat figyelemzetni, hogy kiadásaink és raktáraink egy részének **áruszállítása** meg érvényben maradjon. Azok jegyzéke, úgy kiadásaink **millenniumi nagy képes jegyzéke, csak komoly reflektánsoknak**, rendelkezésére áll.

Ujabb kiadásaink közül különösen ajánljuk a páratlan díszművet:
Arany János balladái Zichy Mihály rajzaival, fényes díszkötésben és külön-külön díszes pergament borítékokban. **A világhírű illusztrált Schakspereit,** Csiky G. magyarázataival, új jutányos kiadásban és a többi remekírók műveit számos fényes dísz- vagy jutányos kiadásokban: — a gazdagon illusztrált **Telesi S., Hübner S., Stanley, Holub, Benyovszky-féle utazási műveket,** a több száz képpel díszített **millenniumi kiadást: Gróf Széchenyi István első teljes életrajzát Zichy Antal által stb.**

Közel 40 éven át közbizalommal részesülő könyvkereskedésünk, az országos központi nagy könyvtárak, több száz Budapesti és vidéki iskolai, Közművelődési és Kaszinói, Olvasó-egyleti könyvtár, a polit. és tud. élet legtöbb kitüntetésének stb. szállítója, ezentúl is főcéljának fogja tekinteni az általános nyilvánuló népszerűséget fenntartani és mindennemű irodalmi megbízásokat a legnagyobb figyelemmel és lehető legjutányosabban eszközölni.

Az Antiquariások által hirdetett minden művet legalább is azon áron, gyakran jutányosabban szállítjuk új példányokban, mint a mely az ő katalógusaikban előfordul. Az egészségügyi hivatalok tapasztalatai bebizonyították, hogy a másodkézből vett könyvek a leghatásosabb terjesztői a ragályoknak.

2-2

Vásárjog-bérbeadás.

Az uradalmi vásártartási-jog, Bács-Bodrogh vármegye Ó-Futtak és Petrovác mezővárosokban **1896. évi december hó 30-án** délelőtt fog zárt ajánlatok utján 1897-től 1902-ig, 6 egymásra következő esztendőre, a legtöbbet ígérőnek, felsőbb jóváhagyás fentartása mellett, az uradalmi irodában bérbeadni, a hol bővebb értesítések is nyerhetők. A 10%-os óvadékkal ellátott ajánlatok legfeljebb december 30-án d. e. 10 órakor az alulírt igazgatóságnál benyújtandók.
 Futtakon, 1896. december 19-én.

GRÓF CHOTEK FUTTAKI
 URADALMI IGAZGATÓSÁGA.

Hirdetmény.

A zombori kereskedelmi és iparbank igazgatósága ezennel közönségre teszi, hogy saját bankháza udvarán egy új épületet emelt az ügykezelése alatt álló zálogház részére azon célból, hogy ezen intézet működési köre ez által szélesebb alapot nyerjen s feladatának minél jobban megfelelhessen. Ily módon kibővített ügykör mellett fel van jogosítva bármily nagyságu előleget, lehetőleg minél alacsonyabb kamat igénybevételével, valamint egyéb előnyös feltételek mellett is a közönség rendelkezésére bocsájtani; nevezetesen a következő s alább meghatározott tárgyakra és üzleti cikkekre:

Értékpapírokra, arany- és ezüst-eszközökre, ékszerekre s egyéb drágaságokra, vadászfegyverekre, rőfűkereskedési cikkekre, ipartárgyakra, el nem romolható fűszerkereskedési árukra, ser-tézsirra, üveg- és porcellán-neműekre, vasáru-tárgyakra, díszmű- és pipercikkekre, valamint kalapos, kötelek, kefekötő, fuvó- és egyéb hang-szer-gyártmányok, csizmadia, cipész, esztergályos, asztalos, bognár, szijgyártó, bádógos, műtáka, bőröndös, lakatos, kovács, rézműves, timár és a többi iparágak készítményeire.

Hasonlóképen előleget ad férfi- és nőruhákra, fehérneműekre, tollra, mindennemű bntordarabra, valamint minden tárgyra, mely bizonyos értéket képvisel.

A zálogház fel van hatalmazva, hogy előleget adhasson mindennemű gabonaneműekre, valamint arra is, hogy értékpapírok vételével és eladásával foglalkozzék és pedig akként, hogy azokat vagy magánszámlájára véleg megvegye, vagy hogy azokat előre megállapított értékben bizonyképpen értékesíthesse.

A hivatalos órák a zálogház helyiségében tartanak: reggeli 8-tól 12-ig, délután fél 3-tól 5 óráig.

Zombor, 1896. évi november hó 1-én.

A zombori kereskedelmi és iparbank igazgatósága.

8-5

Előfizetési felhívás

A „HÉT“

politikai és irodalmi szemle **nyolcadik** évfolyamára.
 Szerkeszti és kiadja:
KISS JÓZSEF.
 Belső dolgozótársak: Ambrus Zoltán, Tóth Béla, Kozma Andor, Kóbor Tamás, Ignótus, Heltai Jenő.

Megjelenik minden vasárnap.

Most hét éve, hogy a lapot megindítottuk, hét éve, hogy irodalomban, művészetben, társadalmi és politikai kérdésekben a legszabadlelvűbb eszmék és irányok szöveivő vagyunk. Hogy olvasóink a mi nézeteinket vallják és eszméinket lelkesednek, arról tanúság lapunk terfoglalása, hét évi fennállásunk. Anyagi eszközök nem állottak és ma sem állanak rendelkezésünkre és a rohamosan megnövekedett verseny elsöprött volna bennünket, ha a közönségben nem találtuk volna meg a fentartó támaszunkat. Ezt a támogatást a munkánkkal szereztük meg és ezentúl is munkánkkal akarjuk kiérdemelni.

Azoknak, a kik lapunkat még nem ismernek, tájékoztatásul ennyit: A HÉT hű visszatükrözötje akar lenni annak a hullámzó áramlatoknak, melyek egy-egy hét keretén belül nyilvános életünkben észlelhetők. Részrehajlatlan krónikásai vagyunk a hét eseményeinek és a nagy általános tanulságokat próbáljuk kivonni a hét eseményeiből. A ki mivel ember és figyelemmel kíséri a váltakozó áramlatokat, az élvezettel fogja olvasni lapunkat, melyet gondolkodó elmék és a stíl mesterei hordanak össze hétről-hétre.

Mikor nyolcadik évfolyamunkat megindítjuk, kérjük az olvasó közönség bizalmát jövőre is. Hívek maradjunk önmagunkhoz — ez minden, a mit keesegtető, csalogató ígértek helyett fogadunk. A kik ismernek bennünket, nem fogják ezt keveselni.

Budapest, 1896. decemberben.

Kiss József.

A Hét-re előfizetheti:
 Egész évre 10 frttal, félévre 5 frttal, negyedévre 2 frt 50 krral.
 Mutatványszámokat ingyen küldünk.
A „HÉT“ kiadóhivatala:
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.

BITTERMANN NÁNDOR ÉS FIA

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDATULAJDONOSOK

ZOMBORBAN

A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

Ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően dúsan felszerelt

könyv- és könyomdai intézetüket

minden e szakmába vágó munkák elkészítésére u. m.: **Váltók, gyászlapok, számlák, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési és esketési kártyák, síma- és dombornyomatú monogrammok.** — Továbbá **hírlapok, művek, naptárak, táblázatok, falragaszok, körlevelek, táncvigalmi meghívók, táncrendek, étlapok.**

Jutányos árak, pontos kiszolgálás.

Községi nyomtatványokból állandó nagy raktár.

Papír- és írószerek a bevásárlási áron.

Könyvkötőmunkák elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

Cselédkönyvekből nagy raktár.

A „Bácska” kiadóhivatala.

harangok
a próféta
nagy napj
denfelől
esérete zse
Istennek,
hez jóakar
hemi mez
zengene fe
néktek ör
lészen.

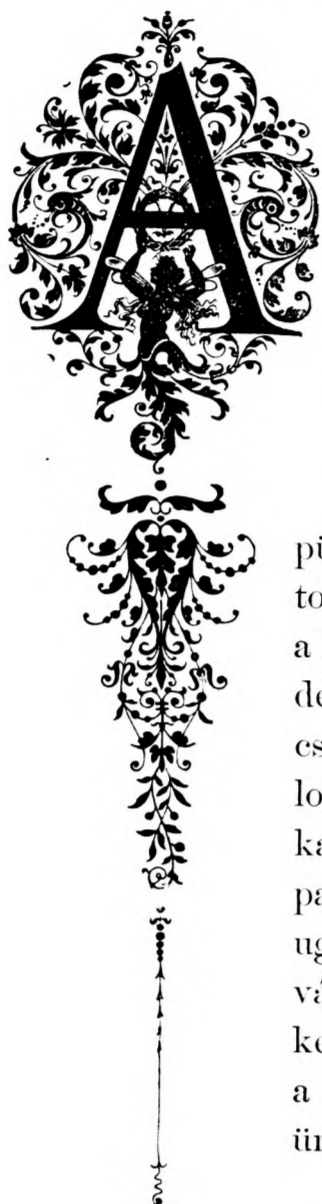
Öröm!
bereknek!
volnának a
deneket be
talált volna
boldogság?
mellett ár
család, mi
sokaságát.
melyeket n
az a titkos
rejtenek a
szólagos b
kesereg! m
védő, kétsé

Mily ig
szózat zend
örömet, me
mert megs
Dávid vár

Nézzéte
Keletről fé
Bethlehem
Nyugatról

A „BÁCSKA“ karácsonyi száma.

Karácsony öröme.

A karácsony minden ünnepek között a legszebb, legkedvesebb. A többi ünnepekbe vegyül bizonyos szomorú hangulat; így a husvét-i örömet megzavarja a nagypénteki szomorú jelenet; a pünkösdi örömet az apostolok vértanúsága... de a karácsony... itt minden derült, örömdetes. Ragyogó csillagfény mellett angyalok éneke zendül. — A karácsonyfák kigyuladnak palotákban, kunyhókban... ugyan egy célra... a Megváltó születésének emlékére... Ez a gyermekek, a család, a szív örömteljes ünnepe.

Úgy tetszik, mintha a harangok is edesebben hirdetnék e napon a próféta szavait: örüljétek, mert az Úrnak nagy napja ez! Úgy tetszik, mintha mindenfelől a menyei seregek sokaságának dicsérete zsongana: Dicsőség magasságban az Istennek, Békesség e földön és az emberekhez jóakarattal! Úgy tetszik, mintha a bethlehemi mezőn megjelent angyalnak szózata zengene felénk: Ne féljétek, mert hirdetek néktek örömet, mi az egész népnek öröme lesz.

Öröm! az egész népnek!? minden embereknek! Ah! Istenem! ha csak örvendezők volnának a világon! ha ez az ünnep mindeneket boldogan, lelki testi békességben talált volna! De hol van ez az általános boldogság?! Hiszen minden fénylő sugár mellett árnyékot találunk, minden boldog család, minden örvendező mellett keservek sokaságát. Mennyi könny, sóhaj körülöttünk, melyeket hallunk, látunk; s mennyivel több az a titkos bánat, melyeket gondosan elrejtenek a világ szeméi elől! Mely sok lát-szólagos boldogság alatt mély szenvedés kesereg! mely sok mosolygó arc alatt szenvedő, kétségbeeső szív hánykódik?!

Mily igen jól esik tehát az angyali szózat zendülése: Ne féljétek, hirdetek néktek örömet, mely az egész népnek öröme lesz; mert megszületett a Megváltó, ki Úr Krisztus Dávid városában.

Nézzétek, minő csuda jelenet! A messze Keletről fényes ruhájú bölcsek közelednek Bethlehem felé gazdag ajándékokkal, — Nyugatról is közelítenek férfiak; szegényes

ruhában, de szívükben édes reménnyel... a pásztorok sietnek Bethleembe az angyal buzdítására... s a bölcse mellett gazdag bölcsek és szegény pásztorok találkoznak össze; mely megható jelenet azt hirdeti, hogy Jézus Krisztus egyaránt vigasztalója, Üdvözítője mindenkinek.

Alljon meg hát ez ünnepen gazdag és szegény, örvendező és szomorkodó a bölcse mellett, melyben csendesen nyugszik az a kisded, ki bölcsebb leszen Salamonnál, nagyobb próféta Mózesnél és Illésnél. Ő az Izrael dicsősége, kiben a földnek minden népei megáldatnak. Buzduljon hálára kiki az Isten kegyelméért, ezt mondván:

„Nyílj meg szívem, lásd meg jobban,
Ki fekszik itt a jászolban?
Ez a gyermek bizonyára,
Az Úr Jézus... Isten fia.“

Jőjjetek ehhez a bölcshöz világi nagyok, gazdagok, örvendezők... és adjatok hálát annak a kisdednek, ki még nagyobb és szebb boldogságot készít számotokra a menyben, ha földi előnyeitek embertársaitok javára is igyekeztek felhasználni.

Jőjjetek e bölcshöz szomorkodók, elhagyatottak, méltatlanul szenvedők, gyászban járó kesergők; örömtelen özvegyek, szegény árvák... titkos fájdalmak alatt nyögők!... halljátok meg annak vigasztalását, ki ártatlan létére többet szenvedett egy maga, mint ti mindnyájan; kit üldöztek, tömlöcöztek, arcul vertek, tövissel koronáztak, kit egyik tanítványa elárult, a másik háromszor megtagadott, kit anyja szeméi láttára keresztre feszítettek... ez a nagy szenvedő... ez a méltatlanul szenvedő, az Isten szent fia mondja néktek: ne sírjatok többé... töröljétek le könnyeitek... tegyétek le a gyászt, a bánatot; mert a ti menyéi atyátok bölcsen cselekszik mindeneket; ő tudja, hogy kit, miként próbáljon meg; kire, minő keresztet rakjon; de sohasem volt még oly sajtó seb, olyan mély fájdalom, melyre az ő atyai keze enyhítő balzsamot ne csepegtetett volna.

Ha tehát az egyik pillanatban így sóhajtotok is Krisztussal: Én Istenem! Én Istenem! miért hagytál el ennyire engem, de a másik pillanatban már mondjátok azt is ő vele: Atyám! ne úgy legyen, a mint én akarom, hanem a mint te.

Tűrje sorsát kiki békével... mert a béketűrő... nagy leszen a menyben.

Álljatok meg hát ez ünnepen egy pillanatra fájdalmaitokban; feledjétek a keserves napokat; bánatos orcátok, elborult szeméitek, folytonos kedvetlenségeitek ne zavarja családokat és barátaitok karácsonyi örömet, kik azt sem tudják, miről beszéljenek előttetek, miként viseljék magukat irányotokban; félnek, hogy az ő megvigasztalódott

szívök nem sérti-e a ti vigasztalanságotokat; midőn látják, hogy a ti lelketek szüntelen visszarepked azokra a setét tájakra, melyekről a bánat integet felétek, álljatok meg fájdalmaitokban ez ünnepen, feledjétek a mult sérelmeit; ne hátra nézzetek, hanem előre; és magatokhoz ölelve szeretteiteket, örvendeztetek az örülőkkel és énekeljétek megvidámult szívvel:

Oh én szerelmes Jézusom,
Édes Megváltó Krisztusom,
Jövel, csinálj csendes ágyat,
Szívemben magadnak házat.

A menyéi magos égből
Istennek dicsőséges légyen,
Ki szent fiát küldé értünk,
Hogy Megváltónk lenne nekünk.

Heties Viktor.

Adalékok a karácsonyfa történetéhez.

Ma már ott ragyog a karácsonyfa minden család asztalán, a gazdagoknál arannyal, ezüsttel, drágábbnál drágább tárgyakkal, értékes ajándékokkal megrakva, cifra gyertyák ragyogó fényében uszva, a szegényeknél aranyos dióval, almával ékeskedve. De egyforma örömmel tekint rá gazdag és szegény s világosságával boldogságot hint minden arera.

A karácsonyfa, mely tehát manap már az egész világon disze és hirnöke a karácsony ünnepének, Franciaországban csak 1840-ben jött divatba, még pedig Helén hercegnő útján. Angolországban ugyanezidőben Bertalan herceg hozta be a karácsonyfát; Hollandiába, Oroszországba s különösen Szt-Pétervárra és Moszkvába, hol a karácsonyfát mai napig is csak a legelőkelőbb családokban állítják fel, állítólag Németországból került. Amerikában is leginkább a német gyarmatokban divik. Ide Degenhardt Károly hozta be, ki 1849-ben a badeni felkelésben vett részt és aztán a Michigan-tó környékén telepedett le. A legidősebb német gyarmatosok még emlékeznek, hogy kereskedése előtt egyszer nagy népgyülekezet volt. Chicago még akkor igen kis város volt, de azt, amit akkor ott megpillantottak, elegendő volt arra, hogy Degenhardt kirakatját egész nap ostromolják. A németeknek örömtől ragyogtak szeméi és az amerikaiak csak bámészkodtak. Épen karácsonyestéje volt és a kirakatban Amerikában az első karácsonyfa ragyogott. Hogy sok fáradságba kerülhetett neki akkor egy fenyőfát szerezni, azt alig kell mondanunk. Ezen időtől fogva aztán terjedt el a nyugaton is, előbb persze lassan, de aztán minél szélesebb körben a karácsonyfa, és 1871-ben, midőn Chicago teljesen leégett — 8 hétre rá, midőn a németek hajléktalanok lettek — a fabarakkokban is gyújtottak karácsonyfát. Dél-Amerikában az Orinoco táján is a németek tartják a karácsony ünnepét és karácsony estéjén — fenyő hiányában — egy szilvafát raknak tele gyertyákkal, mely körül addig énekelnek, míg az utolsó szál gyertya is elhamvadt és nyilvánvaló, hogy ilyenkor sokan gondolnak hazájukra.

Hogy Magyarországon mikor jött divatba, azt legnagyobb sajnálatomra biztosan nem tudom

állítani.*) Állítólag csak 1830-ban. Ez állítás azonban határozottan téves, mert én a Kárpátok egyik kis falujában születtem és ott emberemlékezet óta van divatban és ebből bátran következtethetjük, hogy már a múlt században ismerték nálunk is.

Hamburgban már 1796-ban tesznek róla említést és a piacon 1807-ben Drezdában jelent meg először, de már mindenféle csecsebecsékkel diszítve.

A karácsonyfa története a XVI-ik századdal kezdődik, Schwertgebert ugyanis egyik Lutherképén tünteti elő. A XVII-ik században Scheffel tesz róla említést.

Hogy Észak-Németországban előbb ismerték, mint Dél-Németországban, azt ama körülmény bizonyítja, hogy míg pl. Münchenben (1830.) Karolina hercegnő hozta divatba, addig Danzigban és Münsterlandban a tisztek és hivatalnokok házaiban már régen örültek neki. 1799-ben Lipésében alig ismerték, Eberhardt tanító ugyanis a „Karácsonyi ünnepi vásárokból“ (1785) című könyvében még nem tesz róla említést.

Goethe 1773-ban a frankfurti vásárról Kesztner barátjának gyermekei számára küld ugyan ajándékot, de nem írja, hogy azokat a karácsonyfa akasztják fel, hanem régi szokás szerint ajándékozzák meg a gyermekeket — karácsony estéjén.

Schiller már mint általánosan ismert dologról emlékszik meg róla, 1793-ban már az ő házában is volt karácsonyfa felállítva.

Tenzel német történetírő már a pogányoknál véli feltalálni, midőn ezt írja: „A régi pogányok házaik elé két fenyőfát állítottak fel keresztbe téve és 19 napig ettek és ittak.“

Berlinben 1816-ban honosult meg általánosan a karácsonyfa, de fenyő helyett ott e század elején inkább myrthust, borostyánt és asmarinhot használtak hozzá s nem állították fel, hanem felfüggesztették, mint Angliában, sőt nálunk Magyarországon még manap — különösen a felvidéken, hol az egészen otthonias, lévén nekik fenyőfa bőségben — szokás.

A Rajna vidékén Danhauer tanár 1657-ben nagyon kikelt ama szokás ellen, hogy a karácsonyfát megrakják és aztán lerázzák, mint azt nálunk is teszik „Három király“ ünnepe után.

Svédországban egy kis mese vezeti be a karácsonyfát. 1632-ben egy, a lützeni csatában megsebesült svéd katona Linduban a protestáns lakosoktól igen szívesen fogadtatott és igen jó bánásmódban részesült. Karácsony napjáig meggyógyulván, haza akart indulni. De mielőtt a helységeit elhagyta volna, előbb köszönetét akarta nyilvánítani. E célból az ottani lelkésztől engedelmet kért, hogy a házában szokásos módon fenyőfát állíthasson fel a község templomában, mi meg is lön neki engedve.

Ezt teleaggatták ajándékokkal és fényesen ki is világították. (A felvidék róm. kath. templomaiban ma is állítanak egész fenyőfákat, de sem nem diszítik, sem nem világítják ki és tán csak szymbolumnak használják.)

Svédországban azután karácsony estéjén a község házai elé is ültették — a nálunk divó májusfa módjára — a fenyőfákat, míg a svéd szigeteken karácsony éjjel csoportokban vonult ki a nép egy magányos fát keresve, melyet meggyújtottak és ujjongva körüláncoltak. (Ezt a szokást a felvidék legtöbb helyén szt. János napján találjuk.) E szokás különben napjainkban is divik Drezda vidékén.

A karácsonyfánál sokkal korábban szerepel az u. n. „Lichterbaum“, mert erre már a XIII. században bukkanunk s alkalmasint ez a karácsonyfa szülőanyja is. A „Lichterbaum“ egy tetőtől talpig gyertyákkal megrakott fa volt, mely karácsony estéjén meggyújtott s melynek koronáján a gyermek Jézus képe volt látható.

A karácsonyfával oly szoros összefüggésben lévén a karácsonyi ajándékok, legyen szabad ezekről is egy-két adalékkal szolgálnom.

*) Legbiztosabb kutatásom dacára sem tudtam biztos adatokat szerezni. Tán segítségemre lehet egyik-másik t. olvasó.

A karácsonyi ajándékokra vonatkozólag Szászországban 1571-ben bukkanunk az első adatra. Ott u. i. egy Vinitz Tamás nevű lelkész a karácsonyi szentbeszédék után nyírfavesszőket osztogatott ajándékokért és valóban csodálatos, hogy a karácsonyi vesszőt (Christruthé) hazánk felvidékén és itt a Bácskában, különösen annak tótajku községeiben maig is divik. (Szerény véleményem szerint a felvidékről származik ide, a tótok idetelepítettén, ezt a szokást itt is megtartották.) Ma, nem ugyan a lelkészek osztogatják, hanem igenis a csordás, kordás s az nem kis melléjkövedelmüket képezi.

A „Lichterbaum“ az üdvözítő ünnepélyes fogadtatására állítottatott fel és a reformáció hitbuzgalma karácsonyfát alkotott belőle, a melyben a pogányoknak csak annyi a részük, hogy a nap és ég fáját: a fenyőfát jelölték ki karácsonyfául, mely manap a palotában úgy, mint a kunyhóban ragyog és az óvodában is nyert bemenetelt, hol a kis földi angyalkák örömpreselő szívvel és kipirult arccal dalolják:

Ragyog a szép karácsonyfa,
Az égből egy angyal hozta.
Telérakta minden jóval,
Arany díó, megyoróval.

Holzmann Ignác.

Karácsony-est. *)

Tudod-e édes, hogy mi van ma?
Gondolsz-e rám ez éjjelen?
Avagy feledtet fényes multat
A még szebb, fényesebb jelen?

...Emlékszel rá? Egy év előtt még
Dióra játszatunk gondtalan,
S ma már a játék mindkettőnkre
Örökre vesztve, vesztve van!

A pajkos lányból asszony, nő lett,
És férje van, kit nem szeret,
— Nem sírsz-e föl, midőn ma este
Ünnepet ül a szeretet?

Meleg szobában, férjed mellett,
Az élet mégsem oly rideg,
Hisz pompa, fény ragyog körülted,
S ami szegény, az csak — szived!

Mi más az én keserűm útja!
Hol rózsá nincs, csak tüske tég,
Csüggedt a lelkem, s fíradt lábam
Minduntalan egy rögre lép.

Óh! én tudom: te nem vagy boldog!
De én nagyon boldogtalan!...
Gondolsz-e rám én szép szerelmem,
Most, hogy karácsony éje van?!

Erdélyi Zoltán.

KARÁCSONYI TÖRTÉNET.

„Tisztelteti a ténsasszony a tekintetes ifu urat s szépen kéri, ha nem veti meg a mi meleg zsiros karácsonyi fánkunkat, töltené el nálunk karácsony szent estéjét. S aztán hozzá tette a hűsleges Böske: Mert tetszik tudni, nálunk, a hol a cselédnép sem munkál többet s úgy szokot mint a gazda, nem szokás ám, de nem is lehet sokat teketóriázni.“

Tudom, tudom, szolt magában Brosnyai Borostyáni Géza szolgabíró. Főbíró uraméknál már ilyen a szokás. Takaros a gazdasszony s a nagy vagyon mellett is takarékosan élnek. Ambár soványabb lesz a vacsora akár hétköznapi vacsoráimnál, mégis csak jobb lesz ünnepekor náluk. Legalább karácsony estéjén üljek egy kis család közt ünnepet. Hej! a családban már a felszedelt kalácsok meleg göze is ünnepélyes illattal tölti be a szobát. Oh ott, abban a vendéglobban a legfinomabb étel sem ízlik már oly jól a hajlongó pincérek önző udvariassága mellett. Milyen prózai, milyen unalmas a karácsony otthon nélkül! És elfogadta a meghívást.

Abban meg még reménykedni sem mert, hogy az alispán is meghívja karácsony estéjére.

A szerencsétlenség azonban az ember nyomában jár. Alig hogy elindult hazulról, a 3. utcasarkon találkozik Földes alispánnal, ki e csikorgós hidegben jónak látta tigrisbundájába bujni. Az orrát most is nyomta az arany pápaszem. Le nem venné onnan a félvilágért... ez teszi mosolygó képét komolylyá. Előbb néhány hivatalos ügyet vitattak, miután kölcsönösen megmagyarázták, így szolt Földes a szolgabíróhoz:

„Most pedig kedves barátom, mint afféle ide szakadt legényembernek, ha jobb dolga nem akad, karácsony-estére szívesen látom vendégemül. Halpaprikással készül az asszony, — no meg egy kis kalácsesal“...

Oh, nagy ég! Hát mertem volna így nagy szerencsételnél.

eséről még csak álmodni is. Már nem a paprikást értem a szerencse alatt, hanem az alispán angyalszép leányát, a barna Rózsikát. Olyan bájos volt a multkori „koszorú“, s azóta belé gabalyodtam. Megszerettem s jobban imádom, mint az Istenemet. — Eddig oly hidegek voltak irányomban; mért ez, hogy most közelednek, meg hívnak?

Főbíró uramékat pedig vitte volna a kánya eszögő fánkostól, avval a koket asszonnyal egyetemben. Rége lejárt magát s mégis mindegyre udvaroltat magának. Hogy épen most nem érhetett mást a kegye választása. Igaz, jó régen nagyban csaptam neki a szelet, igen, mielőtt a kékszemű, szőghajú Rózsika a zárdából haza került — most már nyakig vagyok ez asszonnyal. Hisz ott van a sok fiatalember, doktor és jegyző, hódítsa meg azokat! (Persze az asszonykának is van izlése!)

Borostyáni köszönettel fogadta a meghívást. Hy chancet csak nem szalaszt ki a markából! Már csak azon töprenkedett, hogyan elégítse ki főbírókat, kiknek szinte odaigérkezett. Talán majd egy rövidke fél órát szakít azoknak is

Szent karácsony közeleg. Ma van az utolsó nap. Holnap már ünnep.

Borosnyai megállapodott abban, hogy ajándékot vesz imádott Illuskájának; ajándékot, mely — sub rosa szerelmi vallomás is lesz. De Istenem! Könnyű valamit kigondolni, de nehéz az eszmét végrehajtani, fontoskodék Borosnyai. Kinjában, dacára a zimankós időnek, össze futotta az egész várost, míg végre valami megvillant agyában:

Ah! meg van már!
Gyönyörű szép virágkosárt, teli eleven rózsákkal — ha mindjárt az ingébe kerül is — a rózsák alatt piros cukor szív; ebbe egy esinos versecske, mely esilengelő szavakkal lesz szenvedélyének, szerelmének szószóloja. A verset, azt majd csak kiizzadja valahogy.

Ezzel befordult a virágkereskedőhöz. Drága pénzt kért a kertész a 20 szál rózsáért. Az aranyozott drótkosár meg sem is telt vele. Aztán megvette a szívet is s elégedetten ballagott hazafelé. Rendben volna a széna, csak még a vers van hátra!

Fél óráig ült el az üres papírlap előtt, merően nézett a falon függő Jókai képre, mintha lyukat keresne a kabátján. Így csak nem boldogul. Leveti a kabátját, papuesot vesz fel, rágyújt egy Wekerlére, hanyatt fekszik a pamplagon s úgy éregeti a bodor füstöt. Tán így támad egy jó gondolata.

De nem támadt. Kinjában hasra feküdt, a haját húzta, a kobakját ütötte. Míg végre 4 szót sorakoztatott egymás mellé:

„Piros, mint e rózsavirág“ kezdé. De vigye Manó, hát virágra nem akad cadencia?! Tán jobb így: „Mint e rózsavirág piros“ — piros? Erre legjobb rim zsiros, vagy hova beszéllek, — papiros. Hanem hát hogy vetem össze?... Eh, mást gondolok!

Most fölállt, járkálni kezdett. Nekí ment minden tárgynak, mintha utját állná a gondolatának, majd megint a haját toltá szét, de biz az nem bujt ki — a gondolat, az „eszme“. Nem jó itt a légkör. Itt nem lehet. Evvel újra felöltözködött s rohant a vendéglobbe — tán ott!

Csak ámult-bámult a vendéglobbától a kávélegényig mindenki az izgatott szolgabíró. Hol leült, hol felkelt, majd két szék közé ült; lapot olvas, eldobja s hirtelen körmöl valamit a noteszába.

A pincér félénken közeledik feléje: „Kapucinert tesz szik parancsolni vagy piceollót?“

Borosnyai rá bámol, mintha sohasem látta volna. „Ollót, hollót, Apollót — persze hogy kipollót! a bambája, most se tudja mit iszom.“

A szolgabíró urral ma nem lehet szólni, lázból beszél; tán influenzája van, szolt aggódva a pincér főnökéhez.

Borosnyai Borostyáni Géza pediglen ma nem költötte meg a verset. Hanem miután kitombolta magát, haza ment, s lefeküdt és aludt, mint a juhász-bunda.

Csak másnap reggel, öt perccel felébredése után támadt hirtelenében egy szép gondolata. Örömben kiugrott az ágyából s hevenyében le is írskantotta, ne hogy elfelejtse.

Milyen jó kedve kerekedett egyszerűen! Bizony Gyulai Pál is megirigyelhetné tőle e verset (!):

„Lehoznám néked, le az égnek
Minden ragyogó csillagát —
Megérted tán te is szívemnek
— Sub rosa — minden fájdalomát.“

Ugy fog hatni e szellemes kis költemény! Félíg tagargatja a mondani valóját, de azért mégis egészen érthető, világos a gondolatom.

Hát! Istennek! most még a főbíró ajándéka után kell csak látnom.

Szomoruan tapasztalja azonban, hogy fogytán a bankó. De mit! Nem is köteles e fukar népek holmi drága ajándékot venni. Majd csak megjárja egy kis tréfa is.

He! mily jó ötletem támadt. A főbíró nem nehezelt semmiért sem, a felesége meg szereti a tréfát, enyelgést. Hat éves házastársak, s még nincs gyermekük. Evvel már sokat ingereltem őket; hozzá még za asszonyka szolgáltatta az alkalmat.

Elment hát a játék-kereskedőhöz s egy dadát vett, aki karján kövér, pirosképű kis Babyt ringatott. Jót nevetnek majd főbíróék e tréfán!

Két ládat is kerített, s Borostyáni egész délelőttön a csomagolással volt elfoglalva; azután beszolt a lakástadó özvegyasszonyhoz küldené be fiát.

Karinak jól a fejébe verte: ezt a ládat ide, azt amoda viszed, érted?!

Kari már sok ily megbízását hajtotta végre a szolgabíró urnak, de mivel a két láda nagyon hasonló volt, jónak látta beszaladni a piros ceruzát s rátenni a maga jelét.

Hangosan dobogott a szíve Borosnyai uramnak, mikor karácsony estéjén az alispánék felé tartott. Ideges kíváncsisággal ejtegette, minő hatást kelthetett az ő küldeménye az alispánék becses családjában. Nagyon izgatott volt, az ünnepi hangulatnak parányi nyoma se; pedig ünnepi színt öltött az egész város; a merre elhaladt, ünnepi illatot terjesztett a sok fenyőfa; minden udvarból ünnepi ételek kellemes illatu göze ütötte meg az embert. Megkondult a Szentháromság-téren a templom harangja, a kórus benn a templomban rázendítette, hogy „Dies-ressék az Úr Jézus Krisztus.“ A templom mellett elhaladva átvágott a téren, egyenesen ama csillogó ház felé. Az alispánék háza felé.

meg volt hatva, hogy maga is esodálkozott rajta. Csengetett.

Egy asszony félénk és könnyáztatta arccal nyitott ajtót.

„Orvos“, kiáltá ő is. „Jézus, Mária, ha csak nem késő már.“

Durand ur öt egy kis szobába követte, melynek kínos tisztasága a szegénység nyomorát nem volt képes elrejteni. Egy kis ágyban hófehér párnák közt feküdt egy lesoványodott, szinte átlátszó alak. Durand csak nagynehezen ismerte fel benne azt a fiatal leánykát, a ki néhány hónap előtt nála volt. Csakis nagy mélyen fekvő s láztól csillogó szemei árulták el, hogy még él. Megrémülve hátrált Durand.

„Mi baja van?“
„Allítólag sorvadásban volna, de én jobban tudom a baját. A szegénység az, a mi őt megöli. Ha lett volna egy kevés pénzünk, Bretagneba vittem volna s ott az én drágám felgyógyul.“

Durand aztán nevével szólta a beteget, a ki szemeit lassan lassan feléje fordítá. Csak lassankint kezdé őt megismerni és fáradt, csengés nélküli hangon mondá:

„Elofvasta?“
S ő átnyújtá neki a könyvet. A betűk szemei előtt táncoltak; végre megerőlteté magát, s a mint megérté, hogy miről van szó, meglepetésének halk hangon adott kifejezést s kezébe vette szintelen ujjával a kötetet. Arcát élénk pir önté el, megdermedt ajkai mosolyra nyíltak, azután pedig önkívületben visszahanyatlott párnáira.

„Még halt!“ kiáltá az öreg asszony; Durand eszendre inté.

„Magához tér, esend, beszélni akar.“ És a beteg fölé hajolva, a gyenge suttogást, a melyet csak igen fáradtságosan adott ki, iparkodott felfogni, „köszönöm“, rebegették fehér ajkai s lesoványodott kezét a kiadó felé nyújtá. Aztán nagy megerőltetéssel tartván a könyvet, halvány ujjai a fölirat nagy betűit követték: de hirtelen ellökte magától és szivetrázó hangon kiáltá:

„Késő.“

Vérhányás tört elő szájából s befesté párnáit. Mialatt az öreg asszony a beteg körül szorgoskodott, Durand ur egy székbe ereszkedett. Könyvektől rég elszokott szemeiben nedves csillám fénylett. Vigasztaló szókat akart mondani a jajveszékölő ápolónőnek, de a minőkben máskor oly kifogyhatatlan volt, most nem jöttek ajkaira.

„Már itt a földön is ugylátszik angyal volt!“ szolt vegre.

„Oh, a mi azt illeti, önnek csakugyan igaza van“, s lehajolt, hogy a padlóra esett könyvet felvegye. „Hej, mennyire várta már őnt, napról-napra, óráról-órára! Hogy vannak-e rokonai? — Vannak bizony. A kenesi nagy várban élnek a Villersiek és pedig gazdagságban és tisztelben; de e kedves kis leánynak anyját nagyravágyásukban elűzték, mert nem volt nemes.“

„Bizonyosan némi pénzre is szükségük van már?“ mondá, mialatt a szobában fel és alá járt.

„Pénzre? Persze, hogy elfogyott már s még tartozunk a házbérrel is; de alamizsnát nem szabad elfogadnom, mert Diana visszautasítaná“, szolt az öreg asszony ellenkeve, a mikor Durand ur tárcájának tartalmát a kopottas asztalterítőre üríté.

„Ez nem alamizsna, hanem tisztességes kereménye“, mondta. „Bizonyosan sokat dolgozott s ha még találna papirosai közt valamit, szívesen megfizetném.“

„Tudja az Isten, hogy minek is dolgozott, de azokat a szép történeteket sohasem tartotta meg. Mihelyt egyet nekem felolvasott, rögtön elvitte az újság-szerkesztőségbe. „Yemo“, mondta egyszer, „ez fog nekünk pénzt jövedelmezni“. S leverten tért vissza a kis galamb és „várni“ volt összes szava. Várt, várt türelmesen, de hiába, szegénységbe süllyedtünk; boldogult anyjának ékszerait gyors egymásutánban vittem a zálogházba. „Ha megfizetnek munkámért, akkor kiválthatom“, mondta eleinte, de később mitsem szolt. S ime most itt hevernek az aranyak, de már késő jönnek...“

E szókat Durand már tovább nem hallgathatta, hanem némán kiment. „Vége felé jár“, mondta lenn a kapusnőnek. „menjen fel, az asszony egészen egyedül van. Gondoskodni fogok a szükségeseokről.“

Irodájába érve, egyik alkalmazottját becsengette. „Gondoskodjék róla, hogy a „Halálig“ című regényből egyetlen egy példány se adassék el. Egy óra múlva az egész nyomtatványt meg kell semmisíttetnie!“

Antier J. elbeszélése után: **Hispanusz.**

A boldogság dalaiból.

I.

Láttam egy rózsát hogy földre volt tapodva
Illatos virága lent hevert a porba,
Durva kéz letörte, durva láb tiporta:
Csendes eső jött rá, csendes eső verte —
Eltikkadt, elfonnyadt fejét felemelte,
Pedig hogy illatát újra visszanyerje
Ki sem hite volna.

Ismertetek engem: el voltam taposva,
Sötét, nehéz ború ült a homlokomra,
Örökös köny magát a szemembe lopta. —
Oh ha most látnátok, rám nem ismernétek;
Napsugár élesztett, hamat felüditett.
Hogy ily nagyon-nagyon édes ez az élet
Solse hittem volna.

II.

Fehér lepel fedi a tájat,
Az ablakomban jégvirágok, —

Sűrű pihében hull a hó.
Fagyos szélvész súvölt az éjben
Úgy rázza ablakunk dühében...
Itt a mogorva tél apó...

Az arcodon a tavasz sarjad,
Mosolyra nyílik édes ajkad
Szemedből hull a permeteg.
Piciny szíved oly gyorsan dobban
És gyenge tested két karomban
Oly kejeesen remeg.

Boldog vagy-e? minek kutatnom, —
Felírva itt ez édes arcon
A csendes, néma fejelet, —
S míg ajkadat keresi ajkam,
A szív beszél dobogva halkán,
Hogy mily boldog vagyok veled.

III.

Az én kezemben gyűrött írás,
A te kezvedben hervadt rózsa; —
Nem kérdezem, hogy minek nézed,
Te sem, mit olvasok le róla.

Tied egy elmosódott emlék,
Enyim egy elmúlt régi álom...
Temessük el szépen, nyugodtan
Én édes kincsem, boldogságom.

Te az enyim veted a tűzre,
Én meg tied eldobom parázsra,
S kacagva nézzük mint emészti
A kandalló susterző lángja.

Lásd, lásd ily édes boldogságban
Milyen könnyű mindent feledni,
Lásd édesem, hogy megtanultunk
Mosolylyal ajkunkon — temetni.

IV.

Megérintem piciny kacsódat —
Kezem szorítod a kezdeddel,
Megesókolom sorjában újjad —
Még símitod fejem remegve, —
Az arcom éri gyenge arcod —
Szorosabban simulsz hozzája, —
Csókolom barna őz szemecskéd —
Oh mint rezeg selyem pillája.
Átfoglak a remegő két karommal —
Te meg vállamra hajtod szép fejed,
Öllek hosszú édes öleléssel —
Lassan lezárod könyes két szemed.
S míg csókolom így lázban égő ajkkal
Beszédes kedves ajkadat: —
A bársnyos arcodba pír szökik fel
S duzzogva szólsz: „mindég ilyen
maradj.“
Latinovits Stanci.

TOLYAJFOGÁS.

— Egy kisbíró följegyzéseiből. —

Az ember lassan-lassan a kuckóba szorul. Hideg az ájér, metsző szelek járnak, amik megköpülőzik a földet, hogy kevesebb legyen a vére. A jószágot már mind beverték, ott kerdőznek a jászol mellett s nótát tanulnak az ostoros gyerektől.

A kántor urunk a minap már panaszkodott, hogy a háza, amit a fővárosi Rátz Páltól vett, igen beereszti a padlásán a levegőt. Mondtam neki:

— Már ha foltosan vette meg a ködmenyt kántor uram, hát viselje azt csak foltosan.

A mogorótapálcámat akár a tűzbe dobhatnám. A jegyző ural egész nap cinkét fogunk a kis kertben, a kamarában alig heverész egynehány tők, mindent elhordtam onnat. Födöt csináltunk a tetejükből, a fődő egyik szélét oda madzagoltuk az oldalhoz, a másik széléhez meg pecket vetettünk. Azok a zöldes fejú verebek reászállnak, illegetik, billegetik magukat egy kicsikét, de aztán egyszerre csak zsupsz... már benn vannak a kalitkába.

A minap ugy esti nyolc óra tájban kerestem a jegyző urat, hogy hátha valami hivatalbeli parancsot adna ki másnapra. Nem találtam a szobájában. Hol a csószbe kódoroghat ilyen késői időben? Azt gondoltam, hogy a törvénybíróval átmentek a cégéresbe, hogy egypár liter mellett megbeszéljék az adókievetést.

No, ott is voltak. Amint elkerülök a koresma mellett s levágok a kertek alá, a Gyömbérék méheséből csak beszédet hallok ám. Azt mondja valaki olyan vékony fajtán hangon:

— Félek...

A másik meg azt kérdi, hogy:

— Mitől...

Aztán esőnd lett. Meg-meg elkezdtek:

— Eszrevesznek...

— Dehogy. Nem gyujtok világot...

Oda szegődtem a méhes falához. Az öreg Gyömbérnek sok cók-mókja hever odabenn. A vasas ládáját is ott őrzí, abban van a szentmihályi árenda is. Bizonyosan tolvajok vetődtek be. Ni, már emelik is a ládát.

— Pszt, esőndesebben...

— Jaj, Istenem!

De iszen hiába fohászoktok ti a jó Istenhez. Aki tolvaj, az tolvaj s azért van itt a rend, hogy rátok tegye a kezét — gondoltam magamban. Az ajtó reteszét kívülről hirtelen beszögelttem, aztán siettem az öreg Gyömbérhez. A portán csak a béres gyereket találtam.

— Lefeküdt már a gazdád hékám?

— Nem a még. A boltosnál gegyző.

Mentem a boltoshoz. Az uri szobájában találtam az öregot, már egy kicsit mozgott alatta a padló, de ő azért még mindig vedelt.

— Gyűjjon kend! mondtam neki. Csapöre tette a kezét, asztán a szemem közé sandított:

— Nem mék én, már mér mennék? Nem parancsol nekem a bíró, kisbíró...

— Baj van otthon.

— Nem az a baj, más a baj, mondta s tergyeggett a kezével.

— Hiszen még azt se tudja kend, hogy mit akarok mondani!

— Az már igaz. Ördöge van kendnek...

— Hát szedkölöztek kend hamar. Tolvajok vannak a méhesben.

— Thyü!...

— Bizony tyhü!

Ahogy elrincigáltam az öregot s keresztül mentünk az udvaron, a szobájukban már világot gyujtott valaki. Pedig, hogy az öregért mentem, akkor még nem égett. Bizonyosan fölébredt az asszony, az a helyre, takaros menyecske, a ki már második felesége volt a vén Gyömbérnek. Fiatal volt hozzá, inkább leánya lehetett volna! Aszondja Gyömbér, mikor az ablak alá értünk:

— Híjjam az asszony?

— Ne, te ne! még csak az kéne, hogy föllármázza az egész házat.

— Igaza van, kisbíró ur.

— Persze, hogy igazam van. Egy kisbíró urnak mindig igaza van. Most se megynék potyára.

— Oda a szentmihályi árenda.

— Ne féljen kend, megcsipjük őket. Híjjam a jegyző urat?

— Majd ha jól tapogatózunk, most még ne.

Az ajtó reteszében még ott volt a szög; jókor érkezünk.

Még hallatszák is a tolvajok lélegzése. Sokáig tudnak elbánni azzal a vasládával!

— Csak esőndesen legyek kend, biztattam az öreg Gyömbért. Megcsipjük őket, ha addig élünk is.

De előbb mégis belepillantottunk az ablakon. A hold éppen akkor eszött ki a felhő alul s oda vetődött a világa a méhesre. Lesunytuk magunkat az ablak alá; aztán hirtelen megrántottam a vén Gyömbér kurta bekecsét és azt mondtam neki:

— Maradjon kend csak itt; majd én átszaladok a jegyző urunkért.

Három ugrással tul voltam a kerten. Éreztem a hivatalos tekintélyem emelkedését. Milyen fogás, de milyen fogás! Elfut a hírem a vármegyére, földiesérnek az urak s olyan medálit kapok a királytól, mint a Gergely Pista, a ki megmentette a hadipénztárt a bosnyákoktól Hercegovinába.

Nem is gondoltam arra, hogy már jó lenne az asszony közelébe.

Szíkra dobott a sarkom alá a buzgóság; ha azt nem akarom, hogy megégjek, hát igyekeznem köll.

Legényember volt a jegyző ur, az irodába szokta magát beplántálni esténként. Oda mentem az ablak alá, a függöny le volt eresztve, de egy kis nyíláson benézhettem. Be is néztem, oztán hirtelen vissza is fordultam. Jobb, ha a vén Gyömbér teszi oda a szemét, nem én!

Meg-meg elkászolódtam a méhesig. Azt mondtam Gyömbérnek:

— Menjen el kend a jegyző urhoz, ha igazságot akar kend.

Eleszozogott, utána néztem és mosolyogtam.

A mint egy minutig gondolkozom, egyszerre csak dörömbölnek oda benn a méhesben. Aztán beszélnek is.

Azt mondja az egyik:

— Bezárták kívülről.

— Jaj Istenem!

— Nem baj, majd segítünk.

Egészen oda lapultam az ajtófélfához. Ezek a kujonok most meg az ablakon akarnak kijönni, de résen leszek.

Egyszerre csak vakká tették az ablak szemeit. Lessem, várom, hát csak bujik ám ki rajta az egyik. Hirtelen ott termek, átnyalábolom s elkialtom magam:

— Tolvaj!

Erre oztán oda benn elsikoltotta magát valaki. Hogy ki, azt tudom. Ide kinn pedig a fejemre nehezedett a csontos ökle, hogy kié, azt is tudom...

*

Másnap a vén Gyömbér erősen kántározott már, mikor arra felé vetődtem.

— Megyek a városba, a fiskálshoz, hogy adja be a válókeresetet — mondta, laposat pislantva a jegyző urnak portája felé. Aztán oda vetette: más portáján fogtam meg a magam tolvaját. Hát kenddel mi van?

— En is ugy jártam mint kend. Más portáján fogtam tolvajságon a kend fiát, meg — a feleségemet. Adassa be kend a keresetet helyettem is.

Alügy.

N
az ó s
gondoz
miatt n
állított
kegyelm
At
jét, esse
merten
jelenik
fenyeg
békével
Liz
elég nagy
közben
Má
—
nékü" s
Es
Teste-lelk
mellette
Isten sze
pacsirtáva
nézni, mi
s mint h
asztán az
Kik
a sárosi
gyon tete
grónál,
baja élé
állítom, h
lékben, m
felesége
Háro
idején jött
Há
tájára. Itt
öt Garag
Tadé szor
volna Gara
már ped
Különb
Vol
veztek va
termete
fekete éj
talán ann
bolondult
az a piros
betörtöt
ablaka alj
betekintem
homályos
benhagyta
Mikor
ablakánál.
— M
— M
Nagy
„holmik“, e
félét morm
— Le
Csakha
a Birkásék
riadozás. G
— A
Rábíz
Másm
utájában:
Az ut
találta János
— M
Ennél
szájára, hog
rére akadt
nagy volt, d
maradt enny
annyi jó bar
Vasárna
Csunya dolog
mikor közbu
— Ne
egyre! Nem
dában.
Összené
Miért is bán
ják. Ha meg

Mióta...

*Mióta perczél-perce
Lállak édes rózsaszálam,
A szerelmem, a boldogság
Örök lanyát ütött nálam.*

*Nem látok már tört virágot
Az útszélén lelőpáva:
Najveszlett kis madárka
Nem sír, nem nyög a bokorba.*

*Boldogságról zeng a dalem
Édesebben minduntalan...
— Ha a madár fészket rakott:
Lehet-e még boldogtalan?*

Szabodka Gyula.

A JÁNOS.

Nem régiben kint jártam a temetőben s ellátogattam az ő sírjához is. Bizony el kelt volna annak egy kis gondozás. Egészen benőtte a fű, mely az őszi esőzések miatt még akkor is zöldelt. A keresztfája is kidült, én állítottam helyre. Hátha ezen kegyes tettemért egy kis kegyelmet könyörög ki odafönt számomra. Ugyis elkél! Amint igazgattam a sírját, helyreállítottam a keresztjét, eszembe jutott az öregről egy-két apróság. De nem mertem megírni. Még most is attól tartok, hogy megjelenik előttem szelleme egy álmatlan éjjelen s megfenyeget csontos ujjával.
— Lám, lám még a nyugvó poromban sem hagynak békével az urak!

Bizony öreg volt. Hetvenkét év nyomta vállát, mi elég nagy súly, különösen ha fáradságos, örömtelen munka közben mulnak el az évek.
Már 10 éves korában kivette az édes apja az iskolából.
— Pap ugyse lösz belüle, bérös mög lehet iskola nékü' is!

És odaadta bérésnek. Hej, alig várta ezt a gyerek! Teste-lelke megunt már az iskolát, pedig többet vala mellette mint benne. Neki a szabad pusztá kellett. Az lsten szabad ege alatt élni, dalban versenyre kelni a pacsírtával, este hallgatni a nádas rejtelmes ziregését, nézni, mint jönnek fel a kékesszürke égboltra a csillagok s mint hullik le onnan egy-egy tündöklő égi fény. Ez aztán az élet!

Kikerült a Garagos Illés uram pusztájára, oda, hol a sárosdi gróf birtoka találkozik a kövesdi határral. Nagyon tetszett neki az élet. Boldogabb volt a sárosdi grófnál, pedig annak anyja a pénze, hogy minden szobája élére rakott aranyokkal van kipallosva. (Ézt nem én állítom, hanem Erzsóka nénemasszony, ki járatos az ilyfélben, mivelhogy a lánya a sárosdi öreg bérés fiának a felesége.)

Három évig feléje sem nézett a falunak; csak télviz idején jött be.

Három év elmúltával bekerült Garagos uram portájára. Itt nőtt fel szorgalmas deli legénynek. Szerette is őt Garagos uram, a „vén hurecú“, mint a hogy Birkás Tádé szokta mondani. Nem mintha csakugyan hurecú lett volna Garagos, de hát szomszédja volt Birkás Tádénak, már pedig szomszédok közt illő egy kis torzsalkodás. Különben is nagy selyma volt az a Birkás Tádé.

Volt ennek a selyma Birkásnak egy lánya, kit neveztek vala Katicának. Arca pirosabb a pünkösdi rózsánál, termete karesubb a hajlékony nádnál, haja sötétebb a fekete éjfélnél s ő maga egészben fakadó rózsabimbó, még talán annál is szebb valamivel. Képzhetni hány legény bolondult utána. Hej, sok véres harcoknak volt okozója az a piros orca, az a karesu termet, az a sötét haj! Sok betörött fej hulló piros vére festette meg a Birkásék ablaka alját. Megkeserülte az a legény, ki mélyebben mert betekinteni a katica szép szeméibe. Bizonyosan összekerült homályos estén néhány vetélytársával, kik alaposan helybenhagyták a vakmerőt.

Mikor János először ólalkodott a Birkásék zöldszalus ablakánál, megszólította Nagy Iszák Jóska:

— Mióta lettél a Birkásék öcsém?
— Mióta kend járkál a házuk körül, volt a felelet.
Nagy Iszák Jóska, kinek a kezén már tüntek el „holmik“, elpirult e beszédre, elballagott onnan, s olyasfélét mormogott:

— Leítóm még ezért a derekadat!
Csakhamar hire járt a faluban, hogy új legény jár a Birkásék ablaka alatt. Lett erre a legények közt nagy riadozás. Gábris Jóska, hatalmas szál legény, elkerítette:
— Az anyja keservét, bizzátok csak rám!
Rábízták.

Másnap este torkaszakadtából énekelt a Birkásék utcájában:

*Megverek valakit,
Vagy engem valaki,
De az én galambom
Ne szeresse senki!*

Az utolsó szónál odaért a Birkásék ablakához. Ott találta Jánost. Belekötött.

— Mi az nyálkás?

Ennél se mondott többet. Olyat kapott arra a dalos szájára, hogy menten elment a kedve a dalolástól. Emberré akadt s azért jónak látta tovább menni. A milyen nagy volt, olyan gyáva és szájhős volt ő kelme. De nem maradt ennyiben a dolog. Nem azért volt Gábris Jósának annyi jó barátja.

Vasárnap délután körülöfték Jánost a játszón. Csunya dolog készült. Néhány legény már emelte a botját, mikor közibük rohan Birkás Katica.

— Nem szégyenlik magukat kendtek? Ennyien egyre! Nem így kell megmutatni, ki a legény a csárdában.

Összenéztek a legények s nem bántották Jánost. Miért is bántották volna. Ha őt bántják, a lányt is bántják. Ha megverik is, mégis őt szereti Birkás Katica.

Szerette is.
Megnyitott holdvilágos éjjelen a zöldszalus ablak s az ablaka előtt álló fák mennyi boldogságnak voltak tanui. Egy napon megszólítja János Kovács Pált, a keresztapját.

— Pali bátyám, kérném valamire.
— Mire fiam?
— Megteszi?
— No ki vele!
— Kérné meg a számomra a Birkás Tádé leányát!
A jó Kovács Pál szinte hüledezett.
— Nem okos dolog ez tőled öcsém, hogy szereted a Birkás Tádé lányát. Ugy se adja neked. Nincs neked egy ásonyom földed se. Földhöz ragadt szegény ember az apád. Birkás Tádé meg a gazdag Gábris-gyerekek szánta a lányát.
— Mindezt tudom Pali bátyám, de bízom azért.
Gondolkozott egy ideig Kovács Pál, végre megszólalt:

— Szeret-e téged az a lány.
— Szeret!
— No akkor megpróbálom!
Megpróbálta.

Mosolyogva hallgatta végig Kovács Pál beszédét Birkás Tádé s a végén megszólalt:

— Megtisztelt nagyon szomszéd uram, de nem adhatom a leányomat. Meglehet, hogy szeretik egymást, de a szerelemből nem lehet megélni. Nem adhatom!
János még az nap elment a hatodik megyébe parádés kocsisnak.

Többször mesélte nekem szerelmét az öreg s a végén mindig hozzátette:

— Hej, hogy nem tudtam leütni azt a Gábris Jóska! Nagyon szép öreg ember volt. Egészséges mint a makk, de nyugyiló.

— Csak hitvány nép az a fehér nép, szokta mondogatni.

Hogy miért hitvány, azt nem magyarázta meg. Öregkorára meggyült neki egy fehér-cseléddel a baja. A szolgabíróék szakácsnéja annyira kedvében tudott járni az öregnek, hogy az többször megállt vele beszélgetni. A beszélgetés később egész bizalmassá fejlődött olyannyira, hogy néhány vasárnap délutánt együtt töltöttek beszélgetve a régi jó időről.

Mindenki azt hitte, hogy házasság lesz a dolognak a vége. De nem az lett.

Egyszer csak vége szakadt a vasárnapi beszélgetéseknek Szeget ütött ez fejembe, de nem bírtam az okát megtudni, mert szorgalmasan került az öreg. De mégis csak megcsiptem.

— Mikor lesz a lakodalmom, bátyám?
— Hitvány nép az a fehérenp, uram: felelte szomoruan. Megtudta, hogy van egy kis pénzeszkém, azért akart a párom lenni. Hitvány az a fehérenp, hitvány!

Majd hozzátette:
— Oszlán meg nem is nekem való az asszony. Öreg legény vagyok én már.

Ezután betegeskedni kezdett az öreg s egy szép napon elköltözött ez árnyékvilágból. Nem voltam a halálos ágyánál, de állíthatom, hogy ezek voltak utolsó szavai:

— Hitvány nép az a fehérenp!
Pénzeszkéjét mégis a szolgabíróék szakácsnéjára testálta. Az halálból néhány vasárnap koszorút vitt a sírjára. Most már feléje se néz...

Mégis hitvány nép az a fehérenp.

Korbai Árpád.

Karácsonyi álmom

— Russ. —

*Karácsony estjén
Szív gyermekeimvel
Tök szép álmot szőttünk:
Tiszta boldogságról,
Édes szerelétről
Szélt a reményesgünk.*

*Oh! te fehér galamb,
Te, iyi szép madár
Szélt le ide újra!
A hideg keltekle
Csak egy csepp reményt önts
Hogy szívük felgyijtsa.*

*Tün felenged újra
S hűt majd sugára
A türelő napnak.
S boldogtalanságról,
Embergyűlétről
Nem panaszkodhatnak.*

Székési Jenő.

A SZÉP ETELKA.

A helyet, hol e kis történet lefolyást nyert, nem mondok meg; később azt hiszem, ugys ráakadnak — nélkülem is. Elég, ha annyit mondok, hogy élt egy városban két jóbarát. Az egyiket Tályogosi Jánosnak, a másikat Hályogosi Sándornak hívták. Jó barátok voltak és mégis vetélytársak. Mert Tályogosi is, meg Hályogosi is egyszerre szerették meg Szól... (majd elszóltam magam!) legszebb leányát, egyik pompásan kifejezett viruló rózsáját, a szép Etelkát.

Tályogosi is, meg Hályogosi is orvos volt. Azonban két különböző szakmában dolgozó pályatársak voltak. Tályogosi a kétlábú emberi-állatokat volt hivatva gyógyítani, míg a legjobb barátja, Hályogosi, a négylábúakat, ugymint beteg lovakat, szarvas és szarvatlan marhákat kurálgatta.

A város legszebb leányának papája többszörös haztulajdonos és városi képviselő volt. Hályogosi? No, hogy ez a körülmény lényegesen fokozta a szép Etelka irányában a két fiatal orvos, Tályogosi és Hályogosi kebelében táplált hő érzelmeket.

Tályogosi hirtelenszöke ifju volt, esinos bajszot viselt, melyet nagyon sokan megirigyeltek tőle. Hályogosi? No ez már csakugyan derék ember tőle ment. Barna ifju volt és szépen gondozott fekete körszakáll díszítette fiatal, ráncatlan arcát. Ambrándos, mindig lesütve tartott szemébe pompásan illet a kissé horgas orra szorított aranykeretű ciszétő.

Most már tessék két ilyen derék ifju között választani! Nem nagy választék az igaz. S bizony mondom, sokszor belefájdult a szép Etelkának a feje is abba a gondolatba, hogy vajjon, melyik lesz az igazi. Mert Etelka mind a kettőt egyformán szerette.

A sors, mint tudjuk, nagyon szeszélyes. A véletlenel többször össze szokott játszani és itt is ugy intézkedett, hogy Tályogosit és Hályogosit nagyon sokszor összehozta a város legszebb leányánál... Valahányszor csak kifejezést adtak hő érzelmeiknek és biztosították Etelkát mély, kiolthatlan szerelmükről.

A szép Etelkát az udvarlók mindig csak az esti órákban látogatták meg. Mert Tályogosi is, Hályogosi is el voltak nappal foglalva. Az egyik a szenvedő emberiséggel, a másik a szenvedő marhákkal. Azonban, hogy az imádott leány ne csak este foglalkozzék velük, hanem nappal is, arról gondoskodtak mindketten.

Ejjel levelet írtak és bedobták a szekrénybe. Hogy a postán-e, vagy máshol, azt nem tudnám megmondani. Elég az hozzá, hogy reggelenként levelet is kapott a szép Etelka.

Ha Tályogosi szerelmes levelet írt imádjottjának, bizonyosan Hályogosi is írt rózsaszínű levélpapírosra, a mely nagyon természetes, hogy tele volt bókokkal és szerelmi ömlengésekkel.

Tályogosi is, meg Hályogosi is sűrűn adtak az imádott leány ablaka alatt éjjeli zenét. Ha Tályogosi festerpromenádot csinált a szép Etelkának, mire a ház elé ért, már bizonyosra volt vehető, hogy ugyanabban a percben ért oda az arra defilírozó szerelmes vetélytárs, Hályogosi is.

Es mennyi esokrot kapott a szép Etelka! Nem mondok sokat, ha azt állítom, hogy a tisztelendő urnak a Riska tehene legalább is négy napra jóllakott volna a kapott esokrokkal. Mert ha Tályogosi egy pompás virág-bokrétával kedveskedett a szép Etelkának, bizonyos volt, hogy ugyanabban a pillanatban ért oda a hordár, már mint a Hályogosi küldötte, egy kifogástalan izléssel kötött virágbokréttával.

Etelka névnapján Tályogosi éjjeli zenét adott. Alig érkezett azonban az imádott lény ablaka alá a felfogadott Farkas Ferenc bandája, a másik oldalról felbukkant a Hályogosi által felfogadott Rác Rudi bandája, mely szintén állást foglalt a kedves ablaka alatt, azzal a határozott szándékkal, hogy a kiadott parancshoz híven, ott megszólaltassa nyirettyűjét. Mindegyik cigánybanda az illető szerelmes vezénylete alatt: elfoglalta a kijelölt pozíciót.

A vetélytársak, már mint Tályogosi és Hályogosi, nagyon természetes, hogy az éjjeli sötétség dacára farkaszemet néztek egymásra. Hogy pedig egyik vagy másik visszavonult volna, arról ily körülmények közt szó sem lehetett. Ez egyenlő lett volna az Etelkáról való lemondásról. Ez a szándék pedig egyikben sem létezett!

Tályogosi is, meg Hályogosi is, egyszerre adták meg a jelt az általa felfogadott banda primásának a muzsika megkezdésére.

— No most! Hajrá, haj!

Mikor az adott jelle Farkas bandája rárántott az előre megállapított „Képeddel alszom el“ című nótára, ugyanabban a pillanatban a másik banda rárántott a „Sajó kutyám, jaj be mélyen alszol“ címűre. Mindegyik banda olyan erővel húzta a maga nótáját, akár csak Jerikó városát akarták volna bevenni. Ugy, hogy mig Farkas fel akarta mulni Rácot, addig Rác ugyekezett felülmulni a Farkas bandáját.

Erre az összekevert nagy dalnokversenyre az eddig eszendes utcában hirtelen nagy riadalom támadt. A szokatlan zajra a jámbor házörző ebek ijedt vonítással kontráztak bele a sikerült szerenádéba, mire olyan pokoli macskazene keletkezett, hogy néhány elkeseredett férj azon hiedelemben, hogy itt a végtélet napja, megcsókolta az — anyósát.

Karácsonykor az izraelita jótékony-nőegylet táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendezett a „Kóser libamáj aprólék“ című vendéglőben.

Kiegészítésként megjegyzem, hogy Etelka zsidó volt, a két hevesvérű udvarló pedig keresztény; azonban ez nem változtat a dologon semmit.

A bál királynéja, természetesen a szép Etelka volt és az is magától értendő, hogy a két orvos frakkot, klakkot és lakkot öltve, szintén résztvett a mulatságon.

A „Kóser libamáj aprólék“ teljesen megtelt előkelő közönséggel. A díszesen dekorált nagyterem ez alkalommal fényárban uszott. A falakon aranykeretű tükrök ragyogtak, a csillároknak pedig hatos szállu legfinomabb stearin-gyertyák hintették szét pazarfénynyel a világosságot. A teremben köröskörül bécsipiros kartonnal bevont padok voltak elhelyezve, mig az ablakokra drapériás jute-függönyök borultak.

Hanem a padló — az kudarcot vallott! A „Kóser libamáj aprólék” vendéglőse ugyanis megparancsolta szolgálójának, hogy estére vikszolja ki a nagyterem padlóját. Jancsi szösz szerint vette a parancsot és oly gyönyörűen kisüvickolta a padlót, hogy úgy ragyogott a fekete fényesség, akár egy lakk-topán. Az igaz, hogy száznegyvenkét skatulya fénymazat használt fel.

Egyszerre csak Farkas bandája a négyest játsza. Tályogosi és Hályogosi, mintha összebeszéltek volna, mind a ketten a szép Etelka elé rohantak és előtte mély pukkedlit vágva, egyszerre szóltak hozzá:

— Oh nagyság, világ szépe: szabad kérnem a négyesre?
— Lelkem eszményképe, lehet szerencsém egy percre?

Valljuk meg, hogy a szép Etelka zavarba jött, mert nem tudta elhatározni, hogy kinek adjon kosarat. A kettő közül egyiket sem akarta kitüntetni, sem megsejteni. Míg a szende angyal a pillanatnyi meglepetés zavarának hatása alatt állott, a négyes megkezdődött.

Tályogosi ügyesebb volt mint társa, mert nem várta be Etelka elhatározását, hanem e szóval:

— Megengedi szép Etelka? — karjába fűzte az imádott hölgyet és a táncoló párok közé állott vele. De most vette észre, hogy nicsen — vis-à-vis; a nélkül pedig négyest táncolni teljes lehetetlenség.

De még sem volt olyan nagy baj, mert Etelka mamája rögtön észrevette a vis-à-vis hiányát s mialatt Hályogosi felocsudhatott volna meglepetéséből, hogy az orra elől a szép Etelkával elkilimpált a gyűlölt vetélytárs, a drága földi lény mamája már a karjába csimmeszkedett.

Midőn pedig Hályogosi teljesen magához tért volna, azt vette észre, hogy ő a mamával táncolja a négyest és hogy a Tályogosinak és a szép Etelkának a vis-à-visja. A táncosnőjével szemben véghetetlen figyelmesen, udvariasan és előzékenyen viselte magát, úgy hogy kegyét teljesen megnyerte.

S így bekövetkezett az a körülmény, hogy míg Tályogosi nagyban csapta a szelet Etelkának, ezen idő alatt Hályogosi meghódította a hájas mamát.

Mind a kettő bízott az isteni gondviselésben. Mind a két udvarló hitt, remélt és szeretett. Tályogosi is, Hályogosi is.

Oh de ahol a szerencse, ott van a szerencsétlenség is. A szép Etelka a bálon annyit táncolt, hogy beteg lett. Elhívták tehát a leányhoz gyógykezelő orvosnak — Tályogosi.

Elképzelhető, hogy mennyire örült Tályogosi, mikor a gyönyörű beteghez hívták. Oh, de kimondhatlan bubánat és keserűség marcangolta Hályogosi szívét, mikor megtudta, hogy a beteg ideált a gyűlölt vetélytársa gyógykezelője.

Miért lépett ő a lódoktori pályára? Ha most emberek kuralgatna, nem adná oda a félvilág kincseért, mert bizonyosan ő gyógykezelhetné a szép Etelkát.

Hogy bánatának keserűségét megédesítse, betért a „Bodegá”-ba és ott keserves sóhajások között sűrűn hajtogatta a boros poharat. (Hogy csakugyan megédesült-e az ő nagy keserűsége, nem hiszem: mert a bor átkozottul savanyu volt.)

Mint előbb mondtam, a vetélytársak sűrűn találkoztak. Itt is úgy történt. Némokára Tályogosi is betért a bodegába, de akorra már Hályogosi kedélyét felizgatta a sok mis-más. Aztán meg az is rendkívül boszantotta, hogy jelen volt gyűlölt vetélytársa, a ki olyan szerencsés, hogy megtapogathatja az imádott leány üterét. Erre a fölfedezésre a bajsz mérgesen kezdett mozogni és tulajdonosa tehetetlen dühében a fogait csigorgatta.

Véghetetlen kejes érzéssel nézte Tályogosi a vetélytárs haragját s hogy tovább boszantsa, indiszkrét dolgokat kezdett pácienséről beszélni, mire aztán Hályogosi felugrott és Tályogosihoz lépve, olyan nyaklevest röpitett feléje, hogy ikerestvérek között is dupla porció számba ment volna.

A kínos jelenetet nem követte párbaj, hanem e helyett mind a kettő elutazott. Hogy hova mennek, azt senkinek sem mondták meg. Két hónapig voltak távol, mikor aztán hirtelen itthon termett mind a két orvos.

Praktikus ember volt a doktor is, meg a lódoktor is: alig hogy hazajöttek, megkérték a szép Etelka kezét és a — hozományát.

Először a Tályogosi ment be a papához és megkérte leánya kezét.

— De hisz ön keresztény! mondá a papa.
— Csak voltam, most már zsidó vagyok, viszonzá rejtélyes arccal a kéré.

— Hogy-hogy? — kérdezte csodálkozva az öreg virilista.

— Ugy kérem, hogy áttértem a zsidó hitre és lett belőlem Tályogosi Jakab.

A papa mindent kilátásba helyezett. Biztatta, hogy ne csüggedjen.

Ezen idő alatt Hályogosi meg a mamánál volt bent és szintén megkérte a leány kezét.

— De hisz tudtommal Hályogosi ur keresztény! — mondá a hájas mama.

— Oh nagyság, kezeit csókolom, csak voltam, most már zsidó vagyok! — mondá Hályogosi nem kevésbé rejtélyes arccal, mint vetélytársa.

— Hogy-hogy? — csodálkozik a mama és a homlokára tolja fel az okuláriumot.

— Ugy kérem, hogy az önök vallására tértem át és lett belőlem Hályogosi Salamon.

A hájas mama lekötelező mosolylyal szintén kilátásba helyezte, hogy neki adja Etelkát. Biztatta is, nehogy elcsüggedjen!

A választás persze nehéz volt, mert a papának jobban tetszett Tályogosi, míg a mama Hályogosit szerette volna vejének.

Etelka meg mind a kettőt szerette és miután szívében a Tályogosi név már egészen összeforrta a Hályogosi névvel, részéről szívesen beleegyezett volna abba, ha egyszerre mind a két kérője elvonná is e cég alatt: „Tályogosi és Hályogosi.”

A papa és a mama természetesen elszörnnyűködtek erre a naiv kívánságra s megmagyarázták kedves leányuknak, hogy férjnek egy is elég... ez nem lehet kompanista-üzlet.

Míg a családi konferencia tartott, de a melyen nem

tudtak megállapodásra jutni, kopogtak az ajtón és belépett a sürgönykihordó.

A papa felbontotta a sürgönyt és mikor elolvosta annak tartalmát, arca mosolyra derült.

— Mondj aranyos Etelkám, szívem gyönyörűsége: Tályogosi-e vagy Hályogosi?

— Kedves jó apám, én mind a kettőt szeretem. És érzem, hogy akármelyikért szívesen megtudnék halni.

— No, ha így áll a dolog, akkor figyelj egyetlen kincsem. Kedves nagybátyád, az én szeretett öcsém, ezt sürgönyözte.

Bátyám! Farkasvölgyi Izidor, a „Farkasvölgyi és társa” cég beltárgya, holnap leánynezőbe megy hozzád, mert megtetszett neki a te leányod, az igazán szép Etelka. Jól fogadjátok a kérést. A fiatal tyukhust nagyon szereti galuskával; hívjátok meg vacsorára. A gewaltige Dori vagyona körülbelül huszonnyleezer forint. Csókol öcséd Aron.

— Nos Etelka szívem, határozta? Tályogosi-e vagy Hályogosi?

A szép Etelka hosszu selyempillát szemérmesen lesütve, nyárfagalyhoz hasonló búbajos rezgessel suttagta.

— Meggondoltam magamat, tatuskám. Nem kell nekem sem Tályogosi, sem Hályogosi.

— Hát kicsoda kell neked? kérdezte örömtől sugárzó arccal a papa.

— Senki más, mint a — Farkasvölgyi Dóri.

Hevessi Jenő.

Ha az élet...

Ha az élet hullott könyöm

Észefolyva mind egy helyre:

Azokból egy ártási.

Beláthatlan tengeri kenne.

Éted hitét sóhajtam,

Ha mind a tengerre szállna:

Azokból egy félmelet.

Síró, dülő okán válna.

Ugy szeretném, hogyha szíved

É tengeren hajó volna,

Mélyet ez a síró okán

Hiálmasól-hullamra dobna.

Tudom, tudom, a kis hajó

Háromnyosa, az ézelem,

Ésodálattal megimádná

Est a vihart a tengeren!

Szabadka Gyula.

A Z I D E Á L.

— Tanulságos történet. —

Írta: **Virter Ferenc.**

S z e m é l y e k:

Figaró ur.	Gaga kisasszony.
Director.	Pompon "
Nitouche kisasszony.	Kiki "
Márkus, inas.	Karhölgyek.

I. JELENET.

A ** színházban. — A kulisszák mögél áthallatszik a közönség tapsvihara

Figaró ur

a folyosón járkal és önmagával beszélget:

Nos, Figaró ur, rajta hát!

Mutassa hősi szándokát.

Őn idejött, egy eszme bántja,

A régi kedves csalafasága,

És tudja, itt vigaszra lel: —

Nos, Figaró ur, kezdje el!

A director ajtaján bekopogtat; majd belép:

Director ur, pardon ezerszer;

De úgy hiszem, Ön hirtől esmer:

Jean Figaró —

Director:

Director én. —

Valóban régen ösmerém

S örvendek, hogy ma szembe látom,

Egy Figaró ur: jó barátom!

Figaró ur:

Director ur, egy kérelemmel

Kerestem én fel Önt ezennel.

Helyet foglal.

Őn tudja, hire nagy nevemnek,

A hölgyek, urak mind ösmernek;

Gróf Almaviva alter egom:

Szerelmi vágy a kínzó békóm.

A nagy tudást — oh fájdalom —

Rég megtanultam, mind tudom

S oly nagy fejem van tőle im,

Hogy hordani is mennyi kín! —

Szívem meg oly füressé lett:

Tompultá tette lelkemet.

Mint Faust barátom, úgy vagyok:

Tulokat érzek s gondolok.

Volt már szerelmem több ezernél,

Kicsinyhitűbb amaz-emennél;

Megcsalt az egyik s feledett, —

A másik sohse szeretett

S a kit, megunva, én hagyám,

Még az imádott igazán.

Voltak barátim: gentlemanek,

Bárgyuk, geniék és becselének:

Mindannyi öuzó volt velem:

S barátimnak nevezem.

Rége volt álmaim...

Poros kőd til ma bájain!

A separék mámorvilága;

Szerelmi kéjek őrtült vágya;

Nagyuri élet, pompa dísz,

Miket a küzdő szépek hisz; —

Krakélerség a becsület nevével,

Mi ellen mégis minden stréber érvel;

S dicsőnek hirtelt semmiség: a lét...

Ösmérem mind: a véget s kezdetét.

Félszázezer a jövedelmem —

És nincs örömem semmiben sem.

A legnagyobb gyönyör ölében

Erőt vesz rajtam mindenképen

A legnagyobb, szörnnyű bajom:

Az unalom! — az unalom.

Zokogva elfödi arcát.

Próbáltam mindent ellene

S hiába! — Uj szív kellene.

Director

zsobkendőjét könyvtelt szeméire nyomva:

Öszintesége jól esik, —

Szemem könnyekkel megtelik.

Keservét értem s érzem...

Kivájon bármit, megteszem.

Figaró ur:

Director ur, oh köszönet,

Hogy szíve rajtam megesett.

Tudtam is ezt, hogy önhöz jöttem

És már ezer reményt is szöttem.

Sziuháza nagy, van hölgy elég,

A kik közül választanék

Egyet, kívül majd elvonultam

S platói szívvél érezem,

És kéz a kézben, néma ajkkal,

Bolyongok erdőn és mezőn.

De szöke kell csak, s kék szemekkel,

Csak szüzi tiszta ideál,

Kiuck sylphidi lágy karjában

Lelkem vigasza helyre áll.

Director esenget.

Márkus belép:

Parancs, uram! —

Director:

Nitouche kisasszonyt

Egy percre kérem ide fel.

II. JELENET.

Nitouche k. a.

belép: koblen temérek virág, mik betöltik illatukkal a szobát.

Figaró ur magában.

Ez illat — ah!... Mily kél lehet,

Ha ő szeretne engemet!

Director Nitouche kisasszonyhoz:

Ez ur — a kedves Figaró —

Hallotta: Önnök hire jó

És lángban égő lelkiben

Felgyult önért a szerelem:

A szerelem, egy hü barátság,

Mely fényt, gyönyört és áldvöket ad; —

A szerelem, mely oly igaz,

Hogy minden büra szent vigasz.

Figaró ur:

Kisasszony, kérem hallja meg:

Mi bántja fájo lelkemet.

Volt részem sok hazug hitében,

Bizva már annyinak szívében;

Voltam szerelmes magam is,

De megcsalt nem egy kis hamis.

Ez éjjel, álmanm lágy ölében,

Találtam végre ideált, —

Egy szöke lányka édes ajka

Lehelve rám szüz mosolyát. —

Ez álmanm óta nincs nyugalmam:

Csak ő, a tiszta lányka kell,

Ki bünös lelkem átkarolván,

Az ideálig feleml.

Gróf Almaviva és Boccaccio,

Az átkozottak, — el velök!

Szent Plató lesz a mintaképem,

Csak érte, érte hevülök!...

Nitouche k. a.

gondolkozva járkal néhány pillanatig, aztán szilárd hangon:

Tisztelt uram, Figaró ur,

Megrezdül lelkemen a hír.

Mai korunkban jóleső

E tiszta hév, a nemes hő.

De hogyba tölem kéri azt.

Nem nyujthatok magasztosat:

Az én szívem bimbói

Minden csak nem — platói.

[Kécses mosolylyal el.]

Figaró ur

álmadozva néz utána:

Azt hittem: ő az! s oh, mi szép!

De percnyi volt — s eltűnt a kép.

[Elmereng.]

Director:

Figaró ur, mért csüggedez?

Ha ő nem, úgy hát másik lesz!

[Csenget.]

Márkus belép.

Director:

Gaga kisasszonyt kéretem.

Márkus:

Uram, azonnal itt leszen. [El.]

III. JELENET.

Gaga kisasszony

belép s mosolyogva F. urhoz lép:

Figaró ur, tudom, hogy ön

Mit óhajt tőlem? Köszönöm

Bizalmát én irántam,
Bár azt sohase vártam.

Már öltözöböl öltözöbe
Jár kűnn az ön meséje;
Nitouche regéli s mindenik
Hallgatva gyűl köréje.

A primadonna s kardalosnő
Egy „Plató” urról cseveg itt
S az öltözöböl poétánk
Már lantra fűzte rimeit.

Kedves uram, az én személyem
Képviselőkép van jelen
S a többi tarsnőm képviselve,
Nos hallja meg feleletem.

Szívünk van nékünk mind a hánynak,
A szöke és a barna lánynak;
De érzelmünk bimbói
Minden — csak nem piatói.

[Az ajtó nyílik s belép:]

A kar:

Ah tisztelt, kedves Figaró,
Ki nem szeret, az mind bohó!
Plató rég megavasodott
S szíve sohsem is dobogott.
Ördög vigyen minden theoriát!
Csak az a szép, ha kej hat át.

Ah tisztelt, kedves Figaró,
Ki nem szeret, az mind bohó!
Plató rég megavasodott
S szíve tán sohse dobogott.
Hahahaha!

Director:

Nos, Figaró ur!

Kar:

Hahahaha!

Director:

Mit szól ön ehhez?

Kar:

Hahahaha!

Gaga kisasszony:

Csak térjen vissza régi kedveséhez
S csókolja meg, ha ajka csókra éhez!

Kar:

Csókolja meg; —

Csókolja meg, ha ajka csókra éhez!

Gaga kisasszony:

Platót hadd fedje pora már
S ki így szeret, az csak számár!

Kar [körülfátalozja F. urat]:

A szerelem ah, mily gyönyör!
Ha néha tan meg is gyötör,
Vigasztaló — s az nem veszély...
S mily édes — ah! — a kéj, a kéj!

Nitouche k. a.

Gaga " "

Pompon " "

Kiki " "

Jó éjt, Figaró!

Kar: Hahahaha!

Nitouche k. a.

Gaga " "

Pompon " "

Kiki " "

Jó éjt, Figaró!

Kar [mind távolabbról]: Hahahaha!

[Végre esend lesz.]

IV. JELENET.

Figaró ur

megsemmisülve áll egy helyt: — egy idő múlva felsőhajt:

Csak álom volt!

Director:

Csak álom.

Figaró ur

elmereng, miközben álomképzetében egy mosolygó szöke fő tünik elő

álmai ködéből:

Ah, ő!... Vajh! megalálom?

Director:

Itt más segítség nem marad,

Mint hogyha szüntelen kutat.

Keresse; — látha felleli?

És hátha ő is keresi?

Hisz akik összeillenek,

Összehozzák az istenek.

Figaró ur:

Valóban úgy! — Nos, újra hát!

Kedjünk el újból a munkát.

S ha fellelem, Directorom,

Majd bemutatom, elhozom.

[Elindul]

Director:

De várjon, kedves Figaró!

Urravalónak jó leszen,

Ha ő egy lámpát is viszen.

Ah! itt van épp egy ósadarab:

Diógenestől rámmaradt, —

Nos Figaró! —

Figaró ur

Addió!

[Függöny.]

Egy gyűrű.

Hogy járnak-kelenek kint a nagy tömegben

A kasszi, kincsekre vágyó emberek,

A mások kárán gazdagodni vágyók,

Nik a mammonnak adják lelküket!

En nézem őket csendes esánalemmal,
Hogy fáradatosan éjt és napot:
S örök békével nyugovó esíremben
As újjamon egy gyűrűt forgatok.

Enézem azt a nyurga Don Juant, ki
Végig bicceg esás utón, esás teren,
Mi mint Anacover esítalan esatangel,
Ninek nem más, csak sport a szerelem,
Nézetül járok annak a nyomában,
Mi éjken vigyás egy ablakot, —
S míg hallgatom vágyó eshajtosodót
As újjamon egy gyűrűt forgatok.

Eljönnek hozzám régi ismerőeim
Egykor hűséges társaim nekem;
S most alig-alig ismerek reájok, —
— Mind oly esokatlan, mind oly idegen.
Nézetlenül vezsem, ha látogatni jönnek
Má társaim, a bút és bánatot
Míg türelmetlen várom társaságuk
As újjamon egy gyűrűt forgatok.

S ha olykor-olykor bánt is egy kicsiny baj
Es felfakadna egy-egy régi esob,
Ma tán valami kellemetlen érint,
Mit elkerülök mégis nem lehet:
Nem sírok úgy, mint egykor réges régen,
Esomeimben többé kény már nem ragyog:
Nézetlenül várom társaságuk
As újjamon esünetlen forgatok.
Latinovits Stanci.

A VIGÉC ÁLMA.

(Karácsonyi karcolat.)

Írta: Del Toró.

Az első hépelyhek nemcsak leballottak a jóságos égből, de utánuk bőségesen következtek a többiek is úgy, hogy karácsony táján már prémes bundába kellett burkolozni azoknak a teli madaraknak is, akik nem mentek el szebb hazát keresni, hanem megmaradtak a saját honukban... vigéceknek.

Ezek bizonyosan egy gondolkoztak, hogy: „másutt is volt jó dolgom, de a szívem csak azt mondja, jobb otthon.”

Ilyen teli madárka volt: Goldstein Számi is, akiről azonban — minden felreertes kikerülése végett — kijelentem előre, hogy nem született Munkácsou, hanem itt egy tiszparti városkában ringott az aranyos bölesője.

Ha a bölesője aranyos is volt, mégis sok viszontagságon ment keresztül a mi Számiuk, míg nem „ezüstben utazhatott”, levén ő megbizottja valami kina-esütőt fabrikáló gyárnak.

Igy, karácsony táján, éppen a szülővárosába vetődött, hogy érvényt szerezzen a cég hamisítatlan gyártmányának. Mikor pedig napközben kifáradt a sok kajabálásban, elment a „jó pipákat” felkeresni az éjjeli mulató helyeken. Ilyen mulató helyek is, meg jó „pipák” is akadnak minden valamire való magyar városkában.

Egyszer olyan helyre vitték őt az örökké mozgó lábai — a melyekről az volt följegyezve a teremtés könyvében, hogy olyan egyenesek, mint az új hold szarvai — ahol igazi régi pajtasokra akadt, akik humoros jó kedvvel fogyasztották a szögdi buccák hamisítatlan nektárját és — magyar gyerek létükre — éppen nem törődtek azzal, hogy hajnal tájban önkéntelenül is a „német sillert fordították” — könyv nélkül.

Számi nagyon hamar jól érezte magát a vig cimborák között és csakhamar megfélejtkezett arról, hogy ő csupán csak „ezüstben utazik”, azért is gondolt egy merészet és nagyot és elhatározta magában, hogy most már „szerelemben is fog utazni”.

A jó cimborák segédkeztek neki a járatlan uton és olyan tanácsokkal szolgáltak a „szerelem iskolájából”, hogy ha Számi nem „vigéc”, hanem szellem-bélett dandy lett volna, hát a hájfejű papák és a parti vadászó mamák menten kérdőjelbe törtek volna meg a nagy hangzású frázisok előtt.

Számi eleinte csak hallgatta ezeket a mennybéli paragrafusokat, aztán pedig, mikor már sokat nyelt a „jóból” is, meg a kitudó „prelekióból” is, egyszerre csak fölbredt benne a „nemzeti virtusa”, elkialtotta magát: „vagyok olyan legény, mint te...” és mint valami éji pillangó, hirtelen odaröpült a „kassziros frajla” trónusához — kurizálni.

A feje a föld központját kereste ugyan, de a szíve a magasba vágyódott. Csupa tűz és láng volt az egész gyerek.

Es el kezdett szavalni a „kassza-királynő” előtt. — Nagysád ongyol, o ki az égből pottyanta mogát olá... —

— Jeszusom, ná!... mondta rá a kisasszony egy kissé kétes hangon.

— Aztat mandak éhn, oki vodjok egy bonkár o Galdstein cégtü.

— Ah, ah!... csodálkozott az éj tündere és villogó szeméből ragyogó sugarakat lövelt a „bankár ur” sápadt ábrázatja felé, aki a menyországot vélte fölfedezni a lámpa pislogó világánál a szép nympa csalfa kacintásában.

Es Számi tovább is sziporkáztatta volna az „uraságtól” levetett tites gondolatait, ha a „rabvalló karcos” tótágat nem állt volna a szerelmes keblében és földre nem silányította volna azokat a gyenge „löcsöket”, amelyek elég erősek ugyan egy-pár ezüst evőeszköz (magyarul: eszcáj) elviselésére, de nagyon is gyengék a bor hatalmának az ellenállására.

Számi elázott, mint a zentai gőzfürdő és rombadólt a kassziros kisasszony lábainál.

A barátai „közéröbéli adakozás” folytán nagy nehezen talpra állították ugyan, de lelket többé nem tudtak belé önteni. Kivezettek hát az utcára és szélnek eresztették. Hadd utazzék tovább akár ezüstben, akár szerelemben, hisz egész életében úgy is csak utazó volt.

A szél keményen fútyult, szilaj nótákat, és aki halandó ilyenkor kísértette az Istent, azt úgy vágta valamelyik ház sarkához, hogy „palacsinta” vált belöle, a kerékenagyságu hépelyhek pedig fehér lepedőbe takarták be, hogy a „szusz” egészen ki ne szoruljon belöle.

Számit éppen a városháza kapujában érte ez a kitudó szerencse. Odalapult a kapufélfához, de nem „síratta a gazdáját”, hanem, mert a nagy kimerüléstől újra felmondta lábait a szolgálatot, egy „puha kő-vánkosra” hajtván le elárvult fejét, — mély álomba merült.

Álmában tovább is kacérodott a szerelem isten-nőjével, és mikor már egészen rózsaszínbén látta a világot, még ezzel sem elégedett meg, hanem meg akarta látni a menyországot is. Nagyon kíváncsi volt arra, hogy milyen lehet ott az élet, ha már itt a földön is gyönyörű a paradicsomi kert.

Repült tehát a sürű hórételen keresztül fölfelé. A menyország kapujában valami laikus ajtónálló volt — mert szt. Péter szabadságot kapott a karácsonyi ünnepekre — aki aztán nem volt tisztában azzal, hogy beboacsátható-e oda boldog-boldogtalan.

Goldstein Számi nagyon tudott kiabálni, a jámbor ajtónálló megszánta tehát a könyörgő „vigéce” és belökte az ajtón.

Számi isteni gyönyörűséget látott itt — álmában és nagy ágyúval sem tudták volna onnan most már ötlet kilüni. Meghuzta magát egy illatos olajfa árnyékában és kidüllesztett szemekkel nézte a pihe ruhába öltözött bajos angyalkák eszbontó balettjét, amiből az égi zenét az öreg Mozart szolgáltatta aranyujtásos diszmagyarban. Igy álmodozott nagyon sokáig.

Egyszer csak megérkezett hosszú szakállával szt. Péter az „urlaubról”, ki midőn meghallotta, hogy idegen ember került be a menyországba, roppant erősítelte magát és szigoruan kérdőre vonta az ajtónálló helyettesét vigyázatlanágáért.

Ez mosta a kezeit, mint Pilátus. Péter pedig mérgeledött, de nem használt semmit.

Az adjutánsa erre csak azt mondta, hogy ez még nem méreg.

— Hát mi a méreg? — mordult rá egy kissé keményen a zsörtölődő öreg.

— Méreg az, ha tízenegyre disznó jön, — mondta lakonikusan az adjutáns, akinek jó kedve keredett a szöke-barna angyalkák láttára.

Az öreg Péter elnevette magát és odasielt az idegenhez, hogy kikergesse a birodalmából. Ez azonban a látott gyönyöröktől elkábult és úgy aludt, mint a „zombori nagy templom”.

Péter rázogatta a delikvenset, de az nem akaródzott fölbredni. Megfogta hát a szolgájával együtt, hogy kibájtassa.

A jámbor vigéc, akiben a bor botalma uralkodott, nagyon, de nagyon, erre fölnyitotta kissé szederjesedő ajkait és azt mormogta „görögül”:

— Mirisolezanc.

Lett erre nagy ribillió a menyországban, mert az elejtett szavaiból kitudt, hogy nem is „idegen”, hanem igazi pogány a Számi gyerek.

Összetültek most a menyország vénei tanácskozni azon, hogy mitévők legyenek?... No, ettől a nagy munkától véletlenül megmentette őket a város kisbírája, aki nemcsak lábas jóság, de ember is volt a talpán... *

Goldstein Számi még mindig menyországi álmát aludta a kapualjában, még mindig gyönyörködött a káprázató látványban, midőn reggel a város kisbírája kibandukolt a kapun, melynek rozsdás sarkai csikorogva fordultak meg a reájuk fagyott jégesapoktól. És szörnyűködve látta, hogy valami emberi alak csillogó hépelyektől takarva — turós lepeny formában — ott lever a szemei előtt.

Kezdte költögetni „bajdai dialektusban”, de bizony az nem mozdult. „Morfeus” karjai fogva tartották a jámbort.

A kisbíró hiába imádkozta el fölötte a „bakamiatyánkot”, az sem használt. A szömérmelen most sem mozdult meg.

Jobban szemügyre vette hát a gyanus alakot, hogy „hivatalosan” megállapithassa a kilétét.

Egyszerre csak nagyot ütött a botjával a számár fejére (már mint a saját fejére) és elkialtotta magát:

— Aki rézangyala van ennek a cudar világnak, ez a Számi „bankár”!... Az Ieig zsidónknak a fia! No, segíték én a baján... *

Es hirtelen befordult újra a nyikorgó kapun, hogy hamarosan előkeresse a város száját: a suthan böbiskoló nagy rézdotot és elverje a ripacos bórin, hogy: egy... kettő... három... ki ad többet érte?!

A Számi gyerek pedig ezalatt még mindig mélyen szundikált a képzelt menyországban és a szállingozó hépelyeket bajos angyalkáknak, a csikorogó kapu rikácsolását Mozart égi zöngeményének, a kisbíró gorombáskodását meg szt. Péter nyájaskodásának tartotta és több mint valószínű, hogy borizú hangon neki mormogta görögül is azt, hogy: „mirisolezanc”.

A kisbíró időközben megtalálta a rézdotot, a nyakába vette lábait és sebbel-lobbal, mint ahogy egy hivatalos apparátushoz illik, kintermett a kapun.

Odaállt a már összecsesüdt báméskodó néptömeg elé, „hivatalosan” pödrött egyet a bajuszán, aztán belevert a kutyabörbe istenigazából.

A dobpergésre Számiiban ösztönszerűleg megmozdult a kufarkodó lélek és kezdett egy kissé eszmélni.

Midőn pedig a kisbíró harsány hangon elkialtotta magát, hogy: „adatik tudtára mindenkinek, hogy”... Goldstein Számi mindjárt kijozanodott, fölegyenesedett a löcsélábaira és álmatagon ugyan, de elég érthető hangon kiabálta:

— Ehn adokh érthe o legtübt... *

És akit a menyéi tanácsnak minden tudománya sem volt képes a menyország elhagyására kapacitálni, akit nagy ágyúval sem lehetett volna onnan kilütni, azt egy kisbíró huncut esze a „diplomának kikészített kutyabőr“ segítségével úgy kingerasztotta a „képzelt menyországból“, mint a jó kopó a sunyi nyulat a bokorból. Mikor pedig Goldstein Számi megtudta a történeteket, vérző szívvel vett búcsút a kapuféltől és mint „a bánat embere, kit tildöz a sors fegyvere“, szegyenkezve turta a fagyos havat maga előtt, de egyszermind megfogadta magában, hogy többé sohasem utazik „szerelemben“, hanem inkább „petroleumban“.

Nem tudok . . .

Nem tudok én többé sirni:
Minden könnyem kiapadt!
Nem gyötör már semmi álom...
Mint az állat, bambán várom,
Hogy megássák síromat.

Nem tudok többé örülni:
Ösztön szerint haladok!
Semmi érzés a szívemben,
Közönyösen hagynak engem
Örömeik és bánatok.

Nem tudok többé szeretni:
Szívem üres és hideg!
Mióta Ő ott kün porlad, —
Bennem — mint fejfája, — korhad
E szív és minden ideg . . .

Szabadka Gyula.

A bogyáni és kovili gör. kel. zárdák történetéről.

I.

Bogyán.

Bogyán község Bács megyében a mohácsi vész előtt már létezett. Első említését a XIV. századból halljuk, a midőn a pápai tizedlajstromok szerint Bogyán (Boian) bács megyei község (a bácsi főesperességben) Pál nevű plébánosa az 1332—42. évek közötti időben három évre 50 banalless-t fizetett.¹⁾ Csánki szerint ezen a „Boian“ helység Bács megye délnyugati zugában levő Bogyánnak felel meg.²⁾

Mi részünkről Bogyán helyiségre vonatkozó oklevelet a mohácsi vész előtti időből nem ismerünk. A pápai tizedlajstrom imitt idézett adata azonban egymagában is elég bizonyíték arra, hogy e helység a mohácsi vész előtt fennállott, azt pedig, hogy a török korszakban is meg volt, az u. n. defterek (török adólajstromok) igazolják. Ugyanis Bogyán a (zombori kerületben) 1554-ben 2 házzal, 1590-ben pedig 8 házzal szerepel a török adójegyzékben.³⁾

A hagyomány szerint Bogyánban a gör. kel. szerb kalugyerek a XV. század óta laknak. A monda szerint egy Bogdán nevű szerb kereskedő a bogyáni forrásban fájós szeméit megmosván, meggyógyult, miért is Jaksics szerb vezér közbenjárásával, I. Mátyás király engedelmével, itt 1478-ban zárdát alapított s azt szerbiai szerzetesekkel népesítette be. Ettől a Bogdántól vette volna nevét a zárdá és később a mellette települt község.⁴⁾

E mondát a korábbi adatokkal egybevetve, szemmel látható itt az ellenmondás. A szerb tradíció szerint Bogyán helység csak az 1478-ik évben épült kolostor után létesült, melytől nevét is kölcsönzvé, holott fentebb láttuk, hogy Bogyán helység és annak kath. plébániája már egy századdal előbb szerepel a pápai tizedjegyzékekben, ennél fogva a hagyomány itt is téved.

A magyarországi gör. kel. szerb kolostorok története mai napig sínes megírva sem magyar, sem szerb részről. A mai história tudás világánál azonban mindazáltal ismeretes, hogy e zárdák, melyek legnagyobb részben a Szerémségben, kisebb részben pedig a temesi bánóságban s a bácskai területen állanak, abban az időben keletkeztek, a midőn a szerbek a török elől menekülni s hazánkba áttelepedni kezdtek. Ez az időszak a XV. századba esik.

E század második felében, I. Mátyás király korában, találunk hazánkban első nagyobb szerb telepeket, a kiket Brankovics Vuk vezetett át.

¹⁾ Ortvay: Magyarország egyházi földleírása, I. 340.
²⁾ Magyarország tört. földrajza, II. 145.
³⁾ Bács-Bodrogh vm. Monografiája, I. 235.
⁴⁾ „Bács-Bodrogh“ folyóirat I. évf. 35. l. (Ugyanigy hallottam magam is Györgyevity Miron bogyáni zárdafőnökötől.)

Bács megyében a birtokosok között a XV-ik századig egyetlen szerb család sem fordul elő. A XV. századból már ismerünk kettőt: a Brankovics és a Belmozsevics családot. Bodrogh vármegyében a mohácsi vész előtt szintén ismerünk egy (neve után valószínűleg) szerb családot s ez a Csallóvity család, melyből egy alispánja is volt a vármegyének.⁵⁾

Lehet, hogy ezen szerb családok közül alapította valamelyik a bogyáni zárdát még a mohácsi vész előtt, mert a török korszakban a zárdá fennállott s fel nem tehető, hogy a mohácsi vész után beköszöntött török uralom alatt itt egy egészen új keresztény klastrom alakulhasson.⁶⁾

II. Kovil.

A kovili szerb zárdá történetét Györgyevity Miron volt ottani zárdafőnök írta meg⁷⁾ s dr. Thim József behatóan foglalkozott e tárgygyal több cikkében.⁸⁾

Györgyevity e helység nevét a Kovilya nevű (itt nagy mennyiségben előforduló) növényről, Thim pedig Frankovilla nevű (szerinte e tájon állott) régi frank gyarmatvárostól eredeztetí.

Mindkét állítás téves. Mohácsi vész előtti geografiáinkból tudjuk, hogy a mai Kovily helységek (Alsó- és Felső-K.) helyén Kabol nevű helység állott, mely az oklevelekben sűrűn előfordul. Így már 1301-ben s ettől fogva egészen a mohácsi vészig még többször.⁹⁾ Fekvése iránt semmi kétség sem lehet, mert Albert királynak 1439. évi táborozásáról szóló napló adatai szerint, a király és serege Bács megyében (Szegedről jövet) 1439. aug. 13-án Kabolban, aug. 14-én Kisdi-nél, aug. 31-én a titeli révnél, szeptember 12-én ismét Kabolban, 21-én Ujvidéken, 28-án Futakon, okt. 6-án Szóntán, okt. 12-én Bodroghban stb. volt.¹⁰⁾ Látszik tehát, hogy a régi Kabol Titel és Ujvidék közt volt csakugyan és így azonos a mai Kovilyal.

A mi a Frankovillától való eredeztetést illeti, ennek semmi alapja sínes, mert e hely nem a mai Kovily helyén, hanem a szerémi részeken állott.¹¹⁾

A szerb hagyomány szerint a kovili zárdát szt. Száva alapította 1237 körül, abból az alkalomból, hogy testvére István szerb király érdekében II. Endre magyar királlyal e helyen találkozott és békét kötött.¹²⁾

A hazai história ezen békekötésről mit sem tud.

Thim József utóbb Ravaracz szerb történész után közli, hogy a kovili zárdá hihetőleg az ószerbiai Kovigli zárdá nevét örökölte, mely a Moravica folyó mellett létezett s a török korszakban (1389 után) pusztulhatott el. Mivel mindkét zárdának közös védszentjei (Mihály és Gábor) vannak, e körülmény következtében Thim Ravaracz adata alapján hajlandó a zárdá eredetére nézve elfogadni azt, hogy a Kovil név szerb földről származott át a XV. században.¹³⁾

E zárdá eredetét illetőleg Thim mindenesetre közelebb jár a valósághoz, mert az bizonyos, hogy a mohácsi vész előtti korábbi századokban a kovili zárdának megyénk területén nyoma sínes, tehát hihető, hogy e zárdá is, mint a szerémségi többi klastromok, legfellebb a XV. században itt letelepült szerbekkel beköltözött szerzetesek által alapított.

Téves azonban az az állítás, mintha a mai kovili zárdá és helység nevét az ószerbiai kovigli klastromtól vette volna. Ugyanis kétségtelen tény, hogy Kabol (Kabul) helység a mohácsi vész előtt nemesak nálunk Bács megyében, hanem Temes megyében is létezett.¹⁴⁾ E név tehát, mint helynév, ősi magyar szó és az országban bizonyára többször is előfordul.

⁵⁾ Monografia, I. 161—167.
⁶⁾ A bogyáni zárdá ujjabbkori története iránt érdeklődő olvasót utalom a „Bács-Boorogh“ folyóirat I. évf. 35. stb. lapjait, továbbá Iványi I. „Uj Bodrogh vármegye“ című értekezésére.
⁷⁾ Istorijsa Monastira Kovilya (Ujvidék 1891.)
⁸⁾ „Bácska“ e. lap 1891. 70. szám; továbbá 1892. 57. sz. stb.
⁹⁾ Csánki D.: Magyarország tört. földrajza, II. 152.
¹⁰⁾ U. o. II. 139—140.
¹¹⁾ Ortvay T. i. m. és Csánki i. m. II. 236.
¹²⁾ Györgyevity i. m. 44—45. l.
¹³⁾ „Bácska“ 1892. 59. sz.
¹⁴⁾ Csánki i. m. II. 43.

Lehet azonban, hogy a Szerbiából a XV. és XVI. századbeli szerb szerzetesek Kabol helységbe jutva, e nevet az általuk ismert Kovily helység nevére változtatták vagy alakították át, a mit a két helynév hasonló hangzásánál fogva könnyen tehettek.

A kovili szerb kolostor ujjabbkori története eléggé tisztázva van s ezzel itt nem is foglalkozunk, hanem utaljuk az olvasót Györgyevity főntebb már érintett munkájára.

*

Mint a fentebb elmondottakból kitetszik, a megyénk területén levő gör. kel. zárdák alapításának története, kellő hiteles adatok hiányában, meglehetősen homályos. A hagyomány, mint láttuk, egyenesen mohácsi vész előtti eredetűeknek tartja, a valószínűség pedig az, hogy legkorábban a XV. vagy csak talán a XVI. században létesültek.

Részemről, az eddig történelmi buvárlatok alapján, hajlandóbb vagyok a bács megyei két zárdát a XVI-ik századból származtatni és pedig a következő okoknál fogva.

A XVI. században, főleg a Hunyadiak korában, hazánkba települt szerbek nem a Bácskában, hanem a szerémi és a temesi részekre települtek. Bács és Bodrogh vármegyéből egészen a mohácsi vészig (1526.) — mint fentebb említém, — alig laktak szerbek, mert a birtokos családok között csak 2—3-at birunk felmutatni s azokról sem bizonyos, hogy itt laktak.

Tudjuk továbbá, hogy a mohácsi vész előtt a Bácskaság lakossága teljesen kath. magyarokból állott és irott emlékek soha sehol gör. keletiekéről, azoknak zárdáiról vagy birtokairól nem szólnak.

Ily körülmények között nagyon valószínű, hogy a szerbek e vidékre csak — mint azt az egykoru Szerémi írja — közvetlen a mohácsi vész után kezdtek betelepülni Crni Jován „cár“ idejében, a gör. kel. szerb kalugyerek pedig szintén e tájban, tehát a XVI. század első felében költöztek ide, mert azt, hogy a török hódoltság korában már itt laktak, senki kétségbe nem vonja.

Hogy a szerb szerzetesek csak a XVI. században költöztek a Bácskába, ezt mutatja az egykori bathmonostori gör. kel. szerb zárdá is, mely a mult század első feléig szintén fennállott. Bathmonostoron a mohácsi vész előtt csak kath. magyarok laktak és itt egy nagyobb bencés apátság létezett. A török hódítás kezdetén a lakosság és apátság elpusztult s helyükbe szerbek telepedtek, az egykori bencés templomot és zárdát a gör. kel. kalugyerek foglalták el. A szerb szerzetesek itt egészen 1723-ig laktak.¹⁵⁾

Ez a példa élénken bizonyítja, hogy a szerb szerzetesek csak a török korban telepedtek be hazánkba éppen úgy, mint a katolikus szlávokkal ugyane tájban meglepült ferenc-rendi szerzetesek, a kik a török hódoltság korában Bácsban, Szabadkán, Zomborban (a bunyevác és sokac lakta vidékeken) a lelkészi teendőket végezték.

Dudás Gyula.

Kárpótlás.

— Reizenbeck. —

Pihen a tenger, tükre tiszta,
A nappal im elmúla már;
Virágos halmon át lassúdan
Vonul a végső napsugár.

Mint balk panaszt, zeng itt a tenger,
És felsőhajt hullámiban:
Virányt, virágot lát e földön
Dicső, fenséges álmban . . .

Meghallja e hullámdanákat
Az ég s veszi az estipírt:
Belőle — telve szájalommal —
Rózsákat tükörére hint!

Szabadka Gyula.

¹⁵⁾ Bács-Bodrogh vmegye Monografiája, II. k. 162. és 219. l.

Felölős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-ügyvéd.

Leptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.